T.C.

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKÖĞRETİM 6.VE 7.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE YAPILAN PROJE ÇALIŞMALARININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

(KASTAMONU İLİ ÖRNEĞİ)

Emine KARASU

DANIŞMAN: DOÇ. DR. B. ÜNAL İBRET

KASTAMONU-2012

TEZ ONAY SAYFASI

Emine KARASU tarafından hazırlanan "**İlköğretim 6. ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kastamonu İli Örneği)**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. B. Ünal İBRET

Jüri Üyeleri:

Üye: Doç. Dr. B. Ünal İBRET
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
İlköğretim ABD

Üye: Doç. Dr. Duran AYDINÖZÜ
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
İlköğretim ABD

Üye: Yrd. Doç. Dr. Muammer ERGÜN
Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri ABD

21/09/2012
Doç.Dr. B.Ünal İBRET
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma, ilköğretim 6.ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler derslerinde yapılan proje çalışmalarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Günümüzde eğitim, hızla değişen toplumsal hayata uyum sağlayabilen, ulusal ve evrensel sorunlarla ilgilenen, hür ve bilimsel düşünme gücüne sahip, yaratıcı, yapıcı ve verimli kişilikler yetiştirmeyi amaçlar. Bireyin gelişmesi, bireye verilen değerin artması günümüz modern ve demokratik toplumlarının önemli bir görevi durumuna gelmiştir.

Birey içinde yaşadığı dünyaya ait bilgilerin pasif alıcısı değil; gelişim ve değişimin yaratıcısı ve aktif biçimde kullanıcısıdır. Eğitim sistemleri de bilgiye ulaşan, istediği bilgiyi karmaşık bir ağ içerisinden seçip alabilen ve bu bilgiyi kullanarak sorunlarını çözebilen bireyler yetiştirmeyi hedefler. Bu gereklilik nedeniyle eğitim sisteminde değişik yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu farklı yaklaşımlardan birisi de Proje Tabanlı Öğrenmedir.

Lisansüstü eğitimim ve araştırmam sürecinde benden akademik, maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. B.Ünal İBRET'e, eğitimimde ve çalışmalarımda bilgi ve önerileriyle destek olan hocalarım Doç. Dr. Duran AYDINÖZÜ'ne ve Yard. Doç. Dr. Muammer ERGÜN'e; Arş. Gör. Şule EGUZ'a; kardeşim Esra KARASU ve Ahmet Ali AVCI başta olmak üzere tezim süresince emeği geçen aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Emine KARASU

ÖZET

İLKÖĞRETİM 6.VE7.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE PROJE ÇALIŞMALARININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

(KASTAMONU İLİ ÖRNEĞİ)

Emine KARASU

Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. B. Ünal İBRET

2012

Bu araştırmada ilköğretim 6.ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler derslerinde yapılan proje çalışmalarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda geliştirilmiş olan ölçme aracı öğretmen ve öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırma, öğretmen ve öğrenci grubuna yönelik iki farklı gruba uygulanacağından dolayı iki farklı anket oluşturulmuştur. Ancak araştırma konusu her iki grupla ilgili olduğundan sorulan sorular birbirine paralellik arz etmektedir. Öğretmen ve öğrencilere uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Öğretmenlere uygulanan anketin ilk bölümünde cinsiyeti, mezun olduğu fakülte, mesleki kıdem, bulundukları okulda çalışma süresi, katılınan hizmetiçi eğitim seminerleri ve daha önceki iş deneyimleri; ikinci bölümünde ise proje çalışmalarına yönelik 30 adet soru bulunmaktadır. Öğrencilere uygun anketin ilk bölümünde cinsiyeti, okudukları sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumları; ikinci bölümde ise proje çalışmalarıyla ilgili 30 adet soru bulunmaktadır. Öğretmen anketinin güvenirlik katsayısı 0.90, öğrenci anketinin güvenirlik katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir. Anketin geçerliliğini sağlamak amacıyla Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini Kastamonu ili Merkez ilçesinde bulunan 22 ilköğretim okulunun 6.ve 7.sınıflardan alınan birer sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Hazırlanan anketler, 25 Sosyal Bilgiler öğretmenine ve 6.ve 7.sınıfta okuyan 880 ilköğretim öğrencisine uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin ankete verdikleri cevaplar toplu bir şekilde incelendiğinde; 5.madde ‘‘Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.’’ ifadesi %46.9 oranında kesinlikle katılıyorum şeklinde en fazla görüş alan madde olmuştur. 19.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme çalışmalarına öğrenciler etkin bir şekilde katılmalıdır.’’ konusunda %6.7 katılmıyorum cevabı en az görüş alan madde olmuştur. Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde en yüksek görüş alan maddeler %60 oranında kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirilen 8.madde, ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaların yapılması gerekir.’’ve 24.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında velilere sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.’’ifadeleri ile 16.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.’’ifadesi kesinlikle katılıyorum cevabıdır. Öğretmenlerin en az görüş belirttikleri maddeler ise %4 oranındadır.

Araştırmanın alt problemlere ait bulgulara göre, proje çalışmalarına yönelik görüşlerin öğretmenlerin katılıyorum, öğrencilerin kısmen katılıyorum düzeyinde olduğu; öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık bulunduğu; öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği; baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği, ancak anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği; öğretmenlerin cinsiyetlerinin etkisinin olmadığı; eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin daha olumlu görüşlere sahip olduğu; öğretmenlerin mesleki kıdeminin etkisinin olmadığı ve hizmetiçi eğitimlerin öğretmenler üzerinde etkisinin olmadığını ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Sosyal Bilgiler, Proje, Proje Tabanlı Öğrenme

ABSTRACT

PRIMARY 6. AND 7. GRADE SOCIAL SCIENCE LESSONS ACCORDING TO THE VIEWS OF TEACHERS AND STUDENTS EVALUATION OF PROJECT ACTIVITIES

(EXAMPLE OF KASTAMONU PROVINCE)

Emine KARASU

Master Thesis,Depatmet of Social Science Education

Consultant: Prof. Dr. B. Ünal İBRET

2012

In this research Primary Education 6. and 7. grade at Social Science Lessons project works'evaluation is targetted according to the views of teacher and student.Measurement tool which has been developed in this context is applied to teachers and students.

The research on teacher and student group created in two different polls are due will be implemented in two groups.However,research subject is related to both groups that questions are asked parallel to each other.The survey is consist of two parts which is applied to teachers and students.In the first part of the questionnaire applied to teachers there is sexuality,faculty of graduation,professional seniority in which the school working hours,attended in-service training seminars and previous work experience;in the second part there are 30 pieces of questions about project work.In the first part of the questionnaire there is sexuality,studying grade level,educational status of parents and in the second section there are 30 pieces of questions about project work.It is determined for the teacher questionnaire reliability coefficient is 0.90,for the student questionnaire reliability coefficient is determined as 0.92.It has been taken of views from members of Kastamonu University Faculty of Education and Sinop University Faculty of Education,Nevşehir University Faculty of Education in order to ensure the validity of the questionnaire.

The sample of questionnaire located in the central district of Kastamonu province consists of 22 primary schools 6. and 7. grades are taken a class and Social Science teachers.Prepared surveys are applied to 25 Social Science teachers and primary school students who are studying at 6. and 7. grades.

According to the result of the questionnaire,when responses examined that primary school 6. and 7. grade students give in a way that collective;the fifth item "Purpose of construction project should be determined before the project work."expression by % 46.9 which has been the most taken item like that certainly I agree.19. item is about "Students must join to the project-based works effectively." that has been the least view which is taken % 6.7 I disagree.When the teacher's views are examined the items that get the highest view.8. item that is estimated partially I agree by % 60,"Before the students start to the project working it must be made about calculation of the project price." and 24.item " During the Project-Based Learning works the nowledge must be given to the parents about their responsibilities." expression and 16. item "To be used of Project-Based Learning method effectively the Social Science lesson's hours must be increased." expression is the response to the certainly I agree.The rate is about % 4 that the teachers state the least view about items.

According to the beneath problems belong to the finding,the views about the project works come into being that on the level of teachers I agree,students' partially I agree;there has been meaningful difference according to students' sexuality;it is not estimated a meaningful difference according to students'level of class;it is stated a meaningful difference according to their father's education level,however it is not estimated that a meaningful difference according to mother education level;there is not an effect of teachers' sexuality;the teachers graduated from education faculty have the positive views much more;there is not an effect of professional seniority of teachers and there is not an effect of in-service education on teachers.

Key Words : Primary Education, Social Sciences, Project,Project-Based Learning

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ……..……..**I**

ÖZET ……..……..**II**

ABSTRACT…….……**IV**

İÇİNDEKİLER…….…….....**V**

TABLOLAR LİSTESİ……..…….……..…..**X**

ŞEKİLLER LİSTESİ…….…….……...**XII**

KISALTMALAR……..……**XIII**

GİRİŞ……..**1**

I.BÖLÜM

1.1. Problem Durumu……2

1.2. Problem Cümlesi……4

1.3. Alt Problemler……4

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi……..5

1.5. Sınırlılıklar……..…6

1.6. Sayıltılar……6

1.7. Tanımlar……6

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İlköğretimin Tanımı…….....…8

2.2. İlköğretimin Önemi…….…….9

2.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Tarihi Gelişimi……11

2.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Tanımı……..13

2.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amaçları……18

2.5.1. Evrensel Amaçlar……..18

2.5.2. Ulusal Amaçlar…….....19

2.6. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Öğrenme Ortamları……...……...21

2.7. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı……..…..27

2.7.1. Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Tarihçesi……..32

2.7.2. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımın Öğeleri……..33

2.7.3. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımında Kullanılan Proje Çeşitleri…….34

2.7.4. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Aşamaları……..35

2.7.5. Proje Tabanlı Öğrenmede Öğretmen ve Öğrencinin Rolü…….39

2.7.6. Proje Tabanlı Öğrenmede Değerlendirme……..…40

2.7.7. Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Avantajları……...42

2.7.8. Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Dezavantajları……..…43

2.7.9. Proje Tabanlı Öğrenme İle İlgili Araştırmalar……..45

2.7.9.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar……45

2.7.9.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar……51

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli……54

3.2. Evren ve Örneklem……..55

3.2.1. Araştırmaya Katılan Öğrenci ve Öğretmenlerin Demografik Özellikleri..55

3.3. Veri Toplama Aracı…….58

3.3.1. İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan Proje Çalışmalarına Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerini Almak Amacıyla Hazırlanan Anket Formu……...58

3.4. Verilerin Toplanması……...60

3.5. Verilerin Analizi……60

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Anket Maddeleri Açısından Bulgular……..61

4.1.1. Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular…….…...61

4.1.2. Öğretmen Anket Maddeleri Açısından Bulgular…….……..…73

4.2. Alt Problemlere Ait Bulgular……..77

4.2.1. İlköğretim 6. ve 7.Sınıf Öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okullarda Uygulanmakta Olan Proje Çalışmalarına Yönelik Görüşleri Nedir?.....78

4.2.2. İlköğretim 6.ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşleri;

a. Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....80

b. Sınıf Düzeylerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....81

c. Anne- Baba Eğitim Düzeylerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....81

4.2.3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşleri;

a. Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....83

b. Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....84

c. Mesleki Kıdemlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....86

d. Hizmetiçi Eğitimlere Katılma Durumuna/Sayısına Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?.....87

V. BÖLÜM

SONUÇLAR

5.1. Anket Maddeleri Bulguları Açısından Sonuçları.....88

5.1.1. Öğrenci Anket Maddeleri Bulguları Açısından Sonuçları.....88

5.1.2. Öğretmen Anket Maddeleri Bulguları Açısından Sonuçlar.....89

5.2. Alt Problemlerin Bulguları Açısından Sonuçlar.....91

5.2.1. İlköğretim 6. ve 7.Sınıf Öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okullarda Uygulanmakta Olan Proje Çalışmalarına Yönelik Görüşleri Ait Sonuçları.....91

5.2.2. İlköğretim 6.ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin;

a. Cinsiyetlerine Göre Sonuçları.....92

b. Sınıf Düzeylerine Göre Sonuçları.....92

c. Anne-Baba Eğitim Düzeylerine Göre Sonuçları... 92

5.2.3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin;

a. Cinsiyetlerine Göre Sonuçları.....92

b. Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Sonuçları.....93

c. Mesleki Kıdemlerine Göre Sonuçları.....93

d.Hizmetiçi Eğitimlere Katılma Durumuna/Sayısına Göre Sonuçları.....93

ÖNERİLER.....93

KAYNAKÇA.....97

EKLER……..……..109

1. İZİN ONAYI……...……109

2. OKUL LİSTESİ…….……..….110

3. ÖĞRETMEN ANKETİ……..…….…....111

4. ÖĞRENCİ ANKETİ……..…...113

5. YEMİN BELGESİ……..……...115

ÖZGEÇMİŞ……...……..….116

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No **Sayfa No**

Tablo 2.1. Üç Sosyal Bilgiler Öğretim Geleneği……..……..17

Tablo 2.2. Geleneksel Yaklaşımla Yapılandırmacı Yaklaşımın Karşılaştırılması…….……..…23

Tablo 2.3. Geleneksel Sınıf Ortamlarıyla Yapılandırıcı Sınıf Ortamlarının Karşılaştırılması…….……..25

Tablo 2.4. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Aşamaları…….……38

Tablo 3.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri……57

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri…….58

Tablo 4.1. İlköğretim 6. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular…….....62

Tablo 4.2. İlköğretim 7. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular……...……...……67

Tablo 4.3.İlköğretim 6.ve 7. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular……..……..…71

Tablo 4.4. Öğretmen Anket Maddeleri Açısından Bulgular……..…75

Tablo 4.5.Öğrencilerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları……..…79

Tablo 4.6.Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları……80

Tablo 4.7.Öğrencilerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre İlişkisiz t -testi İle Karışlaştırılması……..…81

Tablo 4.8.Öğrencilerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre İlişkisiz t -testi İle Karışlaştırılması……82

Tablo 4.9.Öğrenci Görüşlerinin Anne-Baba Eğitim Düzeylerine göre Kruskal Wallis H Testi İle Karşılaştırması……...83

Tablo 4.10.Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Mann Whitney U Testi İle Karşılaştırılması……..85

Tablo 4.11.Öğretmenlerin proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi İle Karşılaştırılması……...86

Tablo 4.12.Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Mann Whitney U Testi İle Karşılaştırılması……...……87

Tablo 4.13.Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Hizmetiçi Eğitimlere Katılma Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi İle Karşılaştırılması……..……88

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal Bilgilerin Kapsamı……14

Şekil 2. Proje Tabanlı Öğrenmenin Süreçleri…….29

KISALTMALAR

Akt.: Aktaran

Vb.: Ve benzeri

Vd.: Ve diğerleri

İ.Ö.O.: İlköğretim Okulu

f.: Frekans

SPSS: Statistical Packages for the Social Sciences

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

M.Ü.: Marmara Üniversitesi

Ç.Ü.: Çukurova Üniversitesi

ODÜ: Ondukuz Mayıs Üniversitesi

HİE: Hizmetiçi Eğitim

PTÖ: Proje Tabanlı Öğrenme

NCSS: The National Education Association Comission

S.S.: Standart Sapma

MWU: Mann Whitney U

GİRİŞ

21.yüzyılda bilginin hızlı elde edilebilmesi baş döndürücü gelişme ve değişmelere neden olurken buna paralel olarak eğitimde de öğrenme yöntem ve tekniklerini değiştirmiştir. Öğretmen merkezli davranışçı öğretme kuramından öğrenci merkezli yapılandırmacı öğrenme kuramına geçilmiştir. Bu kuram öğrenme durumunu sadece sınıfla sınırlandırmamış, okul dışında da öğrencinin kendi çaba ve isteğiyle öğrenebileceğini göstermiştir (Öztürk, 2006). Oysaki davranışçı anlayış öğretimi sınıfla sınırlandırmaktaydı. Öğretmenin görevi tahtada dersini anlatmak, öğrencinin görevi ise öğretmeni dinlemek ve onun anlattıklarını not etmek idi. Öğrenciyi merkeze alan yapılandırmacı yaklaşım ise her şeyin odağında öğrencinin olduğu, öğrencinin yaparak-yaşayarak öğrendiği ve işbirliğine dayalı çalışmalar yapabildiği yaklaşımdır. Öğrenci merkezli yaklaşımla öğrenci kendini tanır, yetenek ve ilgilerinin farkına varır, başkalarıyla etkili iletişim kurabilir ve bilgiyi edinme ve kullanma yollarını bilir.

Eğitimdeki tüm bu değişikler ezberci anlayışla sistemde uzaklaştırırken probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, işbirlikçi öğrenme vb. gibi aktif öğrenme yöntemlerini ön plana çıkarmıştır. Tüm bu yöntemlerin ortak noktası öğrencinin öğrenme olayının merkezinde olmasıdır. Proje tabanlı öğrenme yöntemi de bu bunlardan birisidir.

Öğrenci ve öğretmenin birlikte öğrendiği, işbirliği içerisinde çalışabilen, problem çözebilen, öğrenci ve öğretmenin araştırmacı rolü üstlendiği bir eğitim sistemi yapısına uygun eğitim yaklaşımlarından biri proje tabanlı öğrenme yaklaşımıdır (Çakan, 2005: 5-6).

I.BÖLÜM

1.1. Problem Durumu

Genel olarak eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1984: akt.: Hesapçıoğlu, 2010: 19). 21.yüzyılda hızla değişen yaşama uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmek temel amaç haline gelmiştir. Verimli, demokratik, toplumsal sorunlara duyarlı ve problemleri çözebilen bireyler yetiştirmek günümüz dünyasında gerekli hale gelmiştir.

Öğretimin temel amacı ise, öğrencilere önceden belirlenen bilgi, beceri ve tutumları kazandırmaktır. Öğretim sisteminin öğeleri öğrenci, öğretmen, hedefleri, öğrenme-öğretme süreçleri ve içeriktir. Çağdaş öğretim ilkelerine göre; öğretim karmaşık bir süreçtir ve öğretim süreci içinde yer alan öğrenci, öğretmen, malzeme, program, içerik gibi öğeler birçok değişkenden etkilenmektedir. Öğretimle ilgili evrensellik kazanmış genellemeler çok azdır. Bu ilkelere göre öğretmenlik hem sanat hem bilimdir, öğretmen ise bilgi aktarıcı değildir. Öğretmen, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıran kişidir. Öğrenmeyi öğrenci için uygun öğrenme yaşantılarını seçerek, öğrencinin çevresini amaçlara ulaşmasını sağlayacak biçimde ayarlayarak kolaylaştırır. Aynı ilkelere göre; hiçbir öğretim kuramı, modeli, stratejisi, yöntemi ve tekniği "En iyi" değildir. Sonucu sınıfta yer alan öğretim etkinliği belirler. Öğretim planlı olarak gerçekleştirilmelidir. Öğretimde bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır. Öğretim sürecinde konu alanı ve mesleki becerilerle ilgili amaçların yanı sıra ileriye dönük destekleyici öğrenme amaçlarının da üzerinde durulmalıdır. Sonuç olarak, öğretim süreci sırasında öğrencilerin tek yönlü değil, çok yönlü yetişmesi hedeflenmektedir (Açıkgöz ve Ün, 2003: 20–31).

Ülkemizde 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanan ilköğretim programı ile davranışçı anlayıştan yapılandırıcı anlayışa geçilmiştir. Öğrenme ve öğretme

yöntemlerinde öğretmen merkezli öğretim anlayışından öğrenci merkezli öğrenme anlayışına geçilmiştir. Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencileri aktif kılacak öğretim yöntem ve tekniklerine öncelik verilmiştir. Öğrenme sadece okul ve çevreyle sınırlandırılmamış, tüm çevreye genişletilmiştir. Öğrenme sürecinde yarışmacı bir anlayış yerine işbirliği ön plana çıkarılmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşımın epistomolojik temelinde nesnel bir gerçeğin olmadığı; anlamın birey tarafından, kendi deneyimleri ışığında etkin bir şekilde yapılandırıldığı/ oluşturulduğu düşüncesi yatar. Yapılandırmacılık açısından bilgi nesnel değil, kişiye özeldir (Yurdakul, 2007: 41).

Yapılandırmacı yaklaşım öğrencinin gerçek yaşamda kazandığı deneyimler ile ilgilenir. Yapılandırmacı anlayışın uygulandığı eğitim ortamları bireylerin öğrenme sürecinde daha çok sorumluluk almalarını ve etkin olmalarını gerektirir. Bireylerin kendi öğrenmelerini gerçekleştirdikleri bu ortamları düzenlemede öğretmenlere önemli görevler düşer. Öğrencilerin öğrenmesi ise bilginin yapılandırılmasına dayanır. Yani yapılandırmacı öğrenci etkin, öğrenmek istediği bilgiye kendisi ulaşan, bilgiyi anlamlandıran durumundadır.

Yapılandırmacı eğitim bireye bilgiyi oluşturma fırsatı verir. Bilginin öğrenenlerin zihninde yapılandırılmaları sonucunda oluştuğu üzerine kurulmuştur. Bireyler öğrenecekleri bilgiyi daha önceki öğrendikleriyle ilişkilendirerek yapılandırırlar. Yani öğrenme sürecinde öğrenenler kendi öğrenmelerinden sorumludurlar. Yapılandırmacı öğrenme ortamlarında bireyin aktif olmasını sağlayan proje dayalı öğrenme, işbirlikçi öğrenme, probleme dayalı öğrenme gibi öğrenme yöntemleri kullanılır. Bu yöntemlerle öğrenenler kendi bilgilerini kendileri kazanırlar.

Birey, günümüzde içinde yaşadığı dünyaya ait bilgilerin pasif alıcısı değil, gelişim ve değişimin yaratıcısı ve aktif biçimde kullanıcısıdır. Eğitim sistemleri de bilgiye ulaşan, istediği bilgiyi karmaşık bir ağ içerisinden seçip alabilen ve bu bilgiyi kullanarak sorunlarını çözebilen bireyler yetiştirmeyi hedefler. Bu gereklilik nedeniyle eğitim sisteminde değişik yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu farklı yaklaşımlardan birisi de proje tabanlı öğrenmedir.

Proje tabanlı öğrenme, projeyi alt yapı unsuru olarak gören bir öğrenme anlayışıdır. Proje, düşünme, hayal etme, kurgulama demektir. Düşünme, hayal etme ya da kurgulama tabanında yükselen bir öğrenme anlayışı ise, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu üstlenmiş, yaratıcı bireyler yetiştirmeyi ve bunu gerçekleştirecek bir öğrenme sürecini öngörür (Erdem, 2002: 172).

Proje tabanlı öğrenmede, öğrenciler kendi öğrenme deneyimleriyle meşgul olurken; öğretmenler, öğrencilerin projelerini gerçekleştirebilmeleri için onlara yardımcı olurlar. Öğrenciler projeleri gerçekleştirmek için ön planda iken, öğretmenler işleri kolaylaştırmak için arka planda yer alırlar. Bu modelde öğretmen öğrenciye rehberlik eden, öğrenci ise kurgulayan konumundadır.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim 6.ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler derslerinde yapılan proje çalışmalarına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1. İlköğretim 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okullarda uygulanmakta olan proje çalışmalarına yönelik görüşleri nedir?
2. İlköğretim 6.ve 7. sınıf öğrencilerinin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri;
    a. Cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
    b. Sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
    c. Anne-baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri;
    a. Cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
    b. Mezun oldukları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
    c. Mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
    d. Hizmetiçi eğitimlere katılma durumuna/sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, 2011-2012 eğitim-öğretim yılındaki ilköğretim 6.ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler derslerinde yapılan proje çalışmalarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

Ülkemizde uygulanmakta olan eğitim sistemi, genel olarak öğrencilerin merkezde olduğu, öğretmenlerin ise öğrencilere rehberlik etme görevinde bulundukları bir eğitim sistemidir. Günümüzde artık, bağımsız bilgi parçacıklarına sahip bireyler değil, bu bilgi parçacıkları arasındaki ilişkileri görebilen, var olan bilgi üzerinden yeni bilgiler üretebilen ve ürettiği bilgileri başkalarına aktarabilen bireyler kabul görmektedir. Bu nedenle proje tabanlı öğrenme sürecinin eğitim programları içinde önemle vurgulanması gerekmektedir.

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı; öğrencinin kendinde daha önceden var olan bilgilerini kurarak deneyimleri ve yaşantıları yoluyla kendi kendine bilgiye ulaşmasını, bilgiyi kullanmasını, araştırma yapmasını, bilgiyi transfer edebilmesini, elde ettiği bilgileri uygun bir şekilde bir araya getirip sunabilmesini, kendini ifade etmesini sağlayan bir yaklaşımdır (Kurak, 2009: 9).

Mili Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim alanında derslerin öğretim programları geliştirilmiştir. Uygulamaya konulan öğretim programlarında, yapılandırmacı öğrenme kuramının temel alındığı ve programda öğrenci merkezli öğretim uygulamalarına yer verileceği belirtilmiştir. Fakat programı uygulayacak olan öğretmenlerin programın temel felsefesi olan yapılandırmacılığı benimsemeleri

ve öğrenme-öğretme sürecini bu felsefenin varsayımına göre yürütmeleri önemli bir sorun olarak görülmektedir.

Bu çalışmada, ilköğretim 6. ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler derslerinde yapılan proje çalışmalarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu açıdan çalışma belirlenen hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığını göstermesi, proje yönteminin olumlu ve olumsuz boyutlarını ortaya çıkarması, okullardaki alt yapı sorunları ile ilgili bilgi vermesi, öğretmenlerin ve öğrencilerin yeni programa bakış açısını yansıtması ve velilerin çalışmalardaki boyutunu göstermesi açısından önemlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- İlköğretim okullarındaki 6.ve 7. sınıf öğrencilerine uygulandığı için bu sınıflar düzeyi ile,
- Kastamonu ili merkez ilçesinde bulunan okullarda görev yapan 25 Sosyal Bilgiler Öğretmeni ile,
- Kastamonu ili merkez ilçesinden seçilen resmi ilköğretim okulları ile,
- Veri toplama aracı olarak anket tekniğiyle sınırlandırılmıştır.

1.6. Sayıltılar

Öğretmen ve öğrencilerin anket formu hazırlanmadan önce uygulanmış olan ‘‘Öğretmen ve Öğrenci Ön Görüşme Formu’’na vermiş oldukları cevaplar ile anket sorularına verdikleri yanıtları içtenlikle cevaplamış oldukları varsayılmaktadır.

1.7. Tanımlar

İlköğretim: 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan eğitim basamağı olarak tanımlanabilir (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu). İlköğretim kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olan temel eğitimdir (MEB, a: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html).

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş sosyal bilimlerdir. (Shug ve Beery, 1987: 7: akt.: Öztürk, 2006).

Proje: Projeler, öğrencilerin genellikle somut bir ürüne ulaşmak için tek başına veya küçük gruplar hâlinde bir görev üzerinde uzun bir süre bireysel olarak veya birlikte çalışmalarıdır (Saban, 2002: 254-255).

Proje Tabanlı Öğrenme: Proje tabanlı öğretim, öğrenciyi öğretme-öğrenme sürecinin merkezine alan, gerçek yaşamın konularına ve uygulamalarına yer veren bir öğrenme yaklaşımıdır. Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiği için daha çok uygulama, analiz ve sentez düzeyindeki hedeflerin gerçekleşmesinde kullanılır. Bu öğrenme yaklaşımında öğrenciler, grup çalışmalarının yanı sıra bağımsız çalışmalar da yürütmekte ve öğrenmeyi yapılandırıp tasarlamaktadırlar (Demirel, 2003: 237).

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İlköğretimin Tanımı

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda ilköğretim 6 – 14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan, tüm vatandaşlar için mecburi ve devlet okullarında ücretsiz olan eğitim basamağıdır. Bununla birlikte ilköğretim 6–14 yaş grubundaki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir (Fidan ve Erden, 1994: 212).

Ülkemizdeki çocukların büyük bir çoğunluğunun okulla tanıştığı, hayata hazırlanmak için belirli temel bilgi ve becerilerin öğretildiği toplam sekiz yılı kapsayan öğrenim dönemine ilköğretim denir (Kurak, 2009: 13). Hemen her ülkede ilköğretim, eğitim sisteminin temelidir. Bu yüzden ilköğretimi düzenlemek ve ilköğretim olanaklarını insanlara açmak, tüm nüfusa ilköğretimi zorunlu kılmak, devletlerin görevleri arasında sayılmıştır (Başaran, 1996).

Dünyada hemen her ülkede olduğu gibi bizim ülkemizde de ilköğretim zorunludur. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre ilköğretim 6-14 yaş grubu çocukların eğitimini kapsamaktadır. Bu nedenle kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre ilköğretimin amaç ve görevleri Milli Eğitim'in gene amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şu şekilde belirlenmiştir:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

2.2. İlköğretimin Önemi

Ülkemizde çocukların birçoğu okulla ilk defa ilköğretim döneminde tanışır. Bu nedenle ilköğretim ülkemizdeki çocuklar açısından ayrı bir önem taşımaktadır. İlköğretim; örgün eğitimin öncelikle toplumun tüm üyelerinde bulunmasını istediği bilgi, beceri ve tutumlarını kapsayan genel eğitimin bir bölümüdür. Programı yönünden orta ve yüksek öğretime göre daha geneldir ve öğrencilerini seçerek almaz. Başka bir tanımla da; kadın erkek tüm yurttaşların ulusal amaçlara uygun olarak beden, zihin, duygu ve ahlâk bakımından gelişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretim aşamasıdır.

222 sayılı "İlköğretim ve Eğitim" yasasına göre ilköğretim, 6-14 yaş grubundaki tüm yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasızdır. Parasız olmasının nedeni, temel bir insan hakkı olmasının yanı sıra, ilköğretimin toplumsal yararının diğer öğretim kademelerinden fazla olmasıdır. Zorunlu olmasının altında yatan neden ise; toplumun üyeliğine hazırlanan tüm bireylerin bilmesi gereken asgari bilgi, tutum, beceri ve davranışların kazandırılması gereğidir. Ayrıca kalkınmak için toplumun zekâ ve yetenek potansiyelinden yararlanmak gerekir. Tüm bireylerin ilköğretimden geçirilmesi, toplumun bir zenginlik kaynağı olan bu üstün zekâ ve yeteneklerin saptanmasını da sağlayacağından, tüm yurttaşların bu eğitimden geçirilmeleri hem birey hem de toplum açısından zorunludur (Çınar, 2008: 2).

İlköğretim sadece öğrencileri bir üst öğrenim kurumuna hazırlayan bir kurum olarak görülmemelidir. İlköğretim aynı zamanda bireyi hayata hazırlar. Ülkemiz şartları düşünüldüğünde ilköğretimden sonra bireylerin okula devam etme imkânı olmayabilir ya da devam etmek istemeyebilir. Bu açıdan bakıldığında ilköğretim, bireyin tek başına yaşamını sürdürebilmesi ve toplumsal hayata katkıda bulunabilmesi için gerekenlerin öğretildiği bir öğrenim basamağıdır.

Aile içinde yerel olarak toplumsallaşan çocuk, ilköğretimle birlikte ulusal düzeyde toplumsallaşır. Böylece ulusal birliği, bütünlüğü, değerleri ve ülküleri özümser; ulusal devamlılık sağlanır.

6-14 yaş aralığındaki çocuk aile bireylerinde oluşan küçük çevreyi aşmak, başka insanları tanımak isteyecektir. Bu yaş grubundaki çocuk için ilköğretim önemli bir rol üstlenir.

İlköğretim eğitim sisteminin temel taşıdır. Bu eğitim kademesinde bireylere toplum içinde diğer üyelerle uyum içinde yaşamaları ve yaşamlarını daha iyi bir biçimde sürdürmeleri için gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İlköğretimde kazandırılan bilgi ve beceriler, bir yandan bireyin hayata atıldığı zaman kendisi ve toplum için daha üretken ve verimli olmasını sağlarken diğer yandan daha ileri eğitim kademelerindeki öğrenmelerin temelini oluşturur (Fidan ve Erden, 1994: 212–213).

İlköğretim bir ülkenin uzak hedeflerini gerçekleştirmesi açısından da önemlidir. 2518 sayılı Tebliğler Dergisinde (2000), öğrencilerin sahip olması gereken değerler şu şekilde açıklanmıştır: Günümüzde ilköğretim öğrencileri yaklaşık yirmi birinci yüzyılın ilk yarısında topluma yön verecek bireyler olacaktır. Bu durum onlara yaşadıkları süre içinde, sürekli ve gittikçe artan biçimde daha üst düzeyde bilgi ve beceri kazanmayı zorunlu hale getirecektir. Bugünlerde eğitip yetiştireceğimiz öğrencilerimiz, bilgiye dayalı küresel ekonomide diğer ülkelerin bireyleriyle başarılı bir biçimde yarışabilmelidir. Onlar sorgulayabilen, neden-sonuç ilişkilerini görüp bunlar arasında mantıklı bağlar kurabilen ve gerçek problemleri anlayıp çözebilen bireyler olarak yetiştirilmelidir (Tebliğler Dergisi, Sayı:2518).

İlköğretimi önemli kılan nedenlerden birisi de, çocukta üstün yeteneklerin belirmeye başladığı dönemin ağırlıklı olarak 6-16 yaşları arasında olmasıdır. Belirli alanlarda üstün yeteneği olan öğrenciler bu dönemde saptanıp geliştirilmelidirler (Çınar, 2008: 6).

Dünyada birçok ülkede okullar ilköğretimden yükseköğretime aşamalı bir şekilde uzanır. Bu okulların temelinde ilköğretim vardır. Ortaöğretimde ve yükseköğretimde arzu edilen başarının elde edilebilmesi için ilköğretimin hedeflerine ulaşmış olması gerekir. İlköğretim hedeflerine ulaşamaz ise ortaöğretim ve yükseköğretimin başarısız olması kaçınılmaz olur. Başarılı bir ilköğretim, nitelikli bireyler yetiştirerek ülkeyi kalkındırabileceği gibi, başarısız bir eğitim de geleceği karartabilir. İlköğretimde çocuğa kazandırılacak kötü alışkanlık, davranış ve

tutumlar, bireyde öylesine kalıcı etkiler bırakır ki, bu yanlış öğrenmeleri ne ortaöğretim ne de yükseköğretim düzeltebilir. Yanlış öğrenmeleri düzeltmek, yeni davranışlar kazandırmak kadar kolay değildir.

İlköğretim, uygar bir yaşam için; okuma yazma, okuduğunu anlama, ana dilini iyi ve doğru kullanma, temel matematik işlemlerini yapabilme, yakın çevreyi tanıma, toplumsal yaşam kurallarını öğrenme ve öğrenme isteği yaratmak için yapılmaktadır(Çınar, 2008: 9).

2.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Tarihi Gelişimi

Sosyal Bilgiler eğitiminin kesin olarak ne zaman ve nerede başladığı bilinmemekle birlikte, insanlığın var oluşuyla birlikte bu eğitimin başladığı söylenebilir. Eldeki bilgiler çerçevesinde Eski Çağ'daki eğitim sisteminde okutulan tarih (Çin, İsrail, Roma), coğrafya (Roma), yurttaşlık (İsrail) ve hukuk (Roma) derslerinin doğrudan sosyal bilimlerle ilgili olduğu söylenebilir. Orta Çağ'da dinin etkisi ile sosyal bilimler dersleri dini bir içerik kazanmış, Rönesans ve reform döneminde, yeni ve yakın çağlarda ise bu durumdan kurtulmaya çalışılmıştır. İlk kez ''Sosyal Bilgiler'' adı altında ilk ve orta dereceli okullarda bir dersin okutulması gerektiğini Fransız düşünür Condercet savunmuştur (Tay, 2010: 16).

Sosyal Bilgiler, eğitim kurumlarında bir konu alanı ya da ders olarak ABD'nin 19.yüzyılın sonlarında yaşamaya başladığı sosyal, kültürel, ekonomik alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm aramak ve ulusal toplum anlayışını oluşturmak için girmiştir Sanayi devriminden önce ABD'de halkın çoğu kırsal kesimde yaşamaktaydı. Ancak sanayi devrimiyle ortaya çıkan endüstrileşme ve teknolojik gelişmeler ABD'nin bir kent toplumu haline gelmesine yol açmıştır. Bu durum kırsal kesimde yaşamaya alışmış olan halkın birden bire kendisini şehir yaşamı içinde bulmasına ve çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. ABD'li eğitim yöneticileri böyle bir durum karşısında yeni bir vatandaşlık eğitimi programı geliştirmek zorunda kalmışlardır. Bu zorunluluklar sonucunda ABD'de 19.yüzyılın başlarında, sosyal bilimciler, eğitimciler ve sosyal çalışanlar reformu geliştirerek yeni bir vatandaşlık programı hazırlayarak uygulamaya koymuşlardır. Bu program temelde, çocuklara kent yaşamıyla nasıl başa çıkılacağını, kent yaşamını ve

kentsel dayanışmayı, yurttaşların sorunları fark edip, çözüm süreçlerine katılmasını öğretmeyi amaçlamaktadır. Yani okul programı, kişilerin yaşamlarına ilişkin sorunlardan bahsetmeliydi. Bu çalışmalar sonucunda, 1916 yılında The National Education Association Comission, kurumu okul programındaki sosyal eğitim ve öğretim konularını tanımlamak için ‘‘Sosyal Bilgiler’’ terimini kabul etmiştirler (Öztürk ve Otluoğlu, 2005: 13).

Bu tarihte yürürlüğe giren eğitim programında tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri çok disiplinli yaklaşımla okutulmuştur. ABD’de 1930’lu ve 1940’lı yıllarda yeniden kurmacılık ve çocuk merkezli eğitim yaklaşımını benimseyen eğitimciler Sosyal Bilgilerin gelişmesi için çaba harcamışlar fakat yine de Sosyal Bilgiler dersi tarih ve coğrafya ağırlıklı olarak 1960’lı yıllara dek devam etmiştir. 1960-1970 arasında yeni ‘‘Yeni Sosyal Bilgiler’’ adı altında reform hareketleri düzenlenmiştir. Bunda Bruner’in buluş yolu ile öğrenme kuramı etkili olmuştur. Bruner’in buluş yoluyla öğrenme kuramının etkisiyle sosyal bilimlerden disiplinler arası bir yaklaşımla Sosyal Bilgiler konuları oluşmaya başlamıştır. Sosyal Bilgiler öğretiminde de tümdengelim ve anlatım yöntemi yerine, tümevarım ve araştırma yöntemlerine önem verilmiştir. 1980’li yıllarda bu oluşum da terk edilerek geleneksel anlayışa tekrar dönüş olmuş, 1994 yılında ise ABD’de Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi, Sosyal Bilgiler programı için tematik standartlar belirlemiş ve bundan sonraki programlar bu temel üzerinde oluşturulmuştur (Tay, 2010: 16).

Türkiye’de, tarih-coğrafya-yurttaşlık bilgisi derslerinin diğer ülkelerdeki gelişmelere paralel olarak Sosyal Bilgiler adı altında birleştirilmesi düşüncesi, 1949’da toplanan Milli eğitim Şurası’nda tartışılmıştır. Aynı konu 1953’te toplanan 5.Milli Eğitim Şurası’nda da tartışılmış ve öğretmen okulları için kabul edilmiştir (Binbaşıoğlu, 2005: 544). Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ağırlık olarak disiplinler arası ve bütünleştirilmiş bir eğitim programı yoluyla vatandaşlık kavramının geliştirilmesine önem verilmektedir (Şimşek, Aydınözü ve İbret, 2009: 513-524).

Türkiye’de disiplinler arası bir program yaklaşımı olarak ilk kez 1960’lı yıllarda benimsenmiştir. Bundan önceki dönemlerde, Sosyal Bilgilerin içeriğini oluşturan disiplinler ayrı ayrı dersler olarak programlarda yer almıştır. Sosyal Bilgilerin içeriğini oluşturan tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi gibi dersler, disiplinler

arası bir yaklaşımla ilk kez 1962 yılında yayınlanan İlkokul Program Taslağı'nda '' Toplum ve Ülke İncelemeleri'' adı altında bir ders olarak birleştirilmiştir. 1968 programında ise bir değişiklik daha yapılarak ''Toplum ve Ülke İncelemeleri'' dersi kaldırılmış ve yerine ''Sosyal Bilgiler'' getirilmiştir. Böylece adı bir ders olarak ilk kez okul programlarına girmiş olan Sosyal Bilgiler dersi, 4. ve 5.sınıflarda beş saat olarak okutulmuştur. Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili olarak belirtilen bu ders ve saatleri, o dönemde ilkokulun 4.ve 5.sınıf programlarında uygulanmıştır. Daha sonra ortaokullarda tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi adı altında ayrı ayrı okutulan derslerde 1967 programında birleştirilerek Sosyal Bilgiler adını almıştır (Sönmez, 1998: 9).

Sosyal Bilgiler dersi, 1985-1986 öğretim yılından itibaren ortaokulların programlarından kaldırılarak yerine Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgileri dersleri getirilmiştir. Zorunlu Sekiz Yıllık İlköğretim Programı uygulamasına geçilmesiyle birlikte, 1998-1999 öğretim yılından itibaren 6.ve 7.sınıflarda okutulan Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgileri dersleri yeniden birleştirilerek, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı olarak ilköğretim programına dâhil edilmiştir (Koçak, 2002:134-135).

Günümüzde ise Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim okullarında 4., 5., 6.ve 7.sınıflarda okutulan dersler arasında yer almaktadır.

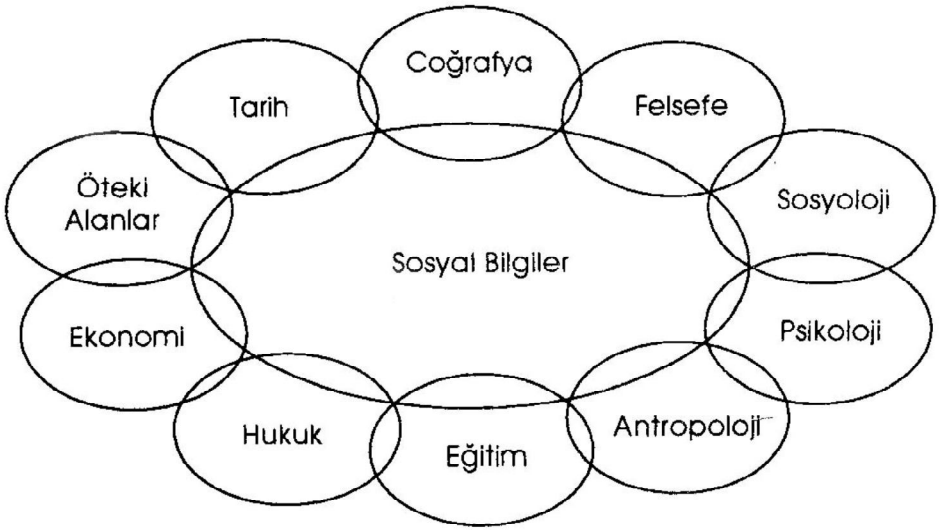
2.4.Sosyal Bilgiler Dersinin Tanımı

Sosyal Bilgiler kavramının açıklanabilmesi için öncelikle sosyal bilimlerin anlamı ve Sosyal Bilgiler kavramı ile olan ilişkisine değinilmelidir. Sosyal Bilimler, Sönmez tarafından "İnsan tarafından üretilen gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler" olarak tanımlanmaktadır. Buna göre sosyal bilimler, insan tarafından oluşturulan gerçekle uğraşır. İnsan tarafından oluşturulan gerçek ise toplumsal olgular, kişinin diğer kişi ve kurumlarla etkileşimi sonucu oluşanlar olarak düşünülebilir (Sönmez, 1998: 2).

Sosyal Bilimler, insan tarafından meydana getirilen gerçekle uğraşmaktadır. Diğer bir tanıma göre Sosyal Bilimler, insanın insanla ve çevresiyle olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğudur (Dönmez, 2003).

Sosyal Bilimler, bilimsel bir tutumla toplumların incelendiği disiplinlerdir. İlgilendiği esas konu gruplar içinde oluşan insan etkinliğidir; amaç beşeri anlayışın gelişmesidir (Köstüklü, 2003).

Sosyal Bilimler, içerisinde birçok disiplini barındırır. Bunlar; tarih, coğrafya, eğitim, ekonomi, hukuk, sosyoloji, psikoloji vb. olarak sıralayabiliriz. Sosyal Bilimler, öğrencinin birçok yönden kendini geliştirmesine katkıda bulunmaktadır. Sosyal Bilimlerin öğretilmesindeki amaç, bireyin düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi, yaşamını sürdürebilmesi için gerekli ekonomik güce kavuşturulması, bireyler arası iletişim becerilerinin artırılması, yurttaşlık hak ve sorumlulukları ile ilgili temel bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasıdır (Talay, 2011:1).

Şekil 1. Sosyal Bilgilerin Kapsamı

Kaynak: Sönmez, 2005: 450

Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerden türemiş (Preston ve Herman, 1974: akt.: Sağlamer, 1997: 232), temeli sosyal bilimlere dayanan fakat sosyal bilimlerden ayrı bir kavramdır. Sosyal Bilgilerin, sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip birçok disiplinden oluşması nedeniyle kısa ve herkes tarafından bir tanımının yapılması zor olduğu vurgulanmaktadır (Öztürk ve Otluoğlu, 2005: 5).

Sosyal Bilgiler dersinde; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ve insan hakları ve vatandaşlık bilgisi konuları toplulaştırılmış olarak ele alınmaktadır (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler insanları ve yaşamları konu alır. Kendi kendimizi ve diğerlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Sosyal Bilgileri tanımlamak, coğrafya ya da tarih gibi bir disiplini tanımlamaktan daha zordur, çünkü Sosyal Bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır (Doğanay, 2003: 16).

Sosyal Bilgiler, konusunu doğrudan doğruya insan topluluklarının örgütlenmesine, gelişmesine ait ve bu sosyal grupların bireyi olması dolayısıyla insan hakkındaki tüm bilgiler olarak tanımlanmıştır (Moffatt, 1957).

Sosyal Bilgiler, hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programı olarak ifade eder (Öztürk, 2006).

Sosyal bilimler disiplinlerinden ilköğretim dönemi çocuklarının seviyesine uygun olarak seçilmiş bilgilerin, disiplinler arası bir yaklaşımla verildiği bir müfredat programı olarak ifade ettiği tanımında Sosyal Bilgilerin, çocukların seviyesine uygun seçilmiş sosyal bilim konularından oluştuğunu ve bunun bir müfredat programı olduğu vurgulanmaktadır (Safran, 2008).

Sosyal Bilgiler eğitiminin en önemli uzmanlarından olan Barr, Barth ve Shermis ise Sosyal Bilgileri şöyle tanımlamaktadırlar: Sosyal Bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkileriyle ilgili bilgi ve deneyimlerin birleştirilmesidir.

Savage ve Armstrong'a (1996) göre Sosyal Bilgiler, vatandaşlık becerilerini geliştirmek üzere insani ve sosyal bilimlerden oluşmuş bir çalışma alanıdır (Akt.: Yanpar, 2010: 9).

Sosyal Bilgiler, öğrencileri toplumsal yönden eğitmek, onlara içinde yaşadıkları toplum düzeni, ekonomik özellikleri, geçmişi üzerinde gerekli bilgi ve anlayışları kazandırmak, yurttaşlığın hak ve görevlerini kavratmak için ilkokul ve ortaokullarda okutulan, konuları genellikle Tarih, Coğrafya, ,Vatandaşlık Bilgisi, Hukuk, siyaset, Sosyoloji, Antropoloji, Arkeoloji gibi bilim dallarından yararlanılarak seçilen derstir (Oğuzkan, 1981: 150: akt. Koçak, 2002: 135).

Sosyal Bilgiler eğitimiyle ilgili uluslar arası en büyük kuruluşlardan biri olan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ise, Sosyal Bilgiler şu şekilde

tanımlamıştır: ‘‘Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, Antropoloji, Arkeoloji, Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Hukuk, Felsefe, Siyasal Bilimler, Psikoloji, Din, Sosyoloji ve Sanat, Edebiyat ve Doğa Bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, global bir dünyada, kültürel ve sosyal farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneğini geliştirmek amacıyla genç insanlara yardımcı olmaktır.’’(NCSS;1993: akt.: Doğanay, 2003: 17).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın ilköğretim programlarının yenilenmesi çalışmasında yer alan yazarlar tarafından Sosyal Bilgiler, ‘’Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olmak amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir tema ya da ünitede birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.” biçiminde tanımlanmaktadır (MEB, 2006: 26).

Sosyal Bilgiler, insan faaliyetlerini kapsayan disiplinlerden bir bileşke olarak karşımıza çıkmaktadır (Taşlı, 2000). İlköğretim Sosyal Bilgiler programı incelendiğinde de tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, psikoloji vb. disiplinlerden oluşan bir senteze sahip olduğu görülür.

Naylor ve Diem (1989)’e göre, Sosyal Bilgiler eğitiminin temelinde üç türlü yaklaşım söz konusudur. Bunlar:

- Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler öğretimi,
- Sosyal Bilim olarak Sosyal Bilgiler öğretimi,
- Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler öğretimi.

Tablo 2.1. Üç Sosyal Bilgiler Öğretim Geleneği

Üç Sosyal Bilgiler Öğretim Geleneği	Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi
Amaç	Vatandaşlık en iyi, doğru değerlerin karar almak için bir çerçeve olarak telkin edilmesiyle geliştirilir	Vatandaşlık en iyi, sosyal bilim kavram, süreç ve problemlerinin egemenliğine dayalı olarak karar verirken geliştirilir.	Vatandaşlık en iyi, vatandaşların karar verirken ve problem çözerken ihtiyaç duyduğu bilgilerin elde edildiği bir araştırma süreci kullanılarak geliştirilir.
Yöntem	Aktarım: Kavram ve değerlerin ders kitabı kullanma, ezberleme, aktarım, soru – cevap ve yapılandırılmış sorun çözme gibi tekniklerle aktarımı.	Buluş: Sosyal bilimlerden her birinin kendine özgü bilgi toplama ve kanıtlama yöntemi vardır. Öğrenciler bu yöntemleri keşfetmeli ve uygulamalıdır.	Yansıtıcı Araştırma / İnceleme: Karar verme, sorunları tanımlamayı ve iyi anlayarak çatışmaları çözmeyi hedefleyen bir yansıtıcı inceleme sürecinde oluşturulur ve öğrenilir.
İçerik	İçerik öğretmen tarafından yorumlanan bir otorite tarafından seçilir ve inanç, değer ve tutumları gösterme işlevine sahiptir.	Doğru içerik hem ayrı ayrı hem de bütünleşmiş sosyal bilimlere ait yapı, kavram, sorun ve süreçlerdir.	İçerik öğrenciler tarafından seçilen sorunları biçimlendiren birey vatandaşın ilgi ve ihtiyaçlarının dayandığı değerlerin analizini içerir. Böylelikle sorunlar, yansıtma için içeriği oluşturur.

Kaynak: Barr vd, 1977.

Küreselleşmenin etkisiyle hem ulusal düzeyde vatandaş hem de dünya vatandaşı yetiştirmenin, Sosyal Bilgiler eğitiminin önemli bir boyutu haline geldiği vurgulanır (Taş, 2004: 31). İlköğretim öğrencileri, Sosyal Bilgiler Programı sayesinde, toplum, bölge, ülke ve dünyanın tarihsel temelini öğrenmeye başlar; Türkiye'de yaşamış önemli insanların hayatlarını, demokratik yönetim ve bu yönetimin işleyişini, ülkenin inanç ve değerlerini öğrenerek ülkelerine karşı sorumluluk bilincini geliştirmeye başlarlar (Barth ve Demirtaş, 1997: 1).

Kılıç, Atilla ve Baykan (2002)'a göre Sosyal Bilgiler dersinin bireye sağladığı yararlar şunlardır:

1. Bireyi geliştirecek yaşantılara imkân vererek kendini tanımasına imkân verir,
2. İnsan ilişkilerini anlamak için gerekli olan kavram genellemelerinin oluşturulup geliştirilmesini sağlar.
3. Bireyin ekonomik yeterlilik düşüncesine ulaşmasına yardım eder.
4. Bireyin içinde bulunduğu toplumun değerleri ve tutumları gibi duyuşsal özellikli davranışları kazandırarak vatandaşlık bilincinin oluşturulmasını sağlar.

2.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amaçları

Sosyal Bilgiler öğretiminin genel amacı, toplumsal hayata uyum sağlayabilen, kendi ayakları üzerinde durabilen, ulusal ve evrensel sorunlara karşı duyarlı vatandaş yetiştirmektir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler demokratik ve politik sürecin gelişimine de katkıda bulunur. Demokratik bir toplumun üyesi olacak bireylere bilgi, beceri ve değerlerle ilgili bazı nitelikler kazandırmakla yükümlüdür.

Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları evrensel ve ulusal olmak üzere iki grupta incelenebilir:

2.5.1. Evrensel Amaçlar

Günümüzde dünyanın en önemli sorunlarının başında sosyal temelli sorunlar gelmektedir. Bu sorunlar; yoksulluk, savaş, yabancılarla ilişkiler, eşitsizlik, adaletsizlik, işsizlik, sağlık sorunları, yozlaşma vb. şeklinde sıralanabilir. Sosyal Bilgilerin ortaya çıkışında da sosyal olguların birbiri içine girmiş olması ve bu sosyal sorunların ekonomik, siyasal vb. bakımlardan birbirinden kesin çizgilerle ayrılamaması etkili olmuştur.

Demokratik bir toplum için gerekli olan beceriler Barth ve Demirtaş'a (1997) dört beceri alanı olarak sıralanmıştır. Bunlar:

1. Bilgi Kazanma (Bilişsel Gelişim)
2. Düşünebilme İçin Bilgiyi Analitik Olarak Kullanmayı Öğrenme (Bilişsel Gelişim)

3. Uygun Tutum, Değer ve Duygulara Sahip Olma (Duygusal Gelişim)

4. Vatandaş Olarak Harekete Geçme (Psiko-Motor Gelişim).

2.5.2. Ulusal Amaçlar

Günümüzde ilköğretim okullarında bir ders olarak yer alan Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının Türk Milli Eğitiminin Genel amaçları ile paralel şekilde olması kaçınılmaz bir durumdur. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ise şu şekilde belirtilmiştir.

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Sosyal Bilgiler öğretim programını genel amaçları ilköğretim programlarının yenilenme çalışması sürecinde yenilenerek İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programında on yedi madde halinde belirlenmiştir (MEB, 2006). Bu maddeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1.Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.

2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.

3.Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.

4.Hukuk kuralarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.

5.Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öğe ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

6.Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasında etkileşimi açıklar.

7.Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.

8.Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslar arası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.

9.Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10.Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.

11.Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.

12.Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.

13.Birey toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

14.Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.

15.İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

16.Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimini analiz eder.

17.İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.

2.6. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Yapılandırmacı Öğrenme Ortamları

Yapılandırmacı yaklaşımın temelleri Jean Piaget ve Lev Vygotsky'nin çalışmalarına dayanır. Piaget ve Vygotsky bireyin bilgiyi kendisinin oluşturduğunu ve öğretmenin yalnızca öğrenciye bilgi aktaran kişi olmadığını iddia etmişlerdir. Piaget "To understand is to Invent" (1976) ve benzeri eserlerinde bireyin bilgiyi kendisinin oluşturmasına yoğunlaşırken, Vygostsky "Thougt and Language" (1986) adlı eserinde sosyal yaşam içerisinde bilginin oluştuğunu vurgulamaktadır (Kurak, 2009: 23).

Sürekli değişim içinde bulunan dünya, yenilikleri ve gelişmeyi kavrayan, bunun yanında kendi üzerine düşen görevlerin de farkında olan bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bir toplumun çağdaş toplumlar düzeyine ulaşması için; bilgilerin, inançların ve duyguların bireylere doğrudan aktarılması için yeterli olmamaktadır (Şaşan, 2002: 49-52).

Bireylerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişen yapılandırmacılık, zamanla bireylerin nasıl öğrendiklerine ilişkin bir yaklaşım olarak benimsenmiştir. Öğrenenin etkin rol oynadığı yapılandırmacı öğrenmede sadece

okumak ve dinlemek yerine tartışma, fikirleri savunma, hipotez kurma, sorgulama ve fikir paylaşma gibi öğrenme sürecine etkin katılım yoluyla öğrenme gerçekleşmektedir. Bireylerin etkileşimi önemlidir. Öğrenenler bilgiyi olduğu gibi kabul etmezler, bilgiyi yaratır ya da tekrar keşfederler (Perkins,1999: 7-8).

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımı, bireyin bilgi edinmeye başlarken boş bir zihinle yola çıkmadığını, yeni öğrendiği konu veya kavramla ilintili hazır zihin yapılarını harekete geçirdiğini, kendi bildikleriyle eklenen hususları özellikle seçip öğrenmeye yatkın olduğunu, öğrendiği yeni bilgilere zihninde etkin olarak kendisinin yeniden yapılandırdığını vurgular. Yapılandırıcılık, bilginin nasıl elde edildiğine ilişkin bir teori olmasına karşın, öğrenme-öğretme deneyimlerini anlama ve yorumlamalarda da oldukça başarılıdır. Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımının ortaya koyduğu ilkeler daha etkili öğretim yaklaşımları geliştirmek için neler yapılabileceği konusunda ipuçları vermektedir. Bu yaklaşım, bilginin öğretmenden öğrenciye doğrudan ve olduğu gibi aktarılmayacağını, öğrencinin kendisi tarafından etkin bir şekilde yeniden yapılandırılıp yeni bir formata dönüştürüldüğünü ileri sürmektedir (Toprak, 2007: 7).

Yapılandırmacılık, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını anlatır. Yani bireyler bilgiyi aynen almaz, kendi bilgilerini yeniden oluştururlar. Kendilerinde var olan bilgiyle beraber yeni bilgiyi, yine kendi öznel durumlarına uyarlayarak öğrenirler (Özden, 2003: 54-55).

Yurdakul'a (2007) göre yapılandırmacılıkta öğrenme, sosyal etkileşimle anlamlarda ortaklığa varma yoluyla sosyal anlam ve modellerin öznel bir biçimde yeniden yapılandırılması olarak düşünülmektedir. Yapılandırmacı öğrenme anlamlıdır ve gerçek bir bağlamdan türemektedir. Bunun yanında dışarıdan yönetilmemekte, dışarıda hazır ve erişilebilen bilgi olmaktan öte çevre koşullarında bağımsız gerçekleşen anlam, bakış açısı kazanma ya da yeniden yapılandırma süreci olarak algılanmaktadır. Bu nedenle, yapılandırmacı öğrenmenin oluşu ve sonuçları hiçbir zaman kontrol edilememektedir. Yapılandırmacılıkta öğrenme, daha çok anlam oluşturma olarak görülmekte ve anlamın ise gerçekliğin baskısı ya da doğrudan öğretimle değil öğrenen tarafından yaratıldığı ileri sürülmektedir (Yurdakul, 2007: 41).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının daha çok bilişsel öğrenme kuramları ile ilişkili olduğu söylenebilir. Öğrenme konusunda, geleneksel yaklaşım ile yapılandırmacı yaklaşımın ayrıldığı temel noktalar şöyle karşılaştırılabilir (Özden,2003: 55-56).

Tablo 2.2. Geleneksel Yaklaşımla Yapılandırmacı Yaklaşımın Karşılaştırılması

GELENEKSEL YAKLAŞIM	YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM
Bilgi bireylerin dışındadır, nesneldir. Öğretmenlerden, öğrencilere transfer edilebilir.	Bilgi, kişisel anlama sahiptir, özneldir. Öğrencilerin kendileri tarafından oluşturulur.
Öğrenciler duydukları ve okuduklarını öğrenirler. Öğrenme daha çok öğretmenin iyi anlatmasına bağlıdır.	Öğrenciler kendi bilgilerini oluştururlar. Duyduklarını ve okuduklarını önceki öğrenmelerine ve alışkanlıklarına dayalı olarak yorumlarlar.
Öğrenme, öğrencilerin öğretilenleri tekrar etmelerine bağlıdır.	Öğrenme, öğrencilerin kavramsal anlamayı gösterebilmelerine bağlıdır.

Türk eğitim sistemi davranışçı psikoloji ve davranışçı öğrenme teorisi üzerine kurulu bir sistemdir. Davranışçı yaklaşımda; dersler öğretmenlerin anlatımları ile yürütülür, dersler kitaplara dayanır, öğretmenler bilgi kaynağıdır ve öğrencilere bu bilgilerini aktarmakla görevlidir. Öğrenci, öğretmenin aktardığını aynen alır ve tekrar eder (Çınar, Teyfur ve Teyfur, 2006: 51).

Yapılandırmacılara göre, her bireyin gerçeklik kavramı, yorumsal yaşantılarına göre değişmektedir. Gerçekliğin hem zihin içinde hem de dışında olduğu düşüncesi gibi basit farklılıklardaki ortak benzerlik ise insan bilişinin kutu gibi görülmesinden kaynaklanmaktadır (Yurdakul, 2007: 41).

Yapılandırmacılıkta tüm okulların görevi öğrencileri problem çözücüler olarak yetiştirmektir. Bu her öğrencinin topluma uyum gösterebilen vatandaşlar olmasını sağlayan eleştirel bir düşünme becerisidir. Öğrenciler, karar verebilen bireyler olmaya gereksinim duyarlar. Öğrenciler okuldan ayrıldıklarında gazete, çeşitli raporlar vb. okuyacaklardır. Öğrenciler, bu materyalleri yorumlamaya, onlarla ilgili sorular oluşturmaya ve cevaplar bulmaya ihtiyaç duyacaklardır. Aynı zamanda

teknoloji hızla değişmekte ve öğrencilerin çoğu şu an var olmayan birçok işte çalışacaklardır. Toplum, diğerleriyle etkileşim içinde ve verimli olarak çalışabilen bireyler yetişmesini istemektedir. Öğretmenlerin görevi ise değişen iş dünyasına ve demokratik yaşama uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmektir. Öğretmenler öğrencileri geleceğe nasıl hazırlayacaklarıdır? Öğretmenler daha iyi problem çözücüleri nasıl yetiştireceklerdir? Oluşturmacı öğrenme kuramı bir model olarak bunları gerçekleştirmek için bir çözüm olabilir. Ayrıca günümüzde öğrencilerin çalıştıkları konularla ilgili anlayışı kendilerinin yarattıklarına inanılmaktadır. Anlam yaratma süreci olarak tanımlanmakta olan oluşturmacılık, öğrencilere bilgilerin hazır sunulmasından çok, öğrencilerin belli bir konuda bir anlayış yaratmaları için kendi deneyimlerini kullandıkları bir öğrenme yaklaşımıdır (Doğanay, 2007: 216).

Yapılan bu açıklamalar ışığında Özden (2003) bu yaklaşımın temel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

1. Öğretme değil, öğrenme ön plândadır,

2. Öğrencinin özerkliği ve girişimciliği cesaretlendirilir,

3. Öğrencide öğrenme istek ve amacı yaratmak önemlidir,

4. Öğrenci bilgiyi sorgulamalıdır,

5. Öğrenmede yaşantı önemli rol tutar,

6. Öğrencinin doğal merakı desteklenmelidir,

7. Öğrenme, öğrencinin zihinsel merakı üzerine kurulur,

8. Öğretmen öğrencinin sadece "ne" öğrendiği ile değil, "nasıl" öğrendiği ile de ilgilenmelidir,

9. Öğrenmenin içinde oluştuğu bağlam önemlidir,

10. Öğrencilere, kendi deneyimlerinden öğrenme fırsatı sunulmalıdır,

11. Öğrenmede tahmin etme, yaratma ve analiz önemli yer tutar,

12. Öğrencinin inanç ve tutumları onun öğrenmesini etkiler.

Yapılandırmacılıkta, öğrenme, bireyden ve öğrenmenin gerçekleştiği ortamın özelliklerinden bağımsız düşünülmemelidir. Bireyler öğrenme sürecine, öğrenilecek

konuya ilişkin bir takım ön bilgiler ile gelmektedir. Yapılandırmacılık yaklaşımında öğrenme, bireyin sahip olduğu bilgiler ile yeni bilgiler arasında bir bağ kurma süreci olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle öğrenme ortamına özel bir önem verilmektedir (Ersoy, 2007: 9).

Yapılandırmacı sınıf ortamı ile geleneksel sınıf ortamının karşılaştırılması şu şekilde yapılmaktadır. (Glickman vd., 2004: 111)

Tablo 2.3. Geleneksel Sınıf Ortamlarıyla Yapılandırıcı Sınıf Ortamlarının Karşılaştırılması

	GELENEKSEL SINIF	YAPILANDIRMACI SINIF
Amaç	• Bilginin aktarılması	• Bilginin yapılandırılması
Müfredat	• İçerik merkezli • Katı, ardışık	• Problem merkezli • Esnek, örüntülü
Öğretim Odağı	• •Bilginin parçalara ayrılması • Yatay, yüzeysel	• Büyük fikirler • Derinlik
Planlama	• Öğretmen tarafından yapılır	• Öğretmen ve öğrenci tarafından yapılır
Öğretim Yöntemleri	• Anlatım • Öğretmen doğru cevabı arayan sorular sorar • Ezberci • Öğretmen dönütüne göre öğrencinin alıştırma yapması • Bağımsız öğrenci alıştırmaları	• Açık uçlu tartışma • Öğrenci kaynaklı sorular • Problem çözme • Araştırmacı • Aktif öğrenme • İşbirlikli öğrenme • Bireysel ve grupla yapılandırma
Değerlendirme	• Öğrenmeden bağımsız • Öğrenmeyi ölçmeyi ve öğrencileri derecelendirmeyi amaçlar • Öznel sınav ve testler • Dışarıdan veya öğretmen tarafından tasarlanır	• Öğrenmeyle bağlantılı • Öğretmen ve öğrenci tarafından birlikte planlanır • Öğrencinin yapılandırma düzeyini belirlemeye yönelik • Oluşturmacı • Ürün ve süreci birlikte değerlendirme • Bireyi, grubu değerlendirme

Yapılandırmacı yaklaşımda sınıf ortamı, öğrenenleri öğrenmeye motive etmek ve öğrenenlerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak

düzenlenir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrencilerle birlikte karar veriler (Şaşan, 2002: 52).

Yapılandırmacı öğrenme ortamları, bireylerin öğrenme ortamıyla daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenmelidir. Bu tür ortamlar sayesinde bireyler, zihinlerinde daha önceden yapılandırdıkları bilgilerin doğruluğunu sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler (Yaşar, 1998: 70).

Yapılandırmacı öğrenme ortamının temel öğesi öğrenendir. Öğrenenle demokratik bir sınıf ortamında günlük yaşam problemlerinin karmaşıklığını çözerek yaşam boyu kullanacakları bilgilerini oluştururlar. Yapılandırmacı yaklaşımda sınıf ortamı, öğrenenleri öğrenmeye motive etmek ve öğrenenlerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak düzenlenir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrenenler birlikte karar veriler. Yapılandırmacı yaklaşımda eğitim ortamı bilgilerin aktarıldığı bir yer değildir. Öğrenmenin öğrencinin entelektüel etkinlikleriyle sağlandığı, sorgulamaların ve araştırmalarının yapıldığı, düşünme, uslamlama, sorun çözme ve öğrenme becerilerinin geliştirildiği bir yerdir. Öğrencilerin bağımsız düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde özel bir iletişim biçimi benimsenir. Bu iletişim biçiminde öğrencilere ‘‘Bu konu ile ilgili olarak ne düşürüyorsunuz?’’, ‘‘Niçin böyle düşünüyorsunuz?”, “Nasıl bu sonuca ulaştınız?’’ gibi sorular yöneltilir. Öğrencilere “evet’ ve “hayır yanıtı gerektiren sorulan yöneltmekten özellikle kaçınılmalıdır (Şaşan, 2002: 49-52).

Öğretmenlerin görevi, öğrencilere standart bilgi kazandırmaktan çok, gelişen ilgi ve beklenti düzeylerine uygun, çevrelerindeki olaylarla ilgili, kendiliğinden oluşan izlenimleri içeren yaşantısal anlamları bilgi düzeyine çıkarmaktır (Gürdal, Şahin, Çağlar, 2001: 11).

Proje tabanlı öğrenme surecinde öğrenciler bir problemden yola çıkarak bu problemin çözüm yollarını ararlar. Bu çözüm yollarını arama ve bulma sürecinde ortaya çıkan ürün projedir (Kınık, 2004: 42).

2.7. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı

Günümüz eğitim sistemi, hem çağın gerektirdiği değişimi yakalamak hem de günün ihtiyacı olan bireyleri yetiştirmek zorundadır. Bireyleri bu anlayışla yetiştirmeyi hedefleyen bir eğitim sistemi, öğrenenlerin sınıf içerisinde, içeriği öğretmenlerinden öğrendikleri geleneksel anlayışlar yerine, farklı bir oluşum içerisine girmek zorundadır. Bu oluşum, öğrenenler ve öğretmenlerin birlikte öğrendiği, ekip çalışmasını başarıyla yürütebildiği, problem çözebilen, öğrenen ve öğretmenlerin birlikte araştırmacı rolünü üstlendikleri bir yapıya sahip olmak zorundadır. Bu anlayışa uygun bir yapıya sahip olduğu düşünülen eğitim yaklaşımlarından biri de Proje tabanlı öğrenme yaklaşımıdır (Başbay, 2007: 67).

Proje tabanlı öğrenme aslında yeni bir öğretim yaklaşımı değildir. Yirminci yüzyılın başlarında Killpatrick'in bu konuda önemli çalışmaları vardır. Ünlü eğitimci John Dewey bu konuda önemli çalışmalar yapmıştır. Bruner de proje tabanlı öğrenme konusunda etkileri olan diğer bir eğitimcidir. Bu yüzden, günümüzdeki proje tabanlı öğretimin, geçmişteki proje uygulamalarının bir sentezi ya da çağdaş bir yorumu olduğu söylenebilir (Doğanay ve Tok, 2007: 233).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımına yönelik yapılan tanımlar:

Proje tabanlı öğrenme, öğrenciyi öğretme-öğrenme sürecinin merkezine alan, gerçek yaşamın konularına ve uygulamalarına yer veren bir öğrenme yaklaşımıdır. Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiği için uygulama, analiz ve sentez düzeyindeki hedeflerin gerçekleşmesinde daha çok kullanılan bir yaklaşımdır (Demirel, 2005: akt.: Özcan, 2007: 17).

Proje tabanlı öğrenme; müfredatın birbirlerinden bağımsız küçük bilgiler yığını olarak öğretilmesine karşı geliştirilmiş ve çağdaş ülkelerde uygulanmakta olan bir öğrenim ve öğretim yaklaşımıdır (MEB, 2005).

Proje tabanlı öğrenme, projeler etrafında öğrenmeyi düzenleyen bir modeldir. Öğrencilere zor sorular ya da fırsatlar dâhil tasarım, problem çözme, karar verme ve soruşturma faaliyeti fırsatları verir (Panasan ve Nuangchalerm, 2010: 253).

Proje tabanlı öğrenme, öğrenci açısından tasarı geliştirmeye, hayal etmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme yaklaşımı; öğretmen açısından ise

öğrenciyi merkeze alan ve gerçek yaşam ortamlarını sınıfa taşıyarak öğrencileri projeler çerçevesinde çalıştırırken, onların disiplinler arası ilişki kurmalarını sağlayan bir öğretim yöntemidir (Kalaycı, 2008: 87).

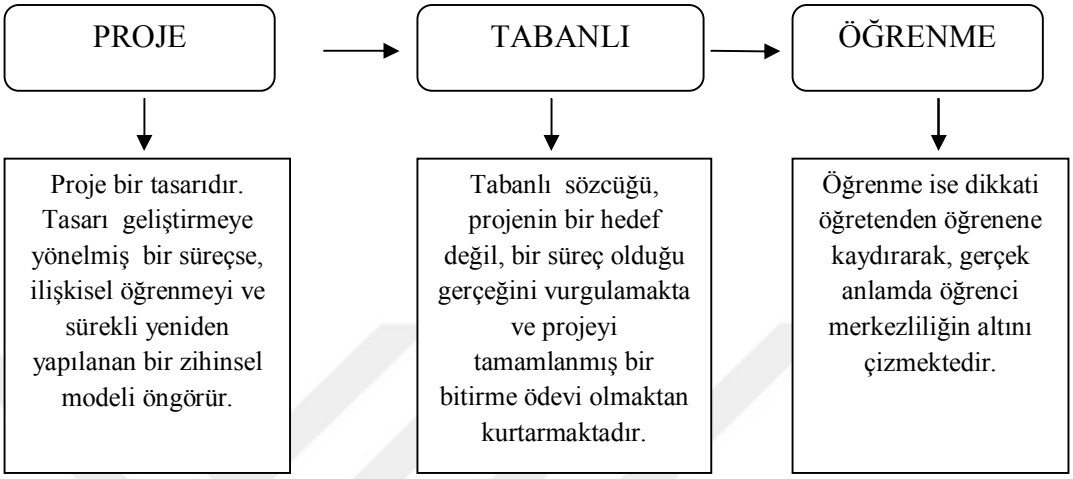
Proje tabanlı öğrenme (PDÖ) projeler etrafında öğrenme düzenleyen bir modeldir (Thomas, 2000:1). Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı; birçok yöntem ve stratejiyi içine alabilen öğrencinin kendi kendine bilgiye ulaşmasını, bilgiyi kullanmasını, ilgili alanlara bilgiyi transfer edebilmesini, araştırma yapmasını, bilimsel süreç becerisini kullanmasını, elde ettiği bilgileri uygun bir biçimde bir araya getirip sunabilmesini, kendini ifade edebilmesini sağlayan bir yaklaşımdır. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının en öncelikli amacı, öğrenciye kendi öğrenme profilini ve türünü keşfetme becerisini kazandırmak ve böylece "öğrenmeyi öğretmek" olmalıdır (Vaiz, 2003).

Proje tabanlı öğrenme, öğrencilerin; ilgi alanları içerisinde yer alan konular hakkında görüşler ortaya atıp, sorular sormalarına, tahminlerde bulunup, teoriler geliştirmelerine, farklı araç gereçleri kullanmalarına, kazandıkları becerileri anlamlı ve gerçek bir yaşam bağlamında uygulamalarına olanak tanıyan; öğrenenin, sınıf içinde ve dışında, yaratıcı bir şekilde sorun çözmesini ve soruları yanıtlamasını sağlayan yöntemdir (Katz ve Chard, 2000).

Proje tabanlı öğrenme motive etmek ve öğrenme deneyimlerini sunmak için otantik, kompleks, gerçek hayat projelerinde kullanılan bir öğretim yöntemidir (Shu-jing ve Li-hua, 2010: 28). Proje tabanlı öğretim, öğrencilerin etkinliğini esas alan, öğrencilerin tasarımına dayanan ve öğretimi projeler yoluyla gerçekleştirmeyi hedefleyen bir öğretim stratejisidir (Zorbaz ve Çeçen, 2009: 89).

Proje bir tasarıdır. Bu anlamda aslında gerçekleştirilmek istenen bir işin önceden zihinsel olarak görülmesidir. Projelendirme bir vizyona sahip olmayı; başka bir deyişle daha başlangıç aşamasında süreci ve bitişi bütün boyutlarıyla görebilmeyi gerektirir. Bu anlamda sürecin işlem basamaklarını gerçekleştirecek beceriye sahip olmak önem kazanmaktır. Böyle bir yapıyı öğrenmenin tabanına aldığımızda karşımıza nasıl bir süreç çıkar? Her şeyden önce, projenin öğrenene özgü olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekir. Anlayışımızda öğretmeyi değil, öğrenmeyi vurguladığımızda öğretmenin projesinden değil, öğrencilerin projesinden söz

ediyoruz demektir. O halde, sağlıklı bir proje tabanlı öğrenme uygulamasında her bir öğrencinin sürecin sonunda ulaşacağı noktaya ilişkin bir öngörüsünün olması gerekir (Çıbık, 2006: 23).

Şekil 2. Proje Tabanlı Öğrenmenin Süreçleri

Kaynak: Erdem ve Akkoyunlu, 2002: 3

Bu yöntem, bir tür bireysel öğrenme yöntemidir. Proje yönteminde, öğrenilecek konuyla ilgili araştırma ödevleri verilir. Bunlar grup ödevleri de olabilir. Her öğrenci konuyla ilgili ya da onun belli bir yönüyle ilgili bir araştırmaya katılır. Bu araştırmada öğrenci önce problemi ortaya koyar, sonra değişiklikleri saptayıp çözüm yolu önerir. Yani hipotez kurar. Sonra kurduğu hipotezin doğru olup olmadığını sınamaya çalışır. Sonunda her öğrenci yaptığı projenin raporunu yazar ve sınıfa yaptığı deneylerle birlikte olabildiği kadar somut ve anlaşılır biçimde sunar (Aykaç, 2005: 125).

Proje yaklaşımlı öğrenme modeli, öğretim programının birbirinden bağımsız küçük bilgiler yığını olarak öğretilmesine karşı geliştirilmiş ve çağdaş ülkelerde uygulanmakta olan bir modeldir. Bu model bir ya da daha fazla alanın temel kavramları ve prensipleri üzerine odaklıdır. Bir ders senaryosu içinde, birden fazla dersin öğrenme hedeflerini saptar (Doğanay ve Tok, 2007: 233).

Proje, öğrenmeye değer bir konunun derinlemesine bir araştırmasıdır. Araştırmada genellikle sınıf içerisinde öğrenciler tarafından oluşturulan küçük bir

grup, bazen tüm sınıf tarafından veya bazen de bireysel olarak sorumluluk alınır. Bir projenin anahtar özelliği, araştırma çabasının öğrenciler ya da öğretmenin çalışmasıyla veya öğretmen ve öğrencilerin birlikte çalışmasıyla ortaya konulan bir konu hakkındaki sorulara cevap bulunması üzerine odaklanmasıdır. Bir projenin amacı, öğretmen tarafından ortaya konulan soruların doğru olarak cevaplandırılmasından çok, konu hakkında daha çok şey öğrenmektir (Demirhan ve Demirel, 2003: 49).

Proje tabanlı öğrenme, öğrencilerin somut bir şeyler üretmek amacıyla tek baslarına ya da küçük gruplar halinde gerçek yasam konuları ya da problemlerini derinliğine incelemek için uzun süre çalışmaları temeline dayanan bir öğrenme yaklaşımıdır. Buna göre bir proje tabanlı öğrenme etkinliği dört temel öğeyi içermektedir. Bunlar; geniş bir zaman, işbirliği, inceleme ya da araştırma ve bir görevle ilgili performans ya da gösteridir (Gültekin, Karadağ ve Yılmaz, 2007: 514).

Proje tabanlı öğrenme, öğrenme olayını gerçek yaşamın içine çeken öğretim yöntemidir. Öğrencileri aktif öğrenmeye teşvik eder. Öğrenciler bilgiye nasıl ulaşılacağını planlar, uygular ve sonuç çıkarırlar. Bilginin kazanılması pasif bir süreci değil aktif bir zamanı kapsar. Yani bilgiye ulaşma dinamik bir süreçtir. Öğrenenler öğrenme sürecinin her aşamasında aktiftir.

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, öğrenenlerin kendi bilgilerini kurarak, deneyimleri yoluyla öğrenebilmeleri üzerine odaklanmaktadır. Bunu, öğrenenlere problemleri tanımlama, çözüm yollarını araştırma, araştırmayı yönetme, verileri analiz etme, bilgileri seçme, seçilen bilgileri bütünleştirme ve eski bilgileriyle yeni bilgilerini bağdaştırma konularında sorumluluk vererek yapar (Başbay, 2007: 67).

Proje tabanlı öğrenme yöntemi, öğrenenlerin yaşamlarında karşılaştıkları problemleri çözmelerini hedeflemektedir. Bu hedef çerçevesinde, öğrenenlere gerçek yaşamlarında karşılaşabilecekleri sorunlar bir senaryo çerçevesinde verilerek bu sorunlara çözümler bulmaları istenmektedir. Öğrenenler kendilerine verilen senaryoda genellikle bir rol çerçevesinde soruna çözüm getirmek için çalışmaktadır. Proje tabanı öğrenme, tasarı geliştirmeye, hayal etmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme anlayışıdır. Proje tabanlı öğrenme, öğrencilerin problem çözme becerilerini ve diğer anlamlı öğrenmelerini kapsayan, öğrencilerin bilgilerini

yapılandırmaları için kendi kendilerine çalışmalarına ve gerçekçi bir şekilde çalışmalarını sonuçlandırıp kendi ürünlerini ortaya koymalarına olanak sağlayan, odak noktası kavramlar ve bilimsel ilkeler olan eğitim ve öğretim modelidir (Saracaloğlu, Akamca ve Yeşildere, 2006: 4).

Proje tabanlı öğrenme, öğrenmeyi projeler etrafında belli bir zaman dilimini kapsayan süreçte, disiplinler arası ve öğrenci merkezli olarak organize eden; bireysel ya da grupla birlikte sürdürülerek bir urun, sunum ya da performansla sonuçlandırılan yaklaşımdır (Thomas, 2000).

Proje yöntemi, belli öğretim amaçlarını gerçekleştirmek düşüncesiyle, öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda çevreden seçilen ünite ve konuların yine öğrencilerin aktif katılmasıyla, bir iş, bir eser olarak sonuçlandırmasıdır. Proje yöntemini uygulamak için belli bir ders saati yoktur. Öğrenciler uygun buldukları her yerde ve her zaman projeleriyle ilgili çalışabilirler. Bu yöntemin ana felsefesi, çocuğun yaşadığı çevrelerde hayatı küçük ölçüde de olsa yaşamasıdır. Böylece hayatta işe yaramayan bilgilere öğretimde yer verilmemiş olur (Akgün, 2000: 99).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, günümüzde eğitim sistemlerinin olması gereken biçimini göstermek için özenle seçilmiş, üç temel kavramdan oluşmaktadır. Bu kavramlardan birisi öğrenme kavramıdır ki dikkati öğretene değil öğrenene çekmek açısından son derece önemlidir. Bir diğeri proje kavramıdır ve öğrenmeyi arzulanan ölçüde bireyselleştirmektedir. Proje bir tasarıdır, bu anlamıyla aslında gerçekleştirilmek istenen bir işin önceden zihinsel olarak görülmedir. Projelendirme bir vizyona sahip olmayı gerektirir. Başka deyişle, daha başlangıç aşamasında süreci ve bitişi bütün boyutlarıyla görebilmeyi gerektirir. Proje tabanlı öğrenme, tasarı geliştirmeye, hayal etmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme anlayışı ise her şeyden önce ürünü değil süreci biçimlemeye yönelmek durumundadır. Çünkü tasarılar ya da kurgular, değişmeye açık düşünce yapılarıdır. Anlayışı oluşturan tabanlı sözcüğü de projenin, bir hedef değil alt yapı unsuru olduğunu vurgulamakta ve süreç yönelimli yapılanmaya işaret etmektedir. Öğrenenin kendisini ifade etmesine olanak sağlayan edilgin olmayan etkin bir sürecin varlığını ortaya koymaktadır (Çubukçu, 2011: 529).

Proje tabanlı öğrenme öğrencilerin farklı becerilerini geliştirme ve kendilerini değerlendirmede izlenecek önemli bir yoldur. Bu becerilerden biri de mantıksal düşünmedir (Çıbık ve Emrahoğlu, 2008: 53).

Demirhan (2002)'a göre proje tabanlı öğrenmenin önemli özellikleri şunlardır:

1. Öğrencilerin kendileri için bilgi oluşturmalarına fırsat vererek, öğrenmelerini zenginleştirebilir, geliştirebilir. Derinlemesine araştırma yapmalarına imkân vererek; bilgilerin önemleri hakkında düşünmelerini sağlar. Kendilerine göre kritik olan bilgileri değerlendirmelerini sağlar ve materyal oluşturma sürecinde öğrenciyi aktif kılar.
2. Öğrencilerin aktif olmaları, derinlemesine çalışmaları, bir şeyler üretmeleri için ilgilerini çeken bir yaklaşımdır.
3. Öğrencilere, öğrenmeye katılmaları ve bilgilerini göstermeleri için farklı yollar önerir.
4. Farklı zekâ türlerine uyarlanabilir.
5. Öğrencilere kendi öğrenme stilleriyle öğrenme fırsatı verebilir. Tek başına okuyarak ve gözden geçirerek öğrenci veya grupla okuyarak, tartışarak öğrenmeler gibi.
6. Aynı zamanda öğrenciler belirli bir şekilde her zaman yaptıklarının dışında, değişik yollar gösterir. Yaparak öğrenmelerini sağlar.
7. Öğrencilerin ailelerine öğrencilerin performanslarıyla ilgili değişiklikler hakkında anlamlı bilgiler verir.

2.7.1. Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Tarihçesi

İlk kez W. Kilpatrick'in 1918'de yayımladığı ''Proje Yöntemi'' adlı makalesinde tartışılmış olan proje tabanlı öğrenme, gözlem ve karşılaştırmalarla elde edilen bilgilerin, eski bilgilerle birleşimi sonucu ortaya çıkan düşüncelerin resim, elişi, söz ve yazı ile somut ya da soyut biçimde anlatılmasına dayanmaktadır. Yöntemin asıl kurucusu, Amerikalı eğitimci John Dewey'dir. John Dewey'in öğrencilerinden Kilpatrick ile Collings bu yöntemi uygulamışlar ve geliştirmişlerdir. 1912 yılında Cenevre'deki J.J. Rousseau Enstitüsünde denenmeye başlanan ve

1925'de Terbiye Bürosu Müdürü M. Pierre Bovet'in yakın ilgi gösterdiği ve uygulanmasını arzu ettiği bu yöntem, nihayet John Dewey'in eserleri ve bu konudaki fikirleri ile Amerika'da yayılıp uygulanmaya başlanmıştır (Çubukçu, 2011: 528).

Ünlü eğitimci John Dewey'in (1960) bu konuda önemli çalışmalar yapmıştır. J. Bruner'de (1977) proje temelli öğretim konusunda katkıları olan eğitimcidir. Bu nedenle günümüzde uygulanan yöntem, aslında geçmişteki proje uygulamalarının bir sentezi ya da çağdaş bir yorumu olduğunu söyleyebiliriz.

Çiftçi (2006), PTÖ yaklaşımının tarihini beş aşamada özetlemiştir:

1. 1590-1765: Proje çalışmalarının, Avrupa'daki mimarlık okullarında çalışılmaya başlanması.

2. 1765-1880: Proje çalışmalarının düzenli bir öğrenme metodu olması ve Amerika'da tanınması.

3. 1880-1915: Proje çalışmalarının zanaat (el) eğitiminde ve genel okullarda çalışılması.

4. 1915-1965: Proje çalışmalarının tekrar tanımlanması ve Amerika'dan Avrupa'ya tekrar dönmesi.

5. 1965- Bugün: Proje fikrinin yeniden keşfi ve üçüncü kez uluslara dağılması olarak düzenlenmesi.

2.7.2. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğeleri

Proje tabanlı öğrenmenin içerdiği öğeler içerik, etkinlikler, süreç ve sonuç olmak üzere dört başlıkta incelenebilir. Bu öğeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

İçerik: Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı tek bir kaynağa bağlı kalmaksızın, öğrencilerin farklı kaynaklara ulaşması ve sorunu çözmek için ulaştığı bilgilerden oluşur. Proje tabanlı öğrenme öğretmenlerin ve öğrenenlerin, belli bir konuya odaklanmalarına, göze çarpan önemli noktaları ve fikirleri derinlemesine incelemelerine izin verir. Proje tabanlı öğrenme, içeriği öğrenci için anlamlı kılar;

çünkü içerik, gerçek yaşam içindeymiş gibi sunulur ve öğrenci problemini çözmek için bu içerikle birlikte çalışır. Parçalardan daha çok bütüncülük önem taşır ve derinlemesine araştırma önemlidir (Başbay, 2007: 72).

Etkinlikler: Öğrenenler aradıkları cevapları bulmak ve problemleri çözmek için araştırma yaparlar. Genellikle zor sorular ya da problemlerle uğraşır ve sorgularlar. Bu öğrenenlerin karmaşık fikirleri öğrenmelerini, gerçeğe uygun çerçeveler oluşturma becerileri kazanmaları ve öğrendiklerini değişik durumlarda uygulayabilmelerini sağlar (Kurak, 2009: 28).

Süreç: Bu boyut, öğrencileri işbirliği içerisinde veya kendi baslarına çalışmada destekler. Öğrenme koşulları, sosyal, kişisel ve birlikte çalışma becerilerini geliştirir. Süreçte teknolojik araçların üstünlüğü vardır ve öğrenen bu araçları kullanmak için cesaretlendirilir. Böylece öğrenenlerin yasam becerileri gelişir ve öğrenenler okullarının dışındaki bir dünyaya hazır hale gelirler. Bunun yanı sıra farklı alanlarda yapılan çalışmalar, öğrenenlerin farklı meslekleri tanımaları ve ilgi alanlarına yönelik meslek seçiminde onlara yardımcı olur (Övez, 2007: 28).

Sonuç: Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, öğrenenlerin üst düzey düşünme becerilerinin ve problem çözme stratejilerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Öğrenenler, öğrenme süreci sonunda örneklerle kanıtladıkları karmaşık, entelektüel, mantıklı ürünler oluştururlar ve ortaya koydukları ürünlerini kendileri değerlendirirler. Bu süreçte de sosyal becerileri, yaşam becerileri ve kendini yönetme becerilerini sergileme fırsatı bulurlar (Başbay, 2007: 73).

2.7.3. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımında Kullanılan Proje Çeşitleri

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımında kullanılan proje çeşitleri Hesapçıoğlu'na (2010) göre, H. Kilpatrick ikiye ayırmıştır. Bunlar kolektif ve ferdi projeler olmak üzere ikiye ayrılır:

Kollektif Projeler, üzerinde öğrencilerin grup halinde ya da bütün okulun tek bir grup olarak çalıştığı projelerdir. Bireysel Projeler, üzerinde öğrencilerin ayrı ayrı ve tek tek çalıştığı projelerdir.

Kurak'a (2009) göre, proje tabanlı öğrenme çeşitli kademelerde, değişik öğretmenler tarafından farklı okullarda uygulanmaktadır. Bu çeşitliliği öğrenilmiş becerilerin uygulanmasını amaçlayan projeler, küçük yaştaki öğrenciler için projeler ve disiplinler arası projeler şu şekilde sınıflandırmıştır:

Öğrenilmiş becerilerin uygulanmasını amaçlayan projelerde, öğrenciler ana kavram ve prensipleri doğrudan öğretim (direct instruction) yoluyla öğrenirler. Projeler, daha önceden öğrenilmiş becerilerin gerçekçi bir uygulamasını içerir.

Küçük yaştaki öğrenciler için projeler, daha çok somut, kısa ve nesneleri kullanmayı kapsayan durumdaki projelerdir. Daha büyük yaştakilerin yaptığı projelere göre daha fazla denetim, gözetim, çalışma taslağı oluşturmayı gerektirir.

Disiplinler arası projelerde farklı konu alanlarından oluşan içerik amaçları vardır. P.T.Ö farklı disiplinleri birleştirmek için çok elverişlidir. Gerçekte birçok proje çoklu disiplinleri kapsar. Bunlar:

a) Sınıf Dışındaki Etkinlikleri Kapsayan Projeler: P.T.Ö' de öğrencileri bir sınıfa hapsetmek gerekmez. Grup öğretmeleri, tüm okul projeleri, telekonferanslar ve Internet projenin sınırlarını diğer sınıflara ve uzak yerlere doğru genişletmeye olanak tanır.

b) Teknoloji Odaklı Projeler: Pek çok okulda, belli teknolojik araçlarla öğrencileri tanıştırmak için geliştirilmiş projelerdir.

c) Öğrencilerin Özerk Olarak Yürüttükleri Projeler: Projeler, öğrenci veya öğretmen tarafından yürütülen boyutlarda değişmektedir. Bu projeler öğretmenlerin çok az (veya hiç) gözetim veya denetimi olmadan yerine getirilir.

d) Araştırmadan Çok Tasarıma Odaklanan Projeler: Bu projeler çeşitli etkinliklere odaklanır. Çok popüler olan bu tip projelerde, öğrenciye cevaplaması için bir soru veya çözmesi için problem veya bir konu verilir. Bazı ölçütlere göre öğrencilerin bir şeyleri yapılandırması gerekir.

2.7.4. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Aşamaları

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının aşamaları konusunda bazı akademisyenlerin görüşleri bulunmaktadır. Sönmez (2007), proje tabanlı öğrenme yaklaşımının aşamalarını şu şekilde sıralamıştır:

1.Dersin, ünitenin hedefleri en az uygulama düzeyinde olmalı, sentez basamağında bir hedefe yer verilmelidir. İsteyen öğrenciler uygulama basamağında, isteyenler de sentez basamağında, isteyenlerde sentez basamağında proje hazırlayabilmelidirler.

2.Hedefler saptandıktan sonra bununla ilgili en can alıcı sorunun belirlenmesi gerekebilir. Proje bir soruyla başlayabilir.

3.Sonuç raporunun ve sunu biçiminin özellikleri belirlenebilir. Proje tekniğinde hem ürün, hem süreç gözlenmelidir; çünkü bu teknik süreç ve üründen oluşur. Onun için sonuç raporunda ürün ve süreç kısmı açık ve anlaşılır bir şekilde belirlenmeli ve öğrenciye duyurulmalıdır. Ürünler bilimsel rapor, makale, resim, maket, afiş, poster, öykü vb. olabilir. Ayrıca sunu biçiminin nasıl olacağı da önceden saptanmalıdır. Sözlü, yazılı, drama vb. biçimlerinden biri, ya da birkaçı birlikte kullanılabilir. Bunun için önceden gerekli olan araç gereçler ortam hazırlanmalıdır. Mikrofon, teyp, video, cd, sahne, tepegöz vb. araç gereç ve ortam düzenlenmelidir. Bunları her öğrenci, ya da grup öğretmenle tartışarak belirlemelidir.

4.Değerlendirme aracının belirlenmesi gerekebilir. Bunun için ürün ve süreç kısmını ölçecek değerlendirme türleri belirlenmeli, her basamakta neyin gözlenip ölçüleceği saptanmalıdır.

5.Alt problemlerin belirlenmesi aşamasında, sorunun çözümlenmesi için başka nelerin incelenmesi gerektiği belirlenmelidir. Yani problem parçalara ayrılmalıdır. Anlaşılabilmesi için nelere bakılması gerektiği saptanmalıdır.

6.Çalışma takvimi hazırlanmalıdır. Proje bir dönem ya da iki dönem olabilir. Buna göre bir çalışma takvimi yapılmalıdır. Bu takvimde yapılacak işler satırlara, süreleri sütunlara yazılmalıdır. Her sürenin sonunda, yapılanlar değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeyi öğretmen, ya da değerlendirme kurulu yapabilir. Öğrenci de hangi zamanda neyi yapıp göstereceğini bilmelidir. Bu takvim öğretmen, öğrenci ve uzmanlarca birlikte hazırlanmalıdır. Bu takvimden hastalık, kaza vb. durumlar olmadıkça ödün verilmemelidir.

7.Problemle (sorunla) ve alt problemlerle ilgili bilimsel kaynaklar taranmalıdır. Uzmanlara başvurulmalıdır. Bunun için kütüphanelere uzmanlara gidilmeli, internet kullanılmalıdır. İlgili kaynaklar ve başvurulacak uzmanlar belirlendikten sonra öğretmenle ve değerlendirme kuruluyla görüşülmeli, onların oluru alınmalıdır. Bu

kaynaklar okunmalı ve not alınmalıdır. Uzmanlar ve kaynak kişilere başvurulmalı ve onlarla görüşülmelidir. Elde edilen bilginin örgütlenip sunulması gerekir; çünkü projede sunu çok önemli bir aşamadır. Sönmez (2007)'e göre bunun için aşağıdaki ölçütler kullanılabilir:

a. Kavram analizi yapılamalıdır. Bunun için genelden özele gidilmelidir. En genel kavramdan özele doğru bir yazış biçimi kullanılmalıdır.

b. Bilimsel alıntılar uygun ve yerinde olmalıdır.

c. Örnekler bulunmalıdır.

d. Paragraflar arasında geçişler olmalıdır.

e. Gerekli grafikler, şekiller, fotoğraflar, resimler vb. bulunmalıdır.

f. Kendi yorumu olmalıdır.

g. Yeni çözüm sunulmalıdır.

h. Bunun gerekçeleri ve oluru belirlenmelidir.

ı. Yeni önerilerde bulunulmalıdır.

i. Bilgi hatası, imla hatası ve cümle bozukluğu olmamalıdır.

Korkmaz ve Kaptan'a (2001) göre Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin aşamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 2.4.).

Tablo 2.4. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Aşamaları

AŞAMALAR	YAPILACAK İŞLEMLER	ÖĞRETMENİN ROLÜ	ÖĞRENCİNİN ROLÜ
1.Konuyu ve alt grupları belirleme grupları kendi içinde organize etme	Öğrenciler kaynakları araştırabilir, bir çerçeve proje için sorular önerebilir.	Araştırmanın genel konusunu sunar, konuların ve alt konuların tartışılmasında gruplara rehberlik eder.	İlginç problemler yaratır, soruları kategorize etme, proje gruplarını oluşturulmasında katkıda bulunur.
2.Grupların proje planlarını oluşturması	Grup üyeleri hep birlikte proje planını yaparlar. Nereye ve nasıl gidecekleri, neleri öğrenecekleri gibi sorular hakkında karar verirler. Kendi aralarında iş bölümü yaparlar.	Grupların projeleri formüle etmelerine yardım eder, gruplarla toplantı yapar, gerekli materyalleri ve kaynakları bulmalarına yardım eder.	Ne çalışacaklarını planlar, kaynakları seçer, rolleri tanımlar, planların dağıtımını sağlar.

3.Projeyi uygulama	Grup üyeleri organize olur, verileri ve bilgileri analiz ederler.	Araştırma ve çalışma becerilerinin geliştirilmesine yardım eder, temel süreci ve grupları kontrol eder.	Sorular için cevapları araştırır. Veri toplar. Bilgiyi organize eder. Kaynak kişilerle görüşür. Bulgularını birleştirir ve özetler.
4.Sunuyu Planlama	Üyeler sunularındaki temel noktaları belirler ve bulgularını nasıl sunacaklarına karar verirler.	Sunu için ders planları tartışılmasını ve süreç organize edilmesini sağlar.	Sununun temel noktalarına, karar verilmesini, nasıl bir sunu yapacağını planlamasını, sunu için materyaller (video, vb.) hazırlayabilir
5.Sunuyu Yapma	Sunular sınıfa ve belirlenen diğer yerlerde (başka sınıflarda, başka okullarda vb.) yapılır.	Sunular koordine edilir.	Sunucular sınıf arkadaşlarına geri dönüt (feedback) verir.
6.Değerlendirme	Öğrenciler proje hakkındaki geri dönütleri paylaşırlar. Öğretmenler ve öğrenciler projeleri hep birlikte paylaşırlar.	Proje özetleri ve öğrenilenleri değerlendirir.	Grup üyeleri olarak çalışmayı ve çalışmada öğrendiklerini yansıtırlar.

Erdem ve Akkoyunlu (2002)'ya göre Proje Tabanlı Öğrenmede işlem basamakları ise aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Hedeflerin belirlenmesi.

2. Yapılacak işin ya da ele alınacak konunun belirlenip, tanımlanması.

3. Takımların oluşturulması.

4. Sonuç raporunun özelliklerinin ve sunuş biçiminin belirlenmesi.

5. Çalışma takviminin oluşturulması.

6. Kontrol noktalarının belirlenmesi.

7. Değerlendirme ölçütlerinin ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesi.

8. Bilgilerin toplanması.

9. Bilgilerin örgütlenip, raporlaştırılması.

10. Projenin sunulması.

Proje tabanlı öğrenmenin aşamaları hakkındaki görüş bildirenlerden biri de Aykaç'tır. Aykaç (2005)'da proje tabanlı öğrenmenin aşamalarını şu şekilde ifade etmiştir.

1. Konuya uygun olarak proje konularının belirlenmesi,

2. Öğrencilere bireysel ya da grup olarak konuların dağıtılması,

3. Proje hazırlanırken izlenecek aşamaların belirtilmesi,

4. Öğrencilerin proje çalışmasına başlaması,

5. Yapılan çalışmalar ve karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenin yardımcı olması, gerekli olan araç gereçleri sağlaması,

6. Yapılan çalışmaların öğrencilerle birlikte değerlendirilmesi.

2.7.5. Proje Tabanlı Öğrenmede Öğrenci ve Öğretmenin Rolü

Öğrenmeye araştırma temelli bir yaklaşım olan proje tabanlı öğrenmede öğrenciler bir ürün ortaya koymak için çeşitli disiplinlerden elde ettikleri bilgileri kullanırlar. Öğrencilerin kendi bilgilerini yapılandırmaları istenir (Gültekin, Karadağ ve Yılmaz, 2007: 516).

Proje tabanlı öğrenmede öğrenciler, özgün, program temelli ve disiplinler arası problemleri çözmek için grup olarak çalışırlar. Öğrenciler, bir probleme nasıl yaklaşacaklarına ve ne tür etkinliklerin yapılması gerektiğine kendileri karar verirler. Çeşitli bilgi kaynaklarından bilgi toplarlar ve topladıkları bilgiyi analiz ederler, sentezlere giderler ve üretirler. Öğrenmeleri değerlidir; çünkü kimi gerçeklerle ilişkilidir (bağlantılıdır) ve işbirliği ve yansıtma gibi yetişkin becerilerini içerir. Sonuçta öğrenciler, elde ettikleri yeni bilgileri gösterirler ve ne kadar öğrendikleri ve öğrendiklerini ne kadar iyi ifade ettiklerine karar verilir (Solomon, 2003).

Proje tabanlı öğrenmede, öğrenciler amaçları oluşturma, bilgi sağlama ve karar verme etkinlikleri için birlikte çalışırlar. Öğrenciler yalnızca problem çözmek değil, ulaştıkları sonuçları iletmek için araştırma yoluyla kazandıkları bilgiye başvururlar (Horward, 2002).

Proje tabanlı öğrenme; öğrencilerin kazandıkları becerileri, anlamlı, gerçek bir yaşam bağlamında uygulamalarına olanak tanıyan, öğrenenin sınıf içinde ve dışında, yaratıcı bir şekilde sorun çözmesini ve soruları yanıtlamasını sağlayan bir yöntemdir. Gerçek yaşamda problem çözmeye yöneliktir, tüm öğrencileri çalışmaya

ve uğraşmaya yönlendirir. Öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiği için, düşünme yetenekleri üzerinde de etkilidir (Karakuş, 2004: 44).

Proje tabanlı öğrenme yönteminde öğrencinin rolü geleneksel öğrenme sınıflarından farklılık göstermektedir. Proje boyunca öğrenci sadece öğretmenin söylediklerini uygulayan değil, karşılaştığı sorunlarla kendi çözüm yollarını arar. Projenin konusunun seçiminden etkinliklerinin planlanmasına kadar öğretmenle beraber çalışırlar. Öğrenci; öğrenme sürecindeki her adımda öğretmenin yardımı ile kendisini denetleyebilme imkânına sahiptir, etkinlikleri bizzat uygular, keşfedici ve birleştirici düşünceler üretir, kendi işlemlerini tanımlar, zamanın büyük bir kısmında bağımsız çalışır (Çepni, 2005). Proje tabanlı öğrenmede öğretmenler daha fazla rehberlikte bulunurlar ve daha az ders anlatırlar (Carr ve Jitendra, 2000).

Öğretmenin rolü kavramsalın çevresindeki bilgiyi, soruları ve anlaşmazlık durumunu öğrencilerin ilgilerine göre organize etmektir. Öğretmenler öğrencilere yeni öğrendiklerini geliştirmede ve eskilerle bağlantı kurmada yardımcı olurlar. Geniş düşünceler halinde yapılan sunumlar daha sonra parçalara ayrılır. Etkinlikler, öğrenci merkezlidir ve öğrenciler kendi sorularını sormak için cesaretlendirilir, kendi deneyimlerini tamamlarlar ve kendi sonuçlarına varırlar (Brooks&Brooks, 1993).

Proje tabanlı öğrenme öğretmenin rolünü ders veren bir konuşmacıdan ve eğitim yönlendiren kişiden, kaynak temin eden kişiye ve uzman kişi konumundan yardım eden, yol gösteren bir kişiye dönüştürür (Çiftçi,2006: 54).

Öğretmenlerin görevi, öğrencilere standart bilgi kazandırmaktan çok, gelişen ilgi ve beklenti düzeylerine uygun, çevrelerindeki olaylarla ilgili, kendiliğinden oluşan izlenimleri içeren yaşantısal anlamları bilgi düzeyine çıkarmaktır (Gürdal, Şahin, Çağlar, 2001: 11). Öğretmen standart bilgileri aktarmaktan çok öğrenci için bir rehber görevini üstlenir. Bilgiyi kazanma sürecinde öğrencilere ulaşılabilir kaynaklar hakkında bilgi verir, öğrencilerin öğrenme sürecini takip eder.

2.7.8. Proje Tabanlı Öğrenmede Değerlendirme

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımında değerlendirme süreç ve ürünün birlikte ele alınarak yapılır. Değerlendirme sadece öğrenenlerin konuları iyi öğrenip öğrenmemeleriyle ilgili değildir. Aynı zamanda öğrenenlerin gerçek hayatta ihtiyaç

duyduğu problem çözme becerilerinin gelişmesiyle de ilgilidir. Yani değerlendirme, öğrenenlerin ne öğrendiklerini dikkate aldığı kadar nasıl öğrendikleriyle de ilgilenir.

Değerlendirme etkinlikleri, öğrencilerin konuları anlayıp anlamadıklarıyla, okul dışında ihtiyaçları olan gerçek yaşam becerilerini geliştirmeleri ve belgelendirmeleriyle ilgilidir. Öğrencilerin ders dışı çalışmalarda ne öğrendiklerini ve ne kadar öğrendiklerini yansıtan değerlendirme sayesinde öğrencilerin ilerlemeleri belgelendirilebilir. En iyi değerlendirme, öğrencilerin kendilerini değerlendirdikleri; "Ne anlıyorum?", "Nasıl yapıyorum?" gibi sorulara cevap bulmalarını sağlayan değerlendirmedir (Çakan, 2005: 22).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımındaki değerlendirme çalışmaları, tümel değerlendirme çalışmalarına dayalıdır. Bu yaklaşıma göre değerlendirme çalışmalarında, öğretmenin öğrencileri gözleyip değerlendirmesinin yanı sıra, öğrencinin kendi çalışmalarını, grup arkadaşlarının çalışmalarını, diğer gruplardaki arkadaşlarının çalışmalarını belirlenen ölçütlere göre değerlendirmesi beklenir (Demirhan ve Demirel, 2002: 57).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştiren, yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen, onları öz denetimli öğrenmeye teşvik eden bir süreçtir (Korkmaz ve Kaptan, 2001: 194). Öğrenme bir süreç olduğundan dolayı değerlendirme esnasında sürecin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Başbay'a (2007) göre, proje tabanlı öğrenme yaklaşımında değerlendirme yapılmasının öğretmen ve öğrenenlere sağladığı kolaylıklar şu şekildedir:

1. Öğretmenlere öğrenenlerle çok daha güçlü ilişki kurmalarında yardımcı olur.
2. Öğrenenlerin sorularına yanıt bulmalarına yardımcı olur.
3. Öğretmenlerin bir sonraki adımı planlamalarına yardımcı olur.
4. Öğrenenlerin içerikle bağlantı kurmalarına yardımcı olur.
5. Öğrenenlerin kendi çalışmalarını değerlendirmelerini yönetmelerine imkân sağlar.
6. Öğrenenlerin kendi planlarını yapmalarına yardımcı olur.

2.7.9. Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Avantajları

Proje tabanlı öğrenme yönteminin bir takım avantajları vardır. Proje tabanlı öğrenme yönteminin avantajlarını şu şekilde sıralanabilir (Erdem, 2002: 178).

1. Doğal bir çevrede ve disiplinler arası bir anlayışla öğrenmeyi sağlar.

2.Belirli bir zaman dilimi içinde, gerekli çaba harcanarak bir projenin tasarlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili becerilerin gelişmesini sağlar.

3.Projenin odaklandığı konuların öğrenilmesini ve ilgili konuda uzmanlaşmayı sağlar.

4.Öğretim teknolojisinin etkilice kullanımına dönük bilgi ve becerilerin gelişmesini sağlar.

5.En az dış yardımla hem bireysel hem de grup olarak çalışabilme becerisinin kazanılmasını sağlar.

6.Öğrenciyi, özerk, tasarımcı, yaratıcı ve üretken kılar.

7.Kendine güven ve kişisel saygınlık duygusunu geliştirir.

8.Öğrencinin ürün dosyasını zenginleştirir.

9.Araştırma ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirir.

10.Başarı için işbirliği içinde çalışma becerilerini geliştirir.

11.Kendini ve takım arkadaşını değerlendirme becerilerini geliştirir.

12.Öğrenciyi okulun bütünleyici bir parçası haline getirir.

Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının en büyük avantajı, gerçek hayattaki yetenekleri ve bilgileri en iyi öğretme ve öğrenme bilgileriyle bütünleştirmesidir. Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı öğrencinin kalbini, ellerini ve mantığını bir araya getirir, ilgi duyduğu alanda öğrenme yöntemlerine yönlendirir (Vaiz, 2003: 23).

Hamurcu (2000)'ya göre de proje tabanlı öğretimin avantajları şöyledir:

1. Yaşamsal beceriler (Plan yapma, bütçe hazırlama, toplantı yönetme),

2.Teknoloji kullanma becerisi (İnternet, bilgisayar, vb.),

3.Bilişsel beceriler (Karar verme, eleştirel düşünme, problem çözme),

4.Öz denetim becerileri (Hedef oluşturma, işlemleri organize etme, zaman yönetimi),

5.Tutumlar (Öğrenmeye ilgi, gelecek için eğitime merak),

6.Eğilimler (Öz denetim, basarı hissi),

7.İnançlar (Öz yeterlik inancı) kazandırır.

Öğrenme ortamına aktif olarak katılan ve pratik yapabilen öğrencilerin derse karşı ilgileri artar. Öğrencilerin sınıfta kazandıkları bilgi ve becerilerini, istekleri doğrultusunda seçecekleri bir konuda uygulamalarıyla gerçekleştirecekleri projeler, onların bilim adamlarının çalışma prensiplerini ve bilgiye ulaşma yollarını az da olsa öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrencilerin ilgi duydukları bir alanda proje yürütmesi kendilerine olan özgüven duygularını da geliştirir (Çepni, 2001: 84).

2.7.9. Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Dezavantajları

Proje tabanlı öğrenme yöntemin avantajları olduğu gibi birtakım uygulamada bir takım dezavantajları da bulunmaktadır. Proje tabanlı öğrenmenin dezavantajı olabilecek unsurlar şunlardır:

1.Öğretmenin iş yükü ve sorumluluğu artar.

2.Proje çalışması için ayrılan süre öğrenciler için yeterli olmayabilir.

3.Araştırmanın sınırları öğretmen tarafından planlanmazsa ve sınırlandırmalar yapılmazsa konudan sapma ve dağılmalar gözlenebilir.

4.Proje yapımı için gerekli kaynaklar ve araç-gereçler temin edilemeyebilir.

5.Proje yapımı için uygun ev, okul veya çevre bulunmayabilir.

6.Öğretmenler için öğretim yöntemlerini değiştirmek zor olabilir.

7.Bireysel gelişime fazla ağırlık verildiğinde sosyal gelişim ihmal edilebilir.

8.Öğrencilerin bireysel değerlendirmelerinin yanında takım arkadaşlarıyla olan sorunlarının çözümü zor olmaktadır.

9.İnternet ve teknolojik aletlerin kullanımlarında da çeşitli sorunlarla karşılaşılmaktadır. Örneğin; bilgisayarda yavaş yazma, yerel internet ağı ve

modemlerde yaşanan aksaklıklar gibi (Korkmaz ve Kaptan, 2001: 199- 200; Tekinarslan, 2004: 78, Vaiz 2003: 24-25).

Ailelerin beklentileri bir engel oluşturabilir. Birçok aile, çocuklarının nasıl öğrendiklerini öğrenmekten çok onlardan iyi notlar beklerler. Bu şekildeki beklenti Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı açısından bir dezavantaj olarak görülebilir. Aileler öğretmenden kesin roller beklerler. Aynı zamanda aileler çocuklarına çok fazla yardım ederek okulun öğrenme yeterliliğini geliştirme girişimini bozabilmektedir (Övez, 2007: 40-42).

Çepni (2005) projenin dezavantajlarını öğretmenin iş yükünü ve sorumluluklarını arttırdığını, öğrenme için ayrılan süre artabildiğini ve araştırmanın sınırları iyi çizilmezse, konuda aşırı bir sapma ve dağılma gözlenebileceği şeklinde belirtmiştir.

Korkmaz ve Kaptan (2001)'da proje tabanlı öğrenme yönteminin dezavantajlarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

1.Öğretmenler öğrencilerle birlikte öğrenen, rehber, süreci kolaylaştıran bir role sahip olsalar da sınıflarındaki otoriteyi ve gücü bırakmayı sevmezler. Bu yüzden öğrenme süreci için geçen zaman öğretim açısından güçtür.

2.Öğretmenler için öğretim yöntemlerini değiştirmek zordur.

3.Öğrenci merkezli eğitim modelinin uygulandığı sınıfta, öğretmenin işi, yükümlülüğü daha çok artar.

4.Öğrenci merkezli eğitim modelinin uygulandığı sınıflarda içeriğin uygulanması geleneksel öğrenme yaklaşımının uygulandığı sınıflara göre % 20 daha uzun zaman alır.

5.Bireysel gelişime fazla ağırlık verildiğinden sosyal gelişim ihmal edilir.

6.Öğretmen kontrolü, geleneksel yöntemlere oranla azalmakta ve dolayısıyla etkinlikler gelişi güzel bir havaya sokulmaktadır.

Proje tabanlı öğrenme modelinde öğretmenler öğrencilere sorumluluk vermekten çekinebilirler. Öğrencilerin hazır hale gelmediklerini düşünürler. Öğretim materyallerinin eksikliği, sınav baskısı ve aile beklentileri de diğer dezavantajları

oluşturabilir. Çünkü aileler, öğrencilerin nasıl öğrendiklerinden çok almış oldukları not ilgilendirmektedir. Bu şekildeki beklenti Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı açısından bir dezavantaj olarak görülebilir. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, ifade edilen bu dezavantajlara rağmen eğitim sistemi içinde uygulanması gereken bir öğrenme yaklaşımıdır (Aladağ, 2005: 47).

2.7.10. Proje Tabanlı Öğrenme İle İlgili Araştırmalar

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımıyla ilgili bu güne kadar okulöncesinden yükseköğretime kadar öğretimin birçok kademesinde çalışmalar yapılmıştır. Ancak çalışmış olduğum eğitim kademesi ilköğretim olması nedeniyle burada ilköğretimde yapılan araştırmalar ilgili bilgi verilecektir.

2.7.10.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

Korkmaz ve Kaptan (2002), Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Sürelerine Etkisi adlı çalışmasında deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup üzerinde çalışılmıştır. Bu gruplardaki öğretmen ve öğrenci özellikleri benzerdir. Kontrol grubuna öğretmen ve ders kitabı merkezli geleneksel yöntem, deney grubuna ise proje tabanlı öğrenme yaklaşımına dayalı bir fen eğitimi uygulanmıştır. Süreç sonunda akademik başarı, akademik benlik ve çalışama süreleri açısında deney grubunun lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Erdem (2002), Proje Tabanlı Öğrenme adlı çalışmasında projeyi düşünme, hayal etme ve kurgulama olarak tanımlamıştır. Bu nedenle bu çalışmayı, proje tabanlı öğrenme anlayışının ön gördüğü öğrenme anlayışını açıklamak amacıyla gerçekleştirmiştir.

Demirhan ve Demirel (2002), Program Geliştirmede Proje Tabanlı adlı çalışmalarında eğitim programının öğeleri olan hedefler, eğitim durumları ve sınama durumları açısından incelemişlerdir. Bunun yanı sıra yaklaşımda teknolojinin kullanılması ile öğrenci ve öğretmen özellikleri konuları da ayrıntılı olarak ele alınmış ve bir uygulamaya yer vermişlerdir. Nitel araştırma yöntemi kullanılan bu çalışmada, bir özel okulda İlköğretim 3. sınıflardan biri deney biri de kontrol grubu olmak üzere seçilen iki şubede uygulama çalışması gerçekleştirilmiştir. İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersine ait bir ünitede gerçekleştirilen çalışmada, deney grubunda

Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı'na göre ders işlenirken kontrol grubunda geleneksel öğretim devam ettirilmiştir. Uygulama yapılmadan önce her iki öğrenci grubundan da dersin işlenişine yönelik öğrenci görüşleri alınmıştır. Uygulama süresince öğretmen ve öğrencilerle görüşmeler yapılmış, davranışları gözlenmiştir. Uygulamadan elde edilen veriler betimsel analiz kullanılarak incelenmiş, bulgular uygulama gruplarıyla sınırlı tutulmuştur.

Saracaloğlu, Özyılmaz Akamca ve Yeşildere (2006), İlköğretimde Proje Tabanlı öğrenmenin yeri adlı çalışmalarında tüm yönleri ile proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ne olduğu üzerinde durulmakta, proje tabanlı ve probleme dayalı öğrenme yaklaşımları karşılaştırılmakta ve öğrencilerin farklı disiplinleri öğrenmeye yönelik tutumları üzerine etkileri de, fen ve matematik dersleri bazında ele alınmıştır. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim fen ve matematik öğretiminde kullanımına yönelik bir örnek verilmiştir.

Başbay (2005), Basamaklı Öğretim Programıyla Desteklenmiş Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrenme Sürecine Etkileri başlıklı çalışma yapılmıştır. İki aşamadan oluşan çalışmada proje tabanlı öğrenme basamaklı öğretim programıyla desteklenmiş, öğrenme sürecinde meydana gelen değişim belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Ankara ili Özel Tevfik Fikret İlköğretim Okulu'nda 5-B sınıfında Sosyal Bilgiler dersi kapsamında disiplinler arası bağlantının temel alınmasıyla bir yıl yürütülmüştür. Araştırma iki aşamada yapılmıştır. Güz yarıyıl etkinlikleri işbirlikli proje tabanlı öğrenme etkinlikleriyle, bahar yarıyılı ise basamaklı öğretim yoluyla desteklenmiş proje tabanlı öğrenme anlayışı işe koşulmuştur. Nitel ve nicel veri toplama yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem uygulanmıştır. Gözlem ve görüşme sonucu elde edilen veriler tematik kodlama yoluyla analiz edilmiştir.

Erdem ve Akkoyunlu (2002), İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekiple Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma yapmışlardır. Çalışma Sosyal Bilgiler dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülen bir ekiple yapılmıştır. Araştırmada, programda yer alan ünitenin ''ülkeler coğrafyası'' olması nedeniyle farklı ülkelerin incelenmesine ve kendi ülkemiz için öneriler geliştirilmeye dönük bir proje konusu belirlenmiştir. Bunu gerçekleştirmek için iki özel okuldaki beşinci sınıf öğrencileri, sınıf

öğretmenleri ve bilgisayar öğretmenleri ile çalışılmıştır. Okulların birinde bilgisayar öğretmenleri ile diğerinde sınıf öğretmenleri ile çalışılmıştır. Amaç öğretmen yeterliliklerinin öğrenci ürünleri üzerine yansıyışını öğrenmektir. Bilgisayar öğretmeniyle çalışan grubun bilgi toplama sürecinin daha ayrıntılı olduğu, toplanan bilgilere dayalı önerilerin genel ve kısa olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenleriyle çalışan grupta ise toplanan bilgilerin örgütlenmesi, yeni öneriler geliştirilmesi ve paylaşımı sürecine daha fazla önem verildiği, önerilerin oldukça geniş tutulduğu gözlenmiştir.

Kurak(2009), İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaptığı Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi isimli yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Araştırma hem nicel hem de nitel özellik taşır. Araştırmada bulunan nicel veriler, Adana ili Seyhan, Çukurova, Yüreğir ve Sarıçam merkez ilçelerinde bulunan MEB' ye bağlı 70 ilköğretim okulunun dördüncü ve beşinci sınıfında görev yapmakta olan 382 öğretmenden ve bu ilköğretim okullarının dördüncü ve beşinci sınıflarında okuyan 208 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırmada bulunan nitel veriler iki aşamada elde edilmiştir. Birinci aşamada veriler, bu ilköğretim okulları arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden, kolay ulaşılabilirlik durum örneklemesine göre seçilen 5 ilköğretim okulunda görev yapan ve gönüllülük esasına göre seçilen 5 dördüncü sınıf, 5 beşinci sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 10 öğretmen ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin proje çalışmalarına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ancak ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin proje çalışmalarına yönelik görüşleri arasında beşinci sınıflara yönelik anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Kurnaz, Sünbül, Sulak ve Alan, Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi İlkeleri Açısından İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Programının İncelenmesi isimli makale çalışmışlardır. Araştırma nitel bir yaklaşımla doküman analizi yöntemine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmada İlköğretim 4. ve 5. sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Programının vizyonu ve amaçları, programın temel yapısı, öğrenme-öğretme süreçleri, değerlendirme, öğeleri ile programın önerdiği etkinliklerde ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan proje çalışmalarının proje tabanlı öğrenme yaklaşımına yer veriş düzeyi ve uygunluğu değerlendirilmiştir.

Pektaş, Çelik ve Köse (2009), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı Üzerine Uygulama Güçlük Ölçeğinin Değerlendirilmesi isimli çalışmanın amacı, fen ve teknoloji öğretmenlerinin proje tabanlı öğrenme uygulamalarında karşılaştıkları sorunlara katılma düzeylerini ölçen, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Geliştirilen ölçek, Kırıkkale merkeze bağlı ilköğretim okullarında görev yapan fen ve teknoloji öğretmenleri arasından rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 82 öğretmene uygulanmıştır. 5'li likert tipindeki ölçek, 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin, faktör yüklerinin 0.93-0.62 arasında değişen dört faktörden oluştuğu ve Kaiser- Meyer Olkin (KMO) değerinin 0.81, güvenirlik çalışması için hesaplanan iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) değerinin α =0.92 olduğu belirlenmiştir. Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin elde edilen bulgular ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Gültekin (2007), Proje Tabanlı Öğrenmenin Beşinci Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Öğrenme Ürünlerine Etkisi adlı çalışmasında, ilköğretim beşinci sınıf fen bilgisi dersinde proje tabanlı öğrenmenin öğrenme ürünlerine etkisi incelemiştir. Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel araştırma modeliyle gerçekleştirilen araştırmada, proje tabanlı öğrenmenin öğrenci başarısı üzerindeki etkisine bakmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler ve sınıf öğretmeninin proje tabanlı öğrenmeye ilişkin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucunda ilköğretim beşinci sınıf fen bilgisi dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları ile proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Aladağ (2005), İlköğretim Matematik Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi adlı çalışma matematik öğretiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırma 2004–2005 öğretim yılı bahar döneminde Ankara İli, Çankaya İlçesi, Mohaç İlköğretim Okulu öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Örneklem random yoluyla seçilmiştir. Bu araştırmada, deneysel araştırma yönteminin, öntest-sontest kontrol gruplu deseni kullanılmıştır. Deney grubunda 4 hafta boyunca matematik dersi proje tabanlı

öğrenme yaklaşımına göre işlenmiştir. Kontrol grubunda ise bu sürede matematik dersi geleneksel öğrenme yaklaşımına göre işlenmiştir. Araştırma nicel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma öncesi ve sonrasında gruplara öntest ve sontest uygulanmıştır. Verilerin analizinde t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda uygulama öncesinde gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, uygulama sonrasında ise deney grubu anlamlı farklılıklar ortaya çıktığı görülmüştür.

Çıbık ve Emrahoğlu (2008), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Mantıksal Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi adlı çalışmalarında, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin mantıksal düşünme becerilerinin gelişiminde proje tabanlı öğrenme yönteminin etkisini araştırmışlardır. "Ön test-son test kontrol grubu" deneysel modelinde hazırlanmış olan bu araştırmanın çalışma grubunu Ankara ili Yenimahalle ilçesinde özel bir ilköğretim okuluna devam eden 7.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Deney ve kontrol grupları belirlenirken "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır. Deney grubunda 22, kontrol grubunda 22 öğrenci bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak mantıksal düşünme grup testi kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde istatistikî işlemlerden bağımsız gruplar t testi, bağımlı gruplar t testi ve çift faktörlü ANOVA kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin mantıksal düşünme becerilerinin kontrol grubundaki öğrencilerden daha yüksek olduğu görülürken, öğrencilerin cinsiyetlerinin mantıksal düşünme becerisi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çıbık (2009), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Fen Bilgisi Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi adlı çalışmasında ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin Fen Bilgisi dersine yönelik tutumlarının gelişiminde proje tabanlı öğrenme yönteminin etkisini araştırmışlardır. Araştırma Ankara ili Yenimahalle ilçesinde özel bir ilköğretim okuluna devam etmekte olan 7.sınıf öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir Deney grubunda 22, kontrol grubunda 22 öğrenci vardır. Çalışmanın alt problemlerini test etmek için fen bilgisi dersi tutum ölçeği, ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Çalışma sonunda deney grubundaki öğrencilerin fen bilgisi dersine yönelik tutumlarının kontrol grubu öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik tutumlarına göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Fen Bilgisi

eğitiminde bu yaklaşımın uygulanmasının öğrencilerin fen bilgisi dersine yönelik tutumlarının gelişiminde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Arıbaş ve Fırat (2010), İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıları Üzerinde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Etkisi adlı çalışmada, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik akademik başarıları üzerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ili Fatih İlköğretim Okulu 4. sınıflarında öğrenim gören 80 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada eşitlenmemiş kontrol gruplu ön-test son-test deseni kullanılmıştır. Deney değişkeni olan proje tabanlı öğrenme yaklaşımına ve geleneksel öğretim yöntemlerine dayalı olarak hazırlanan programlar, deney ve kontrol gruplarına haftada 3 ders saati olmak üzere toplam 5 hafta ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi "İnsanlar ve Yönetim" ünitesinde uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, deney grubu lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Civelekoğlu ve Öztürk (2010), İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme(PTÖ) Yönteminin Uygulanması ile İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri adlı çalışmada, ilköğretim 5. ve 8. sınıf öğrencileri ve fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde uygulanan proje çalışmalarının uygulanış biçimiyle ilgili görüşler tespit edilmiştir. Araştırmada toplamda 552 öğrenci ve öğretmene ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak hem öğrenci hem de öğretmen için iki farklı tipte hazırlanan anketten elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin öğretmenlerine göre proje tabanlı öğrenme yöntemi hakkında daha olumsuz görüş sahibi oldukları, cinsiyet ve çalışma odası açısından farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca okuduğu sınıf, kardeş sayısı, annenin ve babanın eğitim durumu açısından da görüş farklılıkları olduğu gözlenmiştir. Öğretmen görüşlerinde ise hiçbir alt problem açısından farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Kalyoncu ve Tepecik (2010), İlköğretim 8. Sınıflar Görsel Sanatlar Dersi Kentsel Proje Konulu Proje Tabanlı Öğrenme Uygulaması adlı çalışmada Görsel Sanatlar dersinde kullanılan proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin akademik başarısını ve kalıcılık etkisini ölçmeyi amaçlamışlardır. Araştırma 2007-2008 akademik yılı güz döneminde Trabzon şehrinde Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu öğrencilerine uygulanmıştır. Deney grubu olarak 8-D sınıfı kontrol grubu olarak 8-E

sınıfı seçilmiştir. Öntest-sontest grup tasarımı kullanılmıştır. Araştırma verileri başarı ve kalıcılık testi ile toplanmıştır. İki grup arasındaki farklılıkları ölçmek için t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonunda deney grubu lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

2.7.10.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Kyparisia Papanikolaou ve Maria Boubouka (2010), Proje Tabanlı E-Öğrenme Bağlamında İşbirliği Teşviki adlı çalışmalarında, Proje tabanlı e-öğrenme bağlamında metabilişsel bilginin teşviki için işbirliği komut değeri araştırılmıştır. Ampirik olan bu çalışmada 82 öğrenci ile proje üzerinde bireysel ve grup olarak çalışılmıştır. Öğrenciler, bireysel ve sosyal teşviki amaçlayan planlama ve değerlendirme aşamalarında yansıtıcı düşünmeyi paylaşan, tek tek ve ortak faaliyetler doğrultusunda birleştiren komutları izlemişlerdir. Grup tartışmaları ve değerlendirme çalışmaları analiz edilmiş ve proje tabanlı öğrenmenin işbirliğini teşviki hakkında kanıt sağlamıştır.

Diamanto Filippatou ve Stavroula Kaldi (2010), Akademik Performans, Grup Çalışması ve Motivasyon İle İlgili Zorlulukların Öğrencilerin Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Etkililiği adlı çalışmalarında, ilköğretimde proje tabanlı öğrenme üzerine odaklanılmıştır. Öğrencilerin grup çalışması, öz yeterlilik, görev değeri ve öğretim yöntemlerine yönelik tutumları ölçülmüştür. Çalışmada 6 dördüncü sınıf öğrencisi ve 94 ana okul öğrencisi incelenmiştir. Deniz hayvanları konulu proje çalışmaları sekiz hafta boyunca müfredat süresi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Öğrenme güçlüğü olan öğrencilere uygulama yapılmıştır. Çalışma öncesi bir öntest uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin proje tabanlı öğrenme aracılığıyla akademik performans, öğrenme, motivasyon, grup çalışması ve görev değeri açısından avantajlar elde ettiği ortaya çıkmıştır.

Pedro Hernandez-Ramos (2009), Bir Proje Tabanlı Öğrenme Deneyimiyle Multimedya Tasarlayarak Ortaokulda Tarih Öğretimi adlı çalışma, 8.sınıf öğrencilerinin 19.yüzyıl Amerikan tarihini altı haftalık süreçte anlatan minik bir belgesel olarak hazırlayarak multimedya oluşturmayı öğrendiği bir çalışmadır. Proje tabanlı öğrenme yoluyla öğrencilerin düşünme becerisi ve deneyim kazandığı ortaya çıkmıştır.

Liu ve Chien (1998), Proje Yaklaşımlı Öğretimin Ailelerin Öğretime Yönelik Tutumlarına Etkisi adlı çalışmalarında, proje tabanlı öğrenme yaklaşım öğretimin ailelerin eğitime bakış açılarını değiştirdiğini, çocukların öğrenmekte oldukları konulara karşı ilgilerinin arttırdığı, aileler arası ilişkileri geliştirdiği, çocuk ve aile iletişimini olumlu yönde etkilediği saptamıştır. Aynı zamanda çocukların çok yönlü olarak gelişmelerine olanak verdiği ortaya çıkmıştır.

Daniele C. Zimmerman (2010), 12. Sınıf Sosyal Bilimler Sınıflarında Hayat Beceri Binası İçin Proje Tabanlı Öğrenme: Bir Durum Çalışması isimli çalışmada, üç öğretmen lise sınıflarında öğrencilerine proje yöntemine dayalı öğretim sundular. Öğrenciler sürece aktif olarak dâhil edildi. Araştırmacı öğretmen ve öğrencileri gözleyerek bilgi toplamıştır.

Renata Holubova (2008), Etkili Öğrenme Metotları-Proje Tabanlı Fizik Öğrenme adlı çalışmada, fizikte etkili öğretim yöntemlerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Öğrencilerin kendi faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için proje tabanlı öğrenmenin ve disiplinler arası işbirliğinin proje çalışmalarında önemli olduğundan bahsedilmiştir. Bunun içinde hizmet öncesi öğretmenlerin eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Proje tabanlı fizik öğretme ve öğretme bilim için en etkili yöntemlerden biri olarak görülmüştür. Bu anlamda öğretmenlerin proje hazırlamak için gerekli hizmeti sunmaları için yeterli donanıma sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir.

Hetty Roessingh and Wendy Chambers (2011), Öğretmen Hazırlığında Proje Tabanlı Öğrenme ve Pedagoji: Staking Out the Theoreditical Mid-Ground adlı çalışmalarında, proje tabanlı öğrenmenin lisans öğretmen hazırlamasında ve lisansüstü düzeyde sekiz yol gösteren ilkenin olduğundan bahsedilmiştir. Proje tabanlı öğrenme bilgilerin yapılandırılması için bir şablon sunar ve öğretmenlerin uygulamalarını kolaylaştırdığı belirtilmiştir.

Stephanie Bell (2010), 21. Yüzyıl İçin Proje Tabanlı Öğrenme: Gelecek İçin Beceriler adlı çalışmasında, proje tabanlı öğrenmenin 21.yüzyıl başarı için kritik stratejilerden birini, olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin sorgulama yoluyla işbirliği içinde kendi öğrenmelerini gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Bell bu çalışmasında

proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin teknoloji ve iletişim becerilerini geliştirdiğini, sorun çözebilen bireylerin yetiştiğini ifade etmiştir.

Antonio Portilla-Figueras, Silvia Jiménez-Fernández ve Sancho Salcedo-Sanz (2010), Mobil İletişim Öğretmek Amacıyla Bir Proje Tabanlı Rekabetçi Öğrenme Planı adlı çalışmalarında, İspanya Madrid Alcalá Üniversitesi'nde yürütülen derslerde mobil iletişimi öğretmek amacıyla proje tabanlı öğrenme deneyimini kullanmıştır. Öğrenciler arasında takımlar oluşturarak rekabet ortamı oluşturulmuştur. Ekiplerin hedefi, Alcalá de Henares kentinde en iyi ağ tasarımı ve en ekonomik bütçe ile hayali bir operatör oluşturmaktır. Bu makalede, bu konuda Alcalá Üniversitesi'nde elde edilen sonuçlar ele alınmıştır.

Vorawat Boondee, Pachoen Kidrakarn ve Worawat Sa-Ngiamvibool (2011), Web Üzerinde Kubaşık Öğrenme Kullanarak Proje Tabanlı Öğrenme Kullanan Öğrenme ve Öğretme Modeli adlı çalışmalarında, teknik kolej öğrencilerinin web üzerinde işbirlikçi öğrenmeye teşvik etmek için proje tabanlı öğrenme kullanarak tasarlamış öğrenme ve öğretme modeli araştırılmıştır. Amaç, projeye dayalı öğrenme modelini kullanarak işbirlikçi öğrenme faaliyetlerini teşvik etmek ve öğrencilerin motivasyonunu artırmaktı. Öğrenciler gerçek hayatta karşılaşabilecekleri bir durumla sınıfta web üzerinde işbirlikçi öğrenme yoluyla öğrenme projeler tasarlamışlardır. En son olarak bu modelin öğrencilerin işbirlikçi öğrenme becerisini geliştirdiğini ve mezun olduktan sonra günlük çalışmalarında faydalı olacağı belirtilmiştir.

Wiwat Ruenglertpanyakul, Thanyawich Vicheanpant, Somchai Chanchaona ve Tuangrak Nantawisarakul (2012),Köy Okulunda Öğrencinin Okuryazarlık ve Çalışma Becerisini Geliştirmek İçin Proje Tabanlı Öğrenme adlı çalışmalarında, proje tabanlı öğrenmeye dayalı deney grubu ve geleneksel öğrenme yöntemine dayalı kontrol grubu öğrencilerinin İngilizce dil başarıları karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın amacı proje tabanlı öğrenmeyi araştırmaktır. Araştırma sonunda, proje tabanlı öğrenme yöntemi uygulanan deney grubu öğrencilerinin dil başarıları, geleneksel yöntemlere dayalı eğitim verilen kontrol grubuna oranla daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evreni ve örneklemi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler belirtilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, ilköğretim 6. ve 7.sınıfların Sosyal Bilgiler dersinde yapılan proje çalışmalarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla tarama modeli kullanılarak yapılmış betimsel bir çalışmadır. Yapılmış olan bu araştırmada anket tekniği kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modelinde önemli olan, var olanı herhangi bir şekilde değiştirmeden, etkilemeden uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir. Genel tarama modelleri ise, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005: 77,79). Arseven (2001)'e göre de tarama tekniği, "Resmi bir kuruluşun, yani kamu ve benzerlerinin belli bir zamanda olay ve olguları doğal koşullar altında gerçek durumunu saptamak üzere, toplum evreninden seçilen bir örneklemden elde edilen verilere dayalı yapılan bir araştırma biçimi" olduğundan, bu çalışmada temel araştırma deseni olarak benimsenmiştir.

Anket, sistematik bir veri toplama yöntemidir. Veriler, önceden belirlenmiş insanlara bir dizi soru sorarak elde edilir. Anket yöntemi ile çok farklı türde veri toplamak mümkündür. Anketler az detaylı veri sağlamalarına rağmen kısa zamanda büyük miktarlarda veri toplamak için uygundurlar. Anketler ikiye ayrılır: Yapılandırılmamış (Unstructured) bir kompozisyon halinde yazdırma veya açık uçlu

sorularla; Yapılandırılmış (Structured) cevapları şıklar halinde getirilmiş sorularla oluşturulur. Yapılandırılmış anketler ya Likert tipi bir derecelendirme ile ya da çoktan seçmeli cevap seçenekleri ile veri toplar. Bir anket maddesinin taşıması gereken özellikler: 1) Açıkça yazılma, 2) Kısa olma, 3) Belirli olma, 4) Açık olma. Bu araştırma, yapılandırılmış anketlerden Likert tipi derecelendirmeyle yapılmıştır. Likert tipi cevaplamada ‘‘Tamamen Katılıyorum’’dan ‘‘Hiç Katılmıyorum’’a ‘cevap dereceleri kullanılır (Ergün, 2007 “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” www.egitim.aku.edu.tr/**anket**.ppt -). Bu araştırmada “Kesinlikle Katlıyorum” dan “Kesinlikle Katılmıyorum” a cevap dereceleri kullanılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2011-2012 eğitim-öğretim döneminde Kastamonu ili Merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na (MEB) bağlı resmi ilköğretim okullarında çalışan 42 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile bu okullarda bulunan tüm 6.ve 7.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemini ise, Merkez ilçeye bağlı 22 ilköğretim okulunda çalışan 25 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile 6. ve 7.sınıflardan birer şube seçilerek oluşturulmuş 880 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma evreninin büyük olması nedeniyle tesadüfî (rastlantısal) örneklem alma yoluna gidilmiştir.

3.2.1.Araştırmaya Katılan Öğrenci ve Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde öğretmen ve öğrencilerin ankete verdikleri cevaplardan elde edilen verilerin analizi sonucunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin demografik özelliklerini gösteren tablolarda frekans, yüzde değerleri ve tabloların içeriği yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerden 459’u (%52.1) 6.sınıfta, 419’u ise (%47.9) 7.sınıfta okumaktadır. Görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu 6.sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğrencilerin Demografik Özellikleri		f	%	TOPLAM	%
Sınıf	6	459	52.1	880	100
	7	419	47.9		
Cinsiyet	Kız	466	52.9	880	100
	Erkek	414	47.0		
Annenin Eğitim Düzeyi	İlköğretim	543	61.7	880	100
	Lise	235	26.7		
	Üniversite	82	9.3		
	Diğer	20	2.2		
Babanın Eğitim Düzeyi	İlköğretim	428	48.6	800	100
	Lise	299	33.9		
	Üniversite	135	15.3		
	Diğer	18	2.0		

Araştırmaya katılan öğrencilerden 466'sı (%52.9) kız, 414'ü ise (%47.0) erkektir. Tablo 3.2'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin eğitim durumuna bakıldığında öğrencilerin annelerinin eğitim durumu incelendiğinde 543'ü (%61.7) ilköğretim, 235'i (%26.7) lise, 82'si (%9.3) üniversite ve 20'si (%2.2) diğer diye ifade edilen durumdan mezun oldukları anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin çoğunluğu ilköğretim mezunudur. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu incelendiğinde 428'i (%48.6) ilköğretim, 299'u (%33.9) lise, 135'i (15.3) üniversite ve 18'i de (%2.0) diğer diye ifade edilen durumdan mezun oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin babalarının çoğunluğu da ilköğretimden mezun olmuştur (Tablo 3.2).

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Öğretmenlerin Demografik Özellikleri		f	%	TOPLAM	%
Cinsiyet	Kadın	15	60	25	100
	Erkek	10	40		
Mesleki Kıdem	1-5	1	4.0	25	100
	6-10	10	40		
	11 ve üstü	14	56		
Çalıştığı Okuldaki Kıdemi	1-5	17	68.0	25	100
	6-10	3	12.0		
	11 ve üstü	5	20		
Daha Önceki İş Deneyimi	Dershane	3	13.0	23	100
	Özel Okul	1	4.0		
	MEB'de Ücretli Öğretmenlik	3	13.0		
	Yok	16	69.0		
Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumu	1	7	28.0	25	100
	2	6	24.0		
	3	11	44.0		
	4	1	4.0		
Mezun Oldukları Okullar	Eğitim Fakültesi	20	80.0	25	100
	4 Yıllık Eğitim Yüksekokulu	1	4.0		
	2 Yıllık Eğitim Yüksekokulu	1	4.0		
	Fen Edebiyat Fakültesi	3	12.0		

Araştırmaya katılan 25 öğretmenden 15'inin (%60) erkek, 10'unun ise (%40) kadın olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılanların çoğunluğu erkektir. Araştırmaya katılan 25 öğretmenden 1'i (%4) 1-5 yıl, 10'u (%40) 6-10 yıl ve 14'ü (%56) 11 yıl ve üstü mesleki kıdemlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre

araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu 11 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olanlar oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan 25 öğretmenin çalıştığı okuldaki kıdemleri incelendiğinde 17'sinin (%68) 1-5 yıl, 3'ünün (%12) 6-10 yıl, 5'inin (%20) 11 ve üstü çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuldaki mesleki kıdemleri açısından 1-5 yıl çalışan öğretmenler çoğunluğu oluşturmaktadır. Öğretmenlerin daha önceki iş deneyimleri incelendiğinde 3'ünün (%13) dershanede, 1'inin (%4) özel okulda, 3'ünün (%13) MEB'de ücretli öğretmenlik yaptığı ve 16'sının (%69) daha önceden hiçbir iş deneyimi olmadığı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları HİE sayısı incelendiğinde 7'sinin (%28) 1 kez, 6'sının (%24) 2 kez, 11'inin (%44) 3 kez ve 1'inin (%4) 4 kez katıldığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin mezun oldukları okullar incelendiğinde 20'sinin (%80) Eğitim Fakültesi'nden, 1'inin (%4) 4 Yıllık Eğitim Yüksekokulu'ndan, 1'inin (%4) 2 Yıllık Eğitim Yüksekokulu'ndan, 3'ünün (%12) Fen Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldukları bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu eğitim fakültesinden mezun öğretmenler oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak;

1. İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde yapılan proje çalışmalarına yönelik öğrenci görüşlerini almak amacıyla hazırlanan anket formu,

2. İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde yapılan proje çalışmalarına yönelik öğretmen görüşlerini almak amacıyla hazırlanan anket formu oluşturmaktadır.

3.3.1. İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan Proje Çalışmalarına Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerini Almak Amacıyla Hazırlanan Anket Formu

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket formunun güvenilir bir biçimde hazırlanabilmesi için araştırma konusuyla ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Daha önce yapılan çalışmalar, çalışmanın amacı kapsamında incelenmiştir. Geliştirilecek olan anket formu için öğretmen ve

öğrencilere proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili il merkezindeki MEB'na bağlı 10 ilköğretim okulunda bulunan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ve bu okullardan seçilen 6.ve 7.sınıflardan 5'er öğrenciye ön görüşme formu uygulanmıştır. Ön görüşme formu sonucunda elde edilen veriler ışığında anket formu oluşturulmuştur.

Geliştirilen anket sorularının geçerliliğini sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda anketler Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden Sosyal Bilgiler ABD Öğretim Üyeleri Doç. Dr. B. Ünal İBRET, Doç. Dr. Duran AYDINÖZÜ, Eğitim Bilimleri ABD Öğretim Üyeleri Yrd. Doç. Dr. Muammer ERGÜN, Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan KILDAN; Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ABD Öğretim Üyeleri Yrd. Doç. Dr. Alper KESTEN, Yrd. Doç. Dr. Necati TOMAL, Eğitim Bilimleri ABD Yücel ÖKSÜZ ve Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ABD Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Cemalettin AYAS ve Nevşehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ali MEYDAN'a sunulmuştur. Öğretim üyelerinden gelen eleştiriler doğrultusunda anket soruları yeniden gözden geçirilerek düzenlenmiştir. Anketin güvenirliğini sağlamak amacıyla Cronbach Alpha katsayısına bakılmıştır. Bu sonuca göre öğrenci anketinin güvenirlik katsayısı 0,92; öğretmen anketinin ise 0,90 bulunmuştur. Daha sonra Kastamonu Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulama izni alınarak araştırmada kullanılmıştır.

Anket, öğretmen ve öğrenci grubuna yönelik iki farklı gruba uygulanacağından dolayı iki farklı anket oluşturulmuştur. Fakat sorulan sorular birbirine paralellik arz etmektedir. Öğretmen ve öğrencilere uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Öğretmenlere uygulanan anketin ilk bölümünde cinsiyeti, mezun olduğu fakülte, mesleki kıdem, bulundukları okulda çalışma süresi, katılınan hizmetiçi eğitim seminerleri ve daha önceki iş deneyimleri; ikinci bölümünde ise proje çalışmalarına yönelik 30 adet soru bulunmaktadır. Öğrencilere uygun anketin ilk bölümünde cinsiyeti, okudukları sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumları; ikinci bölümde ise 30 adet soru bulunmaktadır.

Araştırmada kullanılan anket 5'li Likert tipinde oluşturulmuştur. Likert tipi, "Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum",

"Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde sıralanır. Ankette verilen cevaplara en olumlu ifadeden en olumsuz ifadeye doğru 5 puandan 1puana doğru sıralanır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, Kastamonu ili Merkez ilçesinde bulunan MEB'na bağlı 22 ilköğretim okulunda bulunan 6.ve 7.sınıf öğrencilerinden örneklem olarak seçilen 880 öğrenciye ve bu okullarda bulunan 25 Sosyal Bilgiler öğretmenine anket formu uygulanarak elde edilmiştir. Bu okullarda bulunan 6.ve 7.sınıflardan her bir şubeye ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine bizzat ulaşılıp, gerekli açıklamalar yapılarak anket formunu doldurmaları istenmiştir. Anket formunu samimi bir şekilde doldurmaları için hem öğretmen hem de öğrencilere gerekli süre tanınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada nicel veri çözümleme tekniği kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde öğrencilerin ve öğretmenlerin kişisel bilgileri ile proje çalışmalarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirme süreciyle ilgili durumlar karşılaştırılmıştır. Toplanan veriler bilgisayar ortamında SPSS istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Anketlerin uygulanması sonucunda toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak araştırmanın alt problemleri doğrultusunda istatistiksel analizler yapılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan bu verilerin analizleri aritmetik ortalama, frekans, yüzde ve t-testi, parametrik olmayan testlerden ilişkisiz ölçümler için Kruskal Wallis ve Mann Withney U testi istatistik işlemleri kullanılmıştır.

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre ilişkisiz t -testi ile; anne-baba eğitim düzeylerine göre Kruskal Wallis Testi ile; öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri cinsiyete, mezun olunan okul değişkenine, mesleki kıdemlerine ve hizmetiçi eğitime katılma durumlarına göre Mann Whitney U Testi ile karşılaştırılması yapılmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde yaptıkları proje çalışmalarına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri incelenmiş, uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş ve alt problemlere ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1 Anket Maddeleri Açısından Bulgular

İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencileri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine uygulanan anketlerden elde edilen veriler doğrultusunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur.

4.1.1 Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

Öğrenci anketinde bulunan maddeler için Tablo 4.1. oluşturulmuştur. Öğrencilerin anket maddelerine verdikleri cevaplara göre verilerin frekans ve yüzdelik değerleri alınmış ve bu değerlerin yorumlarına yer verilmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1. İlköğretim 6. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

SIRA NO	ÖĞRENCİ BOYUTU	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	MADDELER	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.	45	9.7	48	10.4	99	21.5	130	28.2	138	30
2	Proje tabanlı öğrenme konuları öğretmenle birlikte belirlenir.	49	10.6	42	9.1	79	17.1	117	25.4	173	37.6
3	Proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahibim.	54	11.7	32	6.9	73	15.8	103	22.3	198	43
4	Öğretmen günlük hayatta hazırlanabilecek proje çalışmaları vermelidir.	45	9.7	50	10.8	60	13	99	21.5	206	44.7

Tablo 4.1. İlköğretim 6. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

5	Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.	45	9.7	33	7.1	61	13.2	89	19.3	232	50.4
6	Öğretmen proje çalışmalarının grup olarak yapılmasını tercih etmelidir.	57	12.3	59	12.8	102	22.1	85	18.4	157	34.1
7	Proje çalışmalarında grupları öğretmen oluşturmalıdır.	102	22.1	94	20.4	78	16.9	71	15.4	115	25
8	Öğretmenin proje çalışmaları başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaları yapması gerekir.	52	11.3	52	11.3	103	22.3	108	23.4	145	31.5
9	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin bir şekilde uygulanamamaktadır.	73	15.8	90	19.5	120	26	87	18.5	90	19.5
10	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.	92	20	90	19.5	103	22.3	93	20.2	82	17.8
11	Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfımızın kalabalık olması nedeniyle öğretmenler tarafından etkin olarak uygulanamamaktadır.	85	18.4	97	21	82	17.8	102	22.1	94	20.4
12	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.	55	11.9	41	8.9	94	20.4	141	30.6	129	28
13	Öğretmenin ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan okulumuzun şartlarına uyarlaması gerekir.	39	8.4	30	6.5	107	23.2	112	24.3	172	37.3
14	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.	66	14.3	70	15.2	86	18.6	113	24.5	125	27.1
15	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmaktadır.	58	12.6	42	9.1	99	21.5	120	26	141	30.6
16	Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.	66	14.3	79	17.1	103	22.3	83	18	129	28
17	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcığını ve motivasyonunu artırır.	52	11.3	36	7.8	104	22.6	111	24.1	157	34.1
18	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirir.	50	10.8	48	10.4	92	20	123	26.7	147	31.9
19	Öğrenciler proje çalışmalarına etkin bir şekilde katılmalıdır.	52	11.3	27	5.8	62	13.4	120	26	199	43.2
20	Öğretmenler proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğrencileri takip etmelidir.	48	10.4	37	8	79	17.1	127	27.6	169	36.7

Tablo 4.1. İlköğretim 6. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

21	Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yaparlar.	69	15	54	11.7	86	18.6	101	21.9	50	10.8
22	Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler.	166	36	83	18	70	15.2	63	13.6	78	16.9
23	Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.	62	13.4	51	11	84	18.2	104	22.6	159	34.5
24	Proje çalışmaları sırasında öğretmen velilerine sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.	42	9.1	48	10.4	87	18.9	48	10.4	168	36.5
25	Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.	46	10	38	8.2	81	17.6	94	20.4	201	43.6
26	Öğretmenler hazırladığımız projeleri Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır.	61	13.2	54	11.7	112	24.3	102	22.1	131	28.4
27	Hazırladığımız projeleri okulda saklayacak bir yer yoktur.	97	21	93	20.2	92	20	70	15.2	108	23.4
28	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirmesini temel almalıdır.	60	13	44	9.5	115	25	110	23.9	131	28.4
29	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirmesini temel almalıdır.	55	11.9	42	9.1	108	23.4	109	23.6	146	31.7
30	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç değerlendirmesi temel almalıdır.	47	10.2	41	8.9	87	18.9	125	27.1	160	34.7

Tablo 4.1. incelendiğinde 6.sınıf öğrencileri anketin 2.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme konuları öğretmenle birlikte belirlenir.’’ ifadesine %37.7’si kesinlikle katıldıklarını, %25.4’ü katıldıklarını, %17.1’i kısmen katıldıklarını, %9.1’i katılmadıklarını ve %10.6’sı kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin bu ifadeye çoğunlukla kesinlikle katıldıklarını ve katıldıklarını ortaya çıkarmıştır. Kurak (2009)’da yaptığı “İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaptığı Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” çalışması da bu durumu destekler niteliktedir.

Anketin 5.maddesi ‘‘Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.’’ ifadesine 6.sınıf öğrencilerinin %50.4’ü kesinlikle katıldıklarını, %19.3’ü katıldıklarını, %13.2’si kısmen katıldıklarını, %7.1’i katılmadıklarını ve %9.7’si kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir. Tablo 4.1. incelendiğinde anketin 5.maddesi öğrencilerin en fazla görüş bildirdikleri

maddelerden biridir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler öğretmenleri proje çalışmalarına başlamadan önce çalışmanın öğrencilere niçin yaptırıldığı ve ne kazandıracağı hakkında gerekli bilgiyi vermelidirler.

6.sınıf öğrencileri anketin 11.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfımızın kalabalık olması nedeniyle öğretmenler tarafından etkin olarak uygulanamamaktadır.’’ ifadesine %22.1, 12.maddesi‘‘Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.’’ ifadesine %30.6 ve 21.maddesi‘‘Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yaparlar.’’ ifadesine %21.9 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anketin 9.maddesi olan ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin bir şekilde uygulanamamaktadır.’’ ifadesine %19.5’i kesinlikle katıldıklarını, %18.5’i katıldıklarını, %26’sı kısmen katıldıklarını, %19.5’i katılmadıklarını ve %15.8’i kesinlikle katılmadıklarını belirtmiştir.

10.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.’’ ifadesine %17.8’i kesinlikle katıldıklarını, %20.2’si katıldıklarını, %22.3 oranında kısmen katıldıklarını, %19.5’i katılmadıklarını ve %20’si kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir.

13.maddesi ‘‘Öğretmenin ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan okulumuzun şartlarına uyarlaması gerekir.’’ ifadesine %37.3’ü kesinlikle katıldıklarını, %24.3’ü de katıldıklarını, %23.2’si kısmen katıldıklarını, %6.5’i katılmadıklarını ve %8.4’ü kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre 6.sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu proje çalışmalarının okulun şartlarına uyarlanması konusunda aynı fikirde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Anketin 17.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcığını ve motivasyonunu artırır.’’ ifadesine 6.sınıf öğrencilerinin 34.1’i kesinlikle katıldıklarını, %24.1’i katıldıklarını, %22.6’sı kısmen katıldıklarını, %7.8’i katılmadıklarını ve %11.3’ü kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmaya benzer başka bir çalışmada Avcı (2006)’nın belirttiğine göre; proje çalışmasıyla

öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirmekte ve gerçek problemleri çözme becerisi konusunda daha heveslidirler.

Anketin 22.maddesinde yer alan ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler.’’ ifadesine 6.sınıf öğrencilerinin %16.9’u kesinlikle katıldıklarını, %13.6’sı katıldıklarını, %15.2’si kısmen katıldıklarını, %18’i katılmadıklarını ve %36’sı kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Anketin 23.maddesi ‘‘Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.’’ ifadesine %34.5’i kesinlikle katıldıklarını, %22.6’sı katıldıklarını, %18.2’si kısmen katıldıklarını, %11’i katılmadıklarını ve %13.4’ü kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu ifade öğretmenlerin öğrencilere gerekli desteği veremediği şeklinde yorumlanabilir.

Anketin 25.maddesi ‘‘Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.’’ ifadesine 6.sınıf öğrencileri %43.6’sı kesinlikle katıldıklarını, %20.4’ü katıldıklarını, %17.6’sı kısmen katıldıklarını, %8.2’si katılmadıklarını ve %10’u kesinlikle katılmadıklarını söylemişlerdir. Tablo 4.1’e göre 6.sınıf öğrencileri hazırladıkları proje çalışmalarını sınıfta sunmak istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan 7.sınıf öğrencileri anketin 1.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.’’ifadesine%21.1’i kesinlikle katıldıklarını, %22.8’i katıldıklarını, %33.5 kısmen katıldıklarını, %12.6’sı katılmadıklarını ve %9.7’si kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili öğretmenler öğrencilere gerekli bilgileri verilmelidir(Tablo 4.2).

Tablo 4.2.’ye göre 7.sınıf öğrencileri anketin 4.maddesi ‘‘Öğretmen günlük hayatta hazırlanabilecek proje çalışmaları vermelidir.’’ ifadesine %37.8 kesinlikle katıldıklarını, %26.4’ü katıldıklarını, %16.9’u kısmen katıldıklarını, %9.5’i katılmadıklarını ve %9.2’si kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenler öğrencilere proje çalışmaları yaptırırken seçilen konuların günlük hayatta uygulanabilecek çalışmalar olduğuna dikkat etmesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.2. İlköğretim 7. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

SIRA NO	ÖĞRENCİ BOYUTU	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	MADDELER	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.	41	9.7	53	12.6	141	33.5	96	22.8	89	21.1
2	Proje tabalı öğrenme konuları öğretmenle birlikte belirlenir.	34	8	46	10.9	72	17.1	130	30.9	138	32.8
3	Proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahibim.	22	5.2	49	11.6	64	15.2	144	34.2	141	33.5
4	Öğretmen günlük hayatta hazırlanabilecek proje çalışmaları vermelidir.	39	9.2	40	9.5	71	16.9	111	26.4	159	37.8
5	Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.	31	7.3	32	7.6	57	13.5	119	28.3	181	43
6	Öğretmen proje çalışmalarının grup olarak yapılmasını tercih etmelidir.	60	14.2	47	11.1	91	21.6	100	23.8	122	29
7	Proje çalışmalarında grupları öğretmen oluşturmalıdır.	92	21.9	71	16.9	73	17.3	74	17.6	110	26.1
8	Öğretmenin proje çalışmaları başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaları yapması gerekir.	58	13.8	65	15.4	112	26.6	81	19.2	104	24.7
9	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin bir şekilde uygulanamamaktadır.	65	15.4	84	20	121	28.8	99	23.5	51	12.1
10	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.	70	16.6	82	19.5	117	27.8	92	21.9	59	14
11	Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfımızın kalabalık olması nedeniyle öğretmenler tarafından etkin olarak uygulanamamaktadır.	62	14.7	76	18	84	20	112	26.6	86	20.6
12	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.	45	10.7	52	12.3	108	25.7	94	22.3	121	28.8
13	Öğretmenin ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan okulumuzun şartlarına uyarlaması gerekir.	40	9.5	47	11.1	78	18.5	120	28.5	135	32.1
14	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.	70	16.6	61	14.5	94	22.3	96	22.8	99	23.5
15	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmaktadır.	46	10.9	48	11.4	100	23.8	116	27.6	110	26.1

Tablo 4.2. İlköğretim 7. Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

16	Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.	66	15.7	64	15.2	100	23.8	84	20	106	25.2
17	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcığını ve motivasyonunu artırır.	34	8	44	10.4	93	22.1	97	23	152	36.1
18	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirir.	35	8.3	48	11.4	102	24.2	125	29.7	110	26.1
19	Öğrenciler proje çalışmalarına etkin bir şekilde katılmalıdır.	37	8.8	32	7.6	75	17.8	114	27.1	162	38.5
20	Öğretmenler proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğrencileri takip etmelidir.	42	10	40	9.5	85	20.2	120	28.5	133	31.6
21	Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yaparlar.	57	13.5	54	12.8	83	19.7	103	24.5	123	29.2
22	Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler.	135	32.1	72	17.1	75	17.8	56	13.3	82	19.5
23	Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.	60	14.2	59	14	72	17.1	90	21.4	139	33
24	Proje çalışmaları sırasında öğretmen velilerine sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.	51	12.1	51	12.1	96	22.8	100	23.8	122	29
25	Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.	47	11.1	46	10.9	84	20	89	21.1	154	36.6
26	Öğretmenler hazırladığımız projeleri Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır.	65	15.4	59	14	94	22.3	106	25.2	96	22.8
27	Hazırladığımız projeleri okulda saklayacak bir yer yoktur.	86	20.4	82	19.5	85	20.2	79	18.8	88	20.9
28	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirmesini temel almalıdır.	49	11.6	67	15.9	90	21.4	102	24.2	112	26.6
29	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirmesini temel almalıdır.	46	10.9	52	12.3	95	22.6	118	28	109	25.9
30	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç değerlendirmesi temel almalıdır.	40	9.5	58	13.8	100	23.8	93	22.1	129	30.7

Tablo 4.2'de görüldüğü üzere anketin 5.maddesi ''Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.'' ifadesine %43'ü kesinlikle katıldıklarını; %28.3'ü katıldıklarını, %13.5'i kısmen katıldıklarını, %7.6'sı katılmadıklarını ve %7.3'ü kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum 7.sınıf öğrencilerinin proje çalışmasının neden yapıldığını ve bu çalışmanın neler kazandıracağını bilmek istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Anketin 13.maddesi ‘‘Öğretmenin ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan okulumuzun şartlarına uyarlaması gerekir.’’ifadesine 7.sınıf öğrencilerinin %32.1’i kesinlikle katıldıklarını, %28.5’i katıldıklarını, %18.5’i kısmen katıldıklarını, %11.1’i katılmadıklarını ve %9.5’i kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin proje konularını okul şartlarına uyarlaması gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Anketin 17.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcığını ve motivasyonunu artırır.’’ ifadesine öğrencilerin %36.1’i kesinlikle katıldıklarını, %23’ü katıldıklarını, %22.1’i kısmen katıldıklarını, %10.4’ü katılamadıklarını ve %8’i kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir. Bu çalışmaya benzer bir çalışmada Hamurcu (2000)’ya göre proje çalışması öğrencilere; yaşamsal beceriler (plan yapma, bütçe hazırlama, toplantı yönetme), teknoloji kullanma becerisi (internet, bilgisayar, vb.), bilişsel beceriler (karar verme, eleştirel düşünme, problem çözme), öz denetim becerileri (hedef oluşturma, işlemleri organize etme, zaman yönetimi), tutumlar (öğrenmeye ilgi, gelecek için eğitime merak), eğilimler (öz denetim, başarı hissi), inançlar (öz yeterlik inancı) kazandırır.

7.sınıf öğrencileri anketin 19.maddesi ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarına etkin bir şekilde katılmalıdır.’’ ifadesine %38.5’i kesinlikle katıldıklarını, %27.1’i katıldıklarını, %17.8’i kısmen katıldıklarını, %7.6’sı katılmadıklarını ve %8.8’i kesinlikle katılmadıklarını söylemişlerdir. Çıbık (2006)’a göre, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katıldıkları ve yaparak-yaşayarak öğrenmelerinin sağlandığında başarının, yaratıcı düşünmenin, problem çözme becerisinin, eleştirel düşünmenin, ilginin ve motivasyonun arttığını ifade etmektedir.

7.sınıf öğrencileri anketin 22.maddesinde yer alan ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler.’’ ifadesine %19.5’i kesinlikle katıldıklarını, %13.3’ü katıldıklarını, %17.8’i kısmen katıldıklarını, %17.1’i katılamadıklarını ve %32.1 oranında kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Anketin 23.maddesi ‘‘Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.’’ifadesine 7.sınıf öğrencilerinin %33’ü kesinlikle katıldıkları, %21.4’ü katıldıkları, %17.1’i kısmen katıldıkları, %14’ü katılmadıkları ve %14.2’si

kesinlikle katılamadıkları görülmektedir. Tablo 4.2.incelendiğinde öğretmenlerin proje çalışmaları sırasında öğrencilere yeterince destek olamadıklarını söyleyebiliriz.

Anketin 24.maddesi ‘‘Proje çalışmaları sırasında öğretmen velilerine sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.’’ ifadesine 7.sınıf öğrencilerinin %29’u kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Demirhan (2002)’a göre proje çalışmalarının amacına ulaşabilmesi için, öğretmen ve öğrencilerle beraber ailelerinde süreçten haberdar edilip PTÖ yöntemi hakkında bilgilendirilmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

7.sınıf öğrencileri anketin 25.maddesi ‘‘Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.’’ ifadesine %36.6’sı kesinlikle katıldıklarını, %21.1’i katıldıklarını, %20’si kısmen katıldıklarını, %10.9’u katılmadıklarını ve %11.1’i kesinlikle katılmadıklarını söylemişlerdir. Bu durum öğrencilerin hazırladıkları proje çalışmalarını öğretmenlerin sınıfta sunmalarına izin vermeleri gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Anketin 30.maddesi ‘‘Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç değerlendirmesi temel almalıdır.’’ ifadesine %30.7’si kesinlikle katıldıklarını, %22.1’i katıldıklarını, %23.8’i kısmen katıldıklarını, %13.8’i katılmadıklarını ve %9.5’i kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını değerlendirirken hem öğrencilerin çalışma sürecindeki performanslarını hem de süreç sonunda ortaya çıkan ürünü birlikte değerlendirmelidir.

Tablo 4.3’de ilköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin Proje tabanlı öğrenmeye yönelik görüşleri anket maddelerine verdikleri cevaplarda gösterilmiştir. İlgili tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin %38.5’i anketin 3.maddesi ‘‘Proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahibim.’’ifadesine %38.5’i kesinlikle katıldıklarını,%28’i katıldıklarını,%15.5’i kısmen katıldıklarını,%9.2’si katılmadıklarını ve %8.6’sı kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre araştırma katılan öğrencilerin çoğunluğunun proje tabanlı öğrenme yöntemi hakkında bilgi ve becerileri daha önceden edindiklerini söyleyebiliriz (Tablo 4.3).

Tablo 4.3. İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

SIRA NO	ÖĞRENCİ BOYUTU	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	MADDELER	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
1	Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.	86	9.7	101	11.4	240	27.2	226	25.6	227	25.7
2	Proje tabalı öğrenme konuları öğretmenle birlikte belirlenir.	83	9.4	88	10	151	17.1	247	28	311	35.3
3	Proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahibim.	76	8.6	81	9.2	137	15.5	247	28	339	38.5
4	Öğretmen günlük hayatta hazırlanabilecek proje çalışmaları vermelidir.	84	9.5	90	10.2	131	14.8	210	23.8	365	41.1
5	Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.	76	8.6	65	7.3	118	13.4	208	23.6	413	46.9
6	Öğretmen proje çalışmalarının grup olarak yapılmasını tercih etmelidir.	117	13.2	106	12	193	21.9	185	21	279	31.7
7	Proje çalışmalarında grupları öğretmen oluşturmalıdır.	194	22	165	18.7	151	17.1	145	16.4	225	25.5
8	Öğretmenin proje çalışmaları başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaları yapması gerekir.	110	12.5	117	13.2	215	24.4	189	21.4	249	28.2
9	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin bir şekilde uygulanamamaktadır.	141	16	186	21.1	241	27.3	174	19.7	138	15.6
10	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.	141	16	185	21	220	25	172	19.5	162	18.4
11	Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfımızın kalabalık olması nedeniyle öğretmenler tarafından etkin olarak uygulanamamaktadır.	180	20.4	214	24.3	166	18.8	173	19.6	147	16.7
12	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.	100	11.3	93	10.5	202	22.9	235	26.7	250	28.4
13	Öğretmenin ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan proje çalışmalarının okulumuzun şartlarına uyarlaması gerekir.	79	8.9	77	8.7	185	21	232	26.3	307	34.8
14	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.	224	25.4	209	23.7	180	20.4	131	14.8	136	15.4
15	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmaktadır.	104	11.8	90	10.2	199	22.6	236	26.8	251	28.5
16	Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.	132	15	143	16.2	203	23	167	18.9	235	26.7
17	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcığını ve motivasyonunu artırır.	86	9.7	80	9	197	22.3	208	23.6	309	35.1

Tablo 4.3. İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Öğrenci Anket Maddeleri Açısından Bulgular

18	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirir.	83	9.4	98	11.1	194	22	248	28.1	257	29.2
19	Öğrenciler proje çalışmalarına etkin bir şekilde katılmalıdır.	89	10.1	59	6.7	137	15.5	234	26.5	361	41
20	Öğretmenler proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğrencileri takip etmelidir.	90	10.2	77	8.7	164	18.6	247	28	302	34.3
21	Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yaparlar.	126	14.3	108	12.2	169	19.2	204	23.1	273	31
22	Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler.	301	34.2	155	17.6	145	16.4	119	13.5	160	18.1
23	Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.	122	13.8	110	12.5	156	17.7	194	22	298	33.8
24	Proje çalışmaları sırasında öğretmen velilerine sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.	93	10.5	93	11.2	183	20.7	215	24.4	295	32.9
25	Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.	93	10.5	84	9.5	165	18.7	183	20.7	355	40.3
26	Öğretmenler hazırladığımız projeleri Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır.	126	14.3	113	12.8	206	23.4	208	23.6	227	25.7
27	Hazırladığımız projeleri okulda saklayacak bir yer yoktur.	183	20.7	175	19.8	177	20.1	149	16.9	196	22.2
28	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirmesini temel salmalıdır.	109	12.3	111	12.6	205	23.2	212	24	243	27.6
29	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirmesini temel almalıdır.	101	11.4	94	10.6	203	23	227	25.7	255	28.9
30	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç değerlendirmesi temel almalıdır.	87	9.8	99	11.2	187	21.2	218	24.7	289	32.8

İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencileri anketin 4.maddesi ‘‘Öğretmen günlük hayatta hazırlanabilecek proje çalışmaları vermelidir.’’ ifadesine %41.1’i kesinlikle katıldıklarını,%23.8’i katıldıklarını,%14.8’i kısmen katıldıklarını,%10.2’si katılmadıklarını ve %9.5’i kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin en çok görüş bildirdikleri maddelerden biri olan bu maddeye göre öğretmenler öğrencilere günlük hayatta uygulayabilecekleri proje çalışmalarını sağlayabilmelidirler.

Anketin 5.maddesi ‘‘Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.’’ ifadesine öğrenciler %46.9’u kesinlikle katıldıklarını,%23.6’sı katıldıklarını,%13.4’ü kısmen katıldıklarını, %7.3’ü

katılmadıklarını ve %8.6'sı esinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu duruma göre öğretmenler proje çalışmalarına başlamadan önce öğrencilere projeyi neden yaptıkları ve bunun öğrencilere ne kazandıracağı hakkında bilgi vermesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin en çok görüş belirttikleri maddelerden biri olan 19.madde ''Öğrenciler proje çalışmalarına etkin bir şekilde katılmalıdır.''ifadesine %4'i kesinlikle katıldıklarını,%26.5'i katıldıklarını,%15.5'i kısmen katıldıklarını,%6.7'si katılmadıklarını ve %10.1'i kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmesi kalıcı öğrenme için en iyi yoldur.

Anketin 21.maddesine öğrenciler "Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yaparlar." ifadesine %31 kesinlikle katıldıklarını, %23.1 katıldıklarını, %19.2 kısmen katıldıklarını, %12.2 katılmadıklarını ve %14.3 kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir. Buna göre öğrencilerin görüşleri proje çalışmalarının yüksek not almak için yapıldığı yönünde olduğu söylenebilir.

Öğrenciler anketin 22.maddesi "Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler."ifadesine %18.1 kesinlikle katıldıklarını, %13.5 katıldıklarını, 16.4 kısmen katıldıklarını, %17.6 katılmadıklarını ve 34.2 kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Buradan öğrencilerin görüşlerinin kesinlikle katılmıyorum ifadesinde yoğunlaştığından dolayı proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görmedikleri sonucuna ulaşabiliriz.

Anketin 23.maddesi ''Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.'' ifadesine öğrenciler %33.8'i kesinlikle katıldıklarını,%22'si katıldıklarını,%17.7'si kısmen katıldıklarını, %12.5'i katılamadıklarını ve %13.8'i kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre proje çalışmaları süresince öğretmenleri öğrencilere yeterince destek veremediği ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Çiftçi (2004) Öğretmen gerektiğinde öğrencilere rehberlik etmekten çekinmemeli ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu anda yardıma hazır olması gerektiğini söylemiştir.

Anketin 24.maddesi ''Proje çalışmaları sırasında öğretmen velilerine sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.''ifadesine öğrenciler %32.9'u

katıldıklarını, %24.4'ü katıldıklarını, %20.7'si kısmen katıldıklarını, %11.2'si katılmadıklarını ve %10.5'i kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir. Bu sonuca göre, öğretmenler proje çalışmaları sırasında öğrencilerin ailelerini bu sürece dâhil ederek öğrencilerin sorumlulukları hakkında aileleri bilgilendirmelidirler. Liu ve Chien (1998), Proje Yaklaşımlı Öğretimin Ailelerin Öğretime Yönelik Tutumlarına Etkisi adlı çalışmalarında, proje tabanlı öğrenme yaklaşım öğretimin ailelerin eğitime bakış açılarını değiştirdiğini, çocukların öğrenmekte oldukları konulara karşı ilgilerinin arttırdığı, aileler arası ilişkileri geliştirdiği, çocuk ve aile iletişimini olumlu yönde etkilediği saptamıştır.

Öğrenciler anketin 25.maddesi ''Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.'' ifadesine %40.3'ü kesinlikle katıldıklarını, %20.7'si katıldıklarını, %18.7'si kısmen katıldıklarını, %9.5'i katılmadıklarını ve %10.5'i kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin öğrencilerin yaptıkları proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Projelerin sınıfta sunulması öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirir ve özgüvenlerini arttırır. Proje tabanlı eğitim-öğretimde öğrencilerin "Ben bunu niye öğreniyorum sorusu en aza iner. Proje yaklaşımı öğrenilen konuların insan yaşamına etkisini açık ve net olarak ortaya koyan, isteklendirmenin en çarpıcı ve yapıcı olduğu bir öğrenim yaklaşımıdır (Saçlı, 2004: 15).

Anketin 30.maddesi''Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç değerlendirmesi temel almalıdır.''ifadesine %32.8'i kesinlikle katıldıklarını, %24.7'si katıldıklarını, %21.2'si kısmen katıldıklarını, %11.2'si katılmadıklarını ve %9.8'i kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenler proje çalışmalarını değerlendirirken hem projenin yapılış süreci hem de bu süreç sonucunda ortaya çıkan ürünü birlikte değerlendirmelidirler.

4.1.2 Öğretmen Anket Maddeleri Açısından Bulgular

Öğretmen anketinde bulunan maddeler için Tablo 4.4. oluşturulmuştur. Öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri cevaplara göre verilerin frekans ve yüzdelik değerleri alınmış ve bu değerlerin yorumlarına yer verilmiştir (Tablo 4.4).

Tablo 4.4. Öğretmen Anket Maddeleri Açısından Bulgular

SIRA NO	ÖĞRETMEN BOYUTU	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	MADDELER	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
1	Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.	2	8	2	8	6	24	13	52	2	8
2	Proje konuları öğrencilerle birlikte belirlenir.	1	4	3	12	6	24	10	40	5	20
3	Öğrenciler proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahiptir.	3	12	5	20	9	36	7	28	1	4
4	Öğrencilere günlük hayatta hazırlayabilecekleri proje çalışmaları verilmelidir.	1	4	-	-	2	8	9	36	13	52
5	Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.	2	8	-	-	1	4	9	36	13	52
6	Proje çalışmalarında öğrencilerin grup olarak çalışmaları tercih edilmelidir.	2	8	1	4	9	36	10	40	3	12
7	Proje çalışmalarında gruplar öğretmenler tarafından oluşturulmalıdır.	1	4	10	40	8	32	3	12	3	12
8	Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaların yapılması gerekir.	1	4	10	40	3	12	15	60	5	20
9	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.	1	4	2	8	8	32	8	32	6	24
10	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.	1	4	1	4	6	24	7	28	10	40
11	Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfların kalabalık olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.	1	4	1	4	6	24	8	32	7	28
12	Ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.	3	12	5	20	8	32	8	32	1	4
13	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin görev yaptığım yerin şartlarına uyarlanması gerekir.	2	8	1	4	5	20	11	44	6	24
14	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.	1	4	7	28	10	40	6	24	1	4
15	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmamaktadır.	1	4	2	8	11	44	7	28	1	4

Tablo 4.4. Öğretmen Anket Maddeleri Açısından Bulgular

16	Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.	1	4	-	-	1	4	8	32	15	60
17	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcılığını ve motivasyonunu artırır.	2	8	-	-	4	16	9	36	10	40
18	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin problem çözme becerisini geliştirir.	1	4	-	-	5	20	10	40	9	36
19	Proje tabanlı öğrenme çalışmalarına öğrenciler etkin bir şekilde katılmalıdır.	1	4	-	-	2	8	14	56	8	32
20	Öğretmenler proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğrencileri takip etmelidir.	1	4	-	-	3	12	9	36	12	48
21	Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yapmaktadırlar.	-	-	1	4	5	20	11	44	8	32
22	Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görmektedirler.	1	4	2	8	5	20	9	36	8	32
23	Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek vermelidir.	1	4	-	-	4	16	10	40	10	40
24	Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında velilere sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.	-	-	3	12	2	8	15	60	5	20
25	Öğrencilerin proje tabanlı öğrenme çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin verilmelidir.	1	4	-	-	5	20	10	40	9	36
26	Öğretmenler öğrencilerin projelerini Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır.	-	-	-	-	9	36	7	28	8	32
27	Öğrencilerin projelerini okulda saklayacak bir yer yoktur.	1	4	3	12	3	12	3	8	32	40
28	Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirilmesi temel alınmalıdır.	1	4	3	12	5	20	12	48	4	16
29	Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirilmesi temel alınmalıdır.	1	4	3	12	5	20	10	40	6	4
30	Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç birlikte değerlendirilmelidir.	1	4	2	8	1	4	10	40	11	44

Sosyal Bilgiler öğretmenleri anketin 1.maddesinde yer alan ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.’’ ifadesine %8’i kesinlikle katıldıklarını, %52’si katıldıklarını, %24’ü kısmen katıldıklarını, %8’i katılmadığını ve %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Buna araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlasının proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgi sahibi olduğumuzu söyleyebiliriz.

Öğretmenler anketin 5.maddesi ‘‘Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.’’ ifadesine %52’si kesinlikle katıldıklarını, %36’sı katıldıklarını, %4’ü kısmen katıldığını ve %8’i kesinlikle katılmadıklarını bildirmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin büyük bir bölümünün proje çalışmalarına başlamadan önce yapılış amaçlarının bildirilmesi konusunda aynı fikirde oldukları söylenebilir.

Öğretmenler anketin 8.maddesi ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaların yapılması gerekir.’’ ifadesine %20’si kesinlikle katıldıklarını, %60’ı katıldıklarını, %12’si kısmen katıldıklarını, %40’ı katılmadıklarını ve %4’ü kesinlikle katılmadıklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğunun proje çalışmasından önce maliyetinin hesaplanması konusunda aynı fikirde olduğunu söyleyebiliriz. Çiftçi (2004)’ye göre proje, ekonomik olmalı, öğrencilere ekonomik yük getirmemelidir.

Anketin 15.maddesi “Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmamaktadır.”ifadesine öğretmenler %4’ü kesinlikle katıldıklarını, %28’i katıldıklarını, %44’ü kısmen katıldıklarını, %8’i katılmadıklarını ve %4’ü de kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinin kısmen katılıyorum ifadesinde yoğunlaşmıştır. Buna göre öğretmenlerin proje tabanlı öğrenme yönteminin etkili bir şekilde kullanılması konusunda kararsız kaldıkları görülmektedir.

Öğretmenler anketin 16.maddesi “Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.” ifadesine %60’ı kesinlikle katıldıklarını, %32’si katıldıklarını, %4’ü kısmen katıldıklarını ve %4’ünün kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinin büyük bölümü kesinlikle katılıyorum ifadesinde yoğunlaşmıştır. Buna göre öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme yönteminin kullanılabilmesi için ders saatlerinin artırılması fikrinde yoğunlaştıkları söylenebilir.

Öğretmenler anketin 21.maddesi “Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yapmaktadırlar.” ifadesine %32 kesinlikle katıldıklarını, %44 katıldıklarını, %20 kısmen katıldıklarını ve %4 katılmadıklarını bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin görüşleri proje çalışmalarını öğrencilerin yüksek not almak için yaptıkları şeklindedir.

Anketin 22.maddesine öğretmenler "Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görmektedirler."ifadesine %32 kesinlikle katıldıklarını, %36 katıldıklarını, %20 kısmen katıldıklarını, %8 katılmadıklarını ve %4 kesinlikle katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin çoğunun görüşü öğrencilerin proje çalışmaları bir yük olarak gördükleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

Anketin 24.maddesi "Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında velilere sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir." ifadesine öğretmenlerin %20'si kesinlikle katıldıklarını, %60'ı katıldıklarını, %8'i kısmen katıldıklarını ve %12'si katılmadığını söylemiştir. Öğretmelerin görüşleri katılıyorum ifadesinde yoğunlaştığı görülmüştür. Proje çalışmaları hazırlanırken öğretmenlerin, öğrenciler ve onların velileriyle işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Öğrenci merkezli öğretim yöntemleriyle birlikte zenginleştirilmiş proje çalışmalarının kullanımı, çocukları öğrenmeye daha istekli hale getirmektedir. Proje çalışmalarında ailenin rolü de önemlidir. Aileler çocuklarının öğrenme sürecindeki gelişimlerini izleyerek ve katılımda bulunarak destekleyebilmektedirler (Kaymakçı ve Öztürk, 2011: 105).

Öğretmenler anketin 30.maddesi "Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç birlikte değerlendirilmelidir."ifadesine %44 kesinlikle katıldıklarını, %40 katıldıklarını, %4 kısmen katıldıklarını, %8'i katılmadıklarını ve %4 kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğretmenler değerlendirme aşamasında hem süreci hem de ürünü değerlendirme konusunda benzer fikirlere sahip olduklarını söyleyebiliriz.

4.2. Alt Problemlere Ait Bulgular

Araştırmanın alt problemlerine ait bulgular aşağıda tablolar ve açıklamalarıyla birlikte aşağıda sunulmuştur:

4.2.1. İlköğretim 6. ve 7.Sınıf Öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okullarda Uygulanmakta Olan Proje Çalışmalarına Yönelik Görüşleri Nedir?

İlköğretim öğrencilerinin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan proje çalışmalarına yönelik her bir maddeye ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 4.5.'de verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Madde No	$\bar{X}$	*S*	Madde No	$\bar{X}$	*S*
M1	3,431	1,267	M16	3,276	1,393
M2	3,674	1,295	M17	3,620	1,316
M3	3,790	1,255	M18	3,535	1,298
M4	3,729	1,348	M19	3,795	1,309
M5	3,965	1,280	M20	3,655	1,292
M6	3,450	1,382	M21	3,419	1,415
M7	3,023	1,497	M22	2,620	1,479
M8	3,386	1,335	M23	3,501	1,420
M9	3,028	1,289	M24	3,563	1,328
M10	2,985	1,335	M25	3,693	1,347
M11	3,151	1,380	M26	3,326	1,347
M12	3,478	1,301	M27	2,980	1,452
M13	3,642	1,290	M28	3,409	1,326
M14	3,311	1,385	M29	3,476	1,315
M15	3,455	1,334	M30	3,564	1,310
TOPLAM	102,94	18,61			

Tablo 4.5.'de maddelere ait aritmetik ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın M5 (3.97) ve M19 (3.80) nolu maddelerde, en düşük ortalamanın da M22(2.62), M27 (2.98) görülmektedir. En yüksek ortalama ile en düşük ortalama arasındaki fark, diğer maddelere ait aritmetik ortalamalar ile toplam puanlara ait aritmetik ortalamalar dikkate alındığında öğrencilerin proje tabanlı çalışmalara ilişkin görüşlerin "kısmen katılıyorum" bir diğer ifadeyle orta düzeyde oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin proje tabanlı çalışmalara ilişkin uygulanan ölçme aracındaki her bir maddeye ait aritmetik ortalamalar ve standart sapma değerleri Tablo 4.6.'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Maddelerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Madde No	$\bar{X}$	S	Madde No	$\bar{X}$	S
M1	3,440	1,044	M16	3,920	1,151
M2	3,560	1,083	M17	4,000	1,000
M3	2,960	1,059	M18	4,040	0,888
M4	4,240	0,969	M19	4,200	1,000
M5	4,200	1,154	M20	3,960	0,840
M6	3,400	1,040	M21	3,800	1,118
M7	2,920	1,077	M22	4,120	0,971
M8	3,880	0,832	M23	3,840	0,898
M9	2,320	1,029	M24	4,000	1,000
M10	2,120	1,092	M25	3,840	1,027
M11	2,240	1,011	M26	3,920	1,187
M12	3,000	1,080	M27	3,560	1,044
M13	3,680	1,144	M28	3,640	1,113
M14	3,160	0,898	M29	4,080	1,115
M15	3,400	1,000	M30	3,920	1,151
TOPLAM	107,80	16.96			

Tablo 4.6. incelendiğinde en yüksek aritmetik ortalamaya ait maddelerin M4 (4.24), M5 (4.20) ve M19 (4.20) olduğu, en düşük ortalamanın da M10(2.12) ve M11 (2.24) maddelerde görülmektedir. Öğretmenlerin ölçme aracının geneline ait puan ortalamaları 107.80'dir. Bu ise öğretmenlerin genel olarak "katılıyorum" düzeyinde yanıt verdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmadan ortaya çıkan sonuçlar görüldüğü gibi proje tabanlı öğrenmeye öğretmenler daha pozitif (katılıyorum şeklinde) bakarken öğrencilerin kısmen katılıyorum şeklinde cevap vermesi oldukça ilginçtir.

4.2.2. İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşleri;

a.Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

İlköğretim 6. ve 7.sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine, gruplara ait dağılımların normal dağılım göstermesi, elde edilen puanların eşit aralıklı düzeyde olması ve iki grubun olması nedeniyle ilişkisiz t-testi kullanılarak bakılmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıda Tablo 4.7.'de verilmiştir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre İlişkisiz t -testi İle Karışlaştırılması

Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	S.S.	Sd	T	P
Erkek	466	101,23	19,406	878	-2,882	,004
Kız	414	104,84	17,470			

*p<0.05

Analiz sonuçlarına bakıldığında; öğrencilerin cinsiyetlerine göre proje çalışmalarına ilişkin görüşleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Erkek öğrencilerin görüş ortalamaları 101.23 iken kız öğrencilerin görüş ortalamaları 104.84'dır. Bu çalışma, Gökmen'in (2003) bir çalışmasında ''Öğrencilerin proje çalışmalarına olan tutumlarında, kızlar ve erkekler arasında genel olarak ve amaç yönünden anlamlı bir farka rastlamamaktadır''ifadesiyle çelişmektedir. Başka bir çalışmada Alacapınar (2008)'a göre, cinsiyet açısından önemli bir farklılık yoktur. Dolayısıyla diğer çalışmalarında gösterdiği gibi öğrencilerin cinsiyetleri proje çalışmalarına ilişkin görüşlerini önemli şekilde etkilememektedir.

b. Sınıf Düzeylerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

İlköğretim 6. ve 7. sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine, gruplara ait dağılımların normal dağılım göstermesi, elde edilen puanların eşit aralıklı düzeyde olması ve iki grubun olması nedeniyle ilişkisiz t-testi kullanılarak bakılmış ve sonuçlar aşağıda Tablo 4.8.'de verilmiştir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Sınıf Düzeylerine Göre İlişkisiz t -testi İle Karışlaştırılması

Sınıf Düzeyi	N	Aritmetik Ortalama	S.S.	S d	T	P
6.sınıf	459	103,70	19,798	876	1,194	0.233
7.sınıf	419	102,21	17,109			

*p<0.05

Tablo 4.8.'deki analiz sonuçlarına bakıldığında; öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri bulundukları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t(876) = 1.194, p>0.05]. Bir diğer ifadeyle öğrenci görüşleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermemesi görüşlerinin benzer düzeyde oldukları şeklinde yorumlanabileceği gibi her iki sınıf düzeyinde öğrencilerin aynı düzeyde ve içerikte proje tabanlı etkinliklere ilişkin görüşleri bulunmaktadır. Her iki sınıf düzeyinde puan ortalamalarına bakıldığında da "kısmen katılıyorum" şeklinde yorumlanabilir. Bu durum Kurak'ın 2009'da yaptığı çalışmada 4.ve 5.sınıf öğrencilerinin proje çalışmalarına yönelik görüşlerinin iki grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ifadesiyle çelişmektedir.

c. Anne- Baba Eğitim Düzeylerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin anne ve baba eğitim düzeylerine göre karşılaştırılması için tek yönlü varyans analizinin normallik varsayımı, gruplara ait varyansın homojen dağılıp dağılmaması gibi varsayımlarına

bakılmış her iki değişkende de gruplara ait varyanslar homojen dağılmadığı ve gruplara ait dağılımların normal dağılım özelliği göstermediği için tek yönlü varyans analizinin parametrik olmayan karşılığı Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.9.'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Öğrenci Görüşlerinin Anne-Baba Eğitim Düzeylerine Göre Kruskal Wallis-H Testi İle Karşılaştırması

EĞİTİM DÜZEYİ		N	Sıra Ort	Kruskall-Wallis H	Sd	P	İkili Karşılaştırmalar
Baba	**İlköğretim**	428	443,90	14,787	3	0.002*	4-1*
	Lise	299	430,95				4-2*
	Üniversite	135	477,81				4-3*
	Diğer	18	238,44				
	Total	880					
Anne	**İlköğretim**	543	442,29	5,411	3	0.144	
	Lise	235	442,09				
	Üniversite	82	455,38				
	Diğer	20	312,25				
	Total	880					

*p<0.05

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri babalarının öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [x2 (2) = 14.787, p <0,05]. Bir başka ifadeyle öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin baba eğitim düzeyinin etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Gruplar arasındaki anlamlı farklılığı bulmak amacıyla ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. İkili karşılaştırmalar yapılırken birey sayısının n<30 olmasından dolayı ilişkisiz t-testinin parametrik olmayan karşılığı Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda baba eğitim düzeyi diğer

olan öğrencilerin görüşleri baba eğitim düzeyi ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite olan öğrencilere göre farklılık göstermekte ve daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir. Baba eğitim düzeyi arttıkça genel olarak öğrencilerin etkinliklere ilişkin görüşleri olumlu olarak arttığı söylenebilir. Bu durumu Şahin'in 2007'de yaptığı çalışma ''Baba eğitim düzeyi farklı olan öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.''ifadesiyle desteklemektedir. Burada görüldüğü gibi babanın eğitim düzeyinin çocuğun proje çalışmalarına yönelik görüşünde etkisi olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin anne eğitim düzeyine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [x^2 (2) = 5.411, p >0,05]. Bu bulgu öğrencilerin görüşleri üzerinde anne eğitim düzeyinin etkili olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterirken anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bu bulgu Şahin (2007)'deki çalışmasındaki anne eğitim düzeyinin öğrencinin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerini etkilediği bulgusuyla çelişmektedir.

4.2.3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşleri;

a. Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla, gruplardaki birey sayısının n<30 olmasından dolayı ilişkisiz t-testinin parametrik olmayan karşılığı Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Mann Whitney-U Testi İle Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	MW-U	P
Erkek	15	12,50	187,50	67,500	0.677
Kadın	10	13,75	137,50		

*p>0.05

Tablo 4.10. incelendiğinde, öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir[U = 67,50, p>0,05]. Öğretmen görüşleri üzerinde cinsiyetlerinin önemli bir etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Daha önce yapılan çalışmalardan Karamustafaoğlu (2006)'nun fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada bu araştırmaya paralel olan bulgulara ulaşmıştır. Bay ve bayan öğretmenler arasında anlamlı bir farklıkla karşılaşılmamıştır.

b. Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri mezun oldukları okullara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla, gruplardaki birey sayısının n<30 olmasından dolayı Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz yapılmadan önce öğretmenler 4 yıllık eğitim fakültesi mezun olanlar ile 2 yıllık eğitim enstitüsü, yüksekokul ve fen edebiyat fakültesi gibi diğer mezun durumları dikkate alınarak öğretmenler eğitim fakültesi mezunları ile diğer

fakülte ve yüksek okullardan mezun olanlar olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Mann Whitney-U Testi İle Karşılaştırılması

Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	MW-U	P
Eğitim Fakültesi	20	14,53	290,50	19.50	0.038*
Diğer (Fen Edebiyat, 2 yıllık yüksek okul vb.)	5	6,90	34,50		

*p<0.05

Analiz sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin proje tabanlı etkinliklere ilişkin görüşlerinin mezun oldukları okullara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir [U=19.50, p<0,05]. Bu bulgu eğitim fakültesi mezunları öğretmenlerin mezuniyeti diğer fakülte ve yüksekokullardan olanlara göre daha olumlu bir görüşe sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu durum eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin eğitimleri süresince eğitim bilimleri dersleri almış olmalarından kaynaklanabilir. Eğitim fakültesinden mezun öğretmenler çocuk psikolojisi ve eğitimde kullanılan yöntemlerden haberdardırlar. Bu yöntemlerin zamanla değişebileceği bilirler. Değişen yöntemlerin yerine yenisinin kullanılması gerektiğinde daha açık olabilirler. Eğitim fakültesinde mezun olan öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin konuda daha olumlu görüşlere sahip olmalarının nedeni bu olabilir.

c. Mesleki Kıdemlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları 1-5 yılda 1 kişi, 6-10 yılda 10 kişi ve 11 ve üstünde 14 kişi olması nedeniyle 1-5 yıl olanlarla 6-10 yıl olanlar birleştirilmiştir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre karşılaştırılmaları 1-10 yıl ile 11 ve üstü olanlar karşılaştırılmıştır. Öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri mesleki kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla, gruplardaki birey sayısının n<30 olması ve grup sayısının 3'ten 2'ye düşmesi nedeniyle Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.12.'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Mann Whitney-U Testi İle Karşılaştırılması

Mesleki Kıdem	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	MW-U	P
1-10 yıl	11	16.05	176,50	43.50	0.066
11 ve üstü	14	10.61	148,50		

*p>0.05

Tablo 4.12.'de görüldüğü üzere, mesleki kıdemleri 1-10 yıl olanlarla 11 ve üstü olanların proje çalışmalarına ilişkin görüşleri anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir [U = 43,50, p>0,05]. Bir başka ifadeyle öğretmen görüşleri üzerinde mesleki kıdemlerinin anlamlı bir etkisinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Bu bulgu ise Şahin (2007)'in ''İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Uygulanması İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri'' adlı çalışmasında da proje çalışmalarına yönelik öğretmenlerin mesleki kıdeminin etkisinin olmaması bu çalışmayla paralellik göstermektedir.

d.Hizmetiçi Eğitimlere Katılma Durumuna/Sayısına Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Öğretmenlerin hepsi hizmetiçi eğitimlere katılmıştır. 1 defa 7 kişi, 2 defa 6 kişi 3 defa 10 kişi ve 4 veya daha fazla 1 kişi katılmıştır. Gruplara arası karşılaştırma yapabilmek için gruplar birleştirilmiştir. Grup sayısı 2'ye düşülmüştür. Gruplardaki birey sayısının n<30 olmasından dolayı Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.13.'de verilmiştir.

Tablo 4.13. Öğretmenlerin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin Hizmetiçi Eğitimlere Katılma Değişkenine Göre Mann Whitney-U Testi İle Karşılaştırılması

Hizmetiçi Eğitim	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	MW-U	P
Hiç veya 1 defa	7	11,21	78,50	50,50	0.448
2 veya daha fazla	18	13,69	246,50		

*p>0.05

Tablo 4.13.'de görüldüğü üzere, öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin hizmetiçi eğitimlere katılma durumlara göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir[U = 50.50, p>0,05]. Bu bulgu öğretmenlerin benzer görüşlere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu durum, Önen vd.(2010)'nin "Hizmet İçi Eğitimin Öğretmenlerin Proje ve Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Bilgilerine ve Proje Yapma Yeterliklerine Etkisi: Öpyep Örneği" isimli çalışmasıyla hizmetiçi eğitimle öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin olumlu yönde değiştiği sonucuyla çelişmektedir.

V. BÖLÜM

SONUÇLAR

İlköğretim 6.ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yapılan proje çalışmalarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesinin yapıldığı araştırmanın bu bölümünde bulgulara ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Anket Maddeleri Bulguları Açısından Sonuçlar

İlköğretim 6.ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yapılan proje çalışmalarının öğrenci anket maddeleri bulguları ve öğretmen anket maddeleri bulguları açısından sonuçları bulunmaktadır. Bunlar aşağıda başlıklar halinde ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

5.1.1. Öğrenci Anket Maddeleri Bulguları Açısından Sonuçlar

Kastamonu ili Merkez ilçesi örneklemi alınarak yapılan ‘‘İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi’’ isimli çalışmada Tablo 4.1. incelendiğinde 6.sınıf öğrencilerinin anketin 5.maddesinde yer alan ‘‘Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.’’ konusunda %50.4 oranında kesinlikle katılıyorum cevabını vererek en fazla görüş belirttikleri madde olmuştur. Anketin 19.maddesi ‘‘Proje tabanlı öğrenme çalışmalarına öğrenciler etkin bir şekilde katılmalıdır.’’ konusunda 6.sınıf öğrencileri %5.8 oranında katılmıyorum cevabını vererek en az görüş belirttikleri madde olmuştur. Bütün maddeler (30 madde) tek tek incelendiğinde 24 maddeye kesinlikle katılıyorum, 3 madde katılıyorum, 2 maddeye kısmen katılıyorum ve 1 maddeye katılmıyorum şeklinde görüş bildirilmiştir. Buradan öğrencilerin proje çalışmalarına başlamadan önce projelerin yapılış amaçlarının kendilerine belirtilmesini istedikleri görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin proje çalışmaları süresince etkin olmayı tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 4.2.'ye göre 7.sınıf öğrencilerinin %43'ü anketin 5.maddesi ''Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.'' konusunda kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirerek en fazla görüş bildirdikleri madde olmuştur. 7.sınıf öğrencileri anketin 3.maddesi ''Proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahibim.'' konusunda %5.3 oranında kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu madde öğrencilerin en az görüş bildirdikleri madde olmuştur. Bütün maddeler (30 madde) incelendiğinde 20 madde kesinlikle katılıyorum, 6 madde katılıyorum, 4 madde kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirilmiştir.

İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin ankete verdikleri cevaplar toplu bir şekilde incelendiğinde, Tablo4.3.'e göre 5.madde ''Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.'' ifadesi %46.9 oranında kesinlikle katılıyorum şeklinde en fazla görüş alan madde olmuştur. 19.madde ''Proje tabanlı öğrenme çalışmalarına öğrenciler etkin bir şekilde katılmalıdır.'' konusunda%6.7 katılmıyorum cevabı en az görüş alan madde olmuştur. Bütün maddelere (30 madde) bakıldığında 23 madde kesinlikle katılıyorum, 3 madde kısmen katılıyorum, 1 madde katılmıyorum ve 3 madde kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş almıştır.

5.1.2. Öğretmen Anket Maddeleri Bulguları Açısından Sonuçları

Kastamonu ili Merkez ilçesi örneklemi alınarak yapılan ''İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi'' isimli çalışmada verilen Tablo 4.4.'e göre öğretmenlerden en fazla görüş alan maddeler 8. ve 24. Maddeler olmuştur. %60 oranında kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirilen bu maddeler, 8.madde ''Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaların yapılması gerekir.''ve 24.madde ''Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında velilere sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.''şeklindedir. En yüksek oranda görüş alan bir diğer madde de 16.maddedir. Bu madde de ''Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.'' konusu %60 oranında kesinlikle katılıyorum cevabı almıştır.

En az görüş alan maddelere bakıldığında ise 3.madde ''Öğrenciler proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahiptir.''ifadesini soran ve %4

oranında kesinlikle katılıyorum cevabı alan maddedir. 5.madde ‘‘Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.’’ifadesi kısmen katılıyorum cevabı %4 oranında görüş almıştır. 13.madde ‘‘Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin görev yaptığım yerin şartlarına uyarlanması gerekir.’’ve 21.madde ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yapmaktadırlar.’’ ifadeleri katılmıyorum cevabıyla %4 oranında en az görüş alan maddelerden biridir. 2.madde ‘‘Proje konuları öğrencilerle birlikte belirlenir.’’, 4.madde ‘‘Öğrencilere günlük hayatta hazırlayabilecekleri proje çalışmaları verilmelidir.’’, 7.madde ‘‘Proje çalışmalarında gruplar öğretmenler tarafından oluşturulmalıdır.’’, 8.madde ‘‘Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaların yapılması gerekir.’’, 9.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.’’, 28.madde ‘‘Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirilmesi temel alınmalıdır.’’ve 29.madde ‘‘Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirilmesi temel alınmalıdır.’’ifadelerine %4 oranında kesinlikle katılmıyorum cevabının verildiği en az görüş alan maddelerdendir. 10.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.’’ve 11.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfların kalabalık olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.’’ifadelerine %4 oranında kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum şeklinde eşit oranda cevap verilmiş olup en az görüş alan maddelerden olmuşlardır. 14.madde ‘‘Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.’’ve 15.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmamaktadır.’’ifadelerine %4 oranında kesinlikle katılıyorum ve kesinlikle katılmıyorum cevapları verilmiştir. 16.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.’’ve 30.madde ‘‘Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç birlikte değerlendirilmelidir.’’ifadeleri de %4 oranında kısmen katılıyorum ve kesinlikle katılmıyorum cevaplarını alarak en az görüş alan maddeler olmuşlardır.

Bütün maddeler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 8 madde kesinlikle katılıyorum, 14 madde katılıyorum, 4 madde kısmen katılıyorum, 2 madde katılmıyorum şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Ayrıca 9.madde ‘‘Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.’’ ve 12.madde ‘‘Ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.’’ifadeleri %32 oranında hem katılıyorum hem de kısmen katılıyorum cevaplarıyla eşit oranda görüş bildiren maddeler olmuşlardır. 23. maddede yer alan ‘‘Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek vermelidir.’’ifadesi de %40 oranında hem kesinlikle katılıyorum hem de katılıyorum cevaplarının verildiği eşit oranda görüş bildiren maddelerdir..

5.2. Alt Problemlerin Bulguları Açısından Sonuçları

Araştırmanın alt problemlerinin bulguları açısından sonuçları öğretmenler ve öğrenciler açısından aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

5.2.1. İlköğretim 6. ve 7.Sınıf Öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okullarda Uygulanmakta Olan Proje Çalışmalarına Yönelik Görüşlerine Ait Sonuçlar

İlköğretim 6.ve 7.sınıf öğrencilerinin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan proje çalışmalarına yönelik en yüksek ortalamanın M5 (3.97) ve M19 (3.80)’da, en düşük ortalamanın da M22 (2.62) ve M27 (2.98)’de olduğu görülmüştür. En yüksek ortalama ile en düşük ortalama ele alındığında öğrencilerin proje tabanlı çalışmalara ilişkin görüşlerinin kısmen katılıyorum düzeyinde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin en yüksek aritmetik ortalama sahip olduğu maddelerin M4 (4.24), M5 (4.20) ve M19 (4.20), en düşük ortalama da M10 (2.12), M11 (2.24) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin ölçme aracının geneline ait puan ortalamaları 107.80’dir. Bu ise öğretmenlerin katılıyorum düzeyinde yanıt verdiklerini gösterir.

5.2.2. İlköğretim 6.ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin;

a. Cinsiyetlerine Göre Sonuçları

Erkek öğrencilerin görüş ortalamaları 101.23 iken kız öğrencilerin görüş ortalamaları 104.84'tür. Buna göre öğrencilerin cinsiyetlerine göre proje çalışmalarına ilişkin görüşleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

b. Sınıf Düzeylerine Göre Sonuçları

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri bulundukları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Her iki sınıf düzeyinde de öğrencilerin aynı düzeyde ve içerikte proje çalışmalarına ilişkin görüşleri bulunmaktadır.

c. Anne- Baba Eğitim Düzeylerine İlişkin Sonuçları

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri babalarının öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Baba eğitim düzeyi diğer olan öğrencilerin görüşleri, baba eğitim düzeyi ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite olan öğrencilere göre farklılık göstermekte ve daha olumsuz görüşe sahiplerdir. Genel olarak baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin proje çalışmalarına yönelik görüşleri de olumlu düzeyde artmıştır.

Öğrencilerin proje çalışmalarına ilişkin görüşleri annelerinin öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu bulgu anne eğitim düzeyinin etkili olmadığı şeklide de ifade edilebilir.

5.2.3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Proje Çalışmalarına İlişkin Görüşlerinin;

a. Cinsiyetlerine Göre Sonuçları

Öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Diğer bir deyişle öğretmen görüşleri üzerinde cinsiyetlerinin önemli bir etkisinin olmadığı şeklinde ifade edilebilir.

b. Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Sonuçları

Öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin mezun oldukları okullara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Eğitim fakültesi mezunları öğretmenlerin mezuniyeti diğer fakülte ve yüksekokullardan olanlara göre daha olumlu görüşe sahip oldukları şeklindedir.

c. Mesleki Kıdemlerine İlişkin Sonuçları

Öğretmenlerin mesleki kıdemleri 1-10 yıl olanlarla 11 ve üstü olanların proje çalışmalarına ilişkin görüşleri anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir. Bu durum öğretmen görüşleri üzerinde mesleki kıdemlerin anlamlı bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

d.Hizmetiçi Eğitimlere Katılma Durumuna/Sayısına Göre Sonuçları

Öğretmenlerin proje çalışmalarına ilişkin görüşlerinin hizmetiçi eğitimlere katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Diğer bir deyişle hizmetiçi eğitimlerin öğretmen görüşleri üzerinde etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu öneriler yapılabilir:

Öğretmenler öğrencilere günlük hayatta uygulanabilecek proje çalışmaları vermelidir. Öğrencinin yaşadığı, okulun bulunduğu çevreyi göz önünde bulundurmalı öğrencinin kolay uygulamaya geçirebileceği proje çalışmaları yapılmasını tercih etmelidir.

Proje çalışması yapılmadan önce projenin yapılış amaçları hakkında öğretmenler öğrencilere gerekli bilgiyi vermelidir. Projenin yapılış amaçlarını öğrenciye söylemek öğrencinin bu çalışmayı neden yaptığını bilmesini ve bunu yaparak ne kazanacağını bilmesini sağlar. Bu durum öğrencinin proje çalışmaları esnasında motivasyonunu artırır.

Öğretmenler öğrencilere proje çalışmalarını gruplar halinde yaptırmalıdır. Grup çalışmaları öğrencilere işbirliği içinde koordineli bir şekilde çalışma fırsatı verir. Bu da öğrencilere iş bölümü yapmayı, başkalarının bakış açılarından bakabilmek gibi beceriler kazandırır.

Sosyal Bilgiler programının içeriği proje tabanlı öğrenme yönteminin uygulanabileceği şekilde düzenlenmelidir. İçeriğin yoğun zamanın ise sınırlı olmasından dolayı proje çalışmaları istenildiği gibi uygulanamamaktadır. Bu durum hem öğrenciler hem de öğretmenler için yorucu olabilir.

Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce öğretmenler öğrencilere projenin maliyeti hakkında gerekli bilgiyi vermelidir. Projenin maliyeti öğrencilerin ailelerinin bütçeleri zorlayacak şekilde olmamalıdır. Bu durum hem projenin yapılmasını zorlaştırabilir hem de öğrencilerin derse olan ilgisinin azalmasına neden olabilir.

Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için sınıfların kalabalıklığı azaltılmalıdır. Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda projelerin uygulanması zorlaşabilir. Öğretmenler tüm öğrencilere gerekli ilgiyi gösteremeyebilirler. Bu durum proje çalışmalarının aksaması gibi olumsuz durumlara yol açabilir.

Öğretmenler ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeleri okulun sahip olduğu şartlara uyarlamalıdır. Kitaplarda verilen örnekler genelde standart şartlara göre düşünülmektedir. Oysa her okulun bulunduğu çevre ve imkânları farklılık göstermektedir. Kitaplar tüm bu farklılıklara göre ayrı ayrı düzenlenemeyeceği için öğretmenler burada anahtar konumdadırlar. Okulun ve çevresinin şartlarını en iyi öğretmenler bileceğinden kitaplarda yer alan proje çalışmalarını okulun ve çevrenin şartlarına göre uyarlamalıdır.

Öğretmenlerin proje tabanlı öğrenme yöntemini derslerde etkin bir şekilde kullanabilmeleri için öğretmenlere hizmetiçi eğitim seminerleri verilmelidir. Proje tabanlı öğrenme yöntemi ülkemizde 2005 yılında yapılandırmacılık anlayışıyla uygulamaya giren bir yöntemdir. Bu tarihten daha önce mezun olmuş olan öğretmenler bu yöntemi ve özellikleri bilmeyebilirler. Bu nedenle uygulamada bazı sorunlarla karşılaşılabilir. Öğretmenlerin bu yöntemi etkili bir şekilde

uygulayabilmesi için bu yöntem hakkında öğretmenler hizmetiçi seminerlere tabi tutulmalıdır.

Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için Sosyal Bilgiler ders saatleri artırılmalıdır. Bu yöntemin uygulanabilmesi için ders saatleri yetersiz kalmaktadır. Öğretmenler hem programın içeriğini yetiştirmede hem de proje çalışmalarını uygulama aşamasında zaman sınırlı kalabilir. Bu nedenle sosyal Bilgiler ders saatleri artırılmalıdır.

Proje çalışmaları esnasında öğretmenler öğrencileri takip etmelidir. Öğrenciler proje çalışmaları esnasında çeşitli problemlerle karşılaşabilirler. Proje çalışmalarının her aşamasında öğretmenler öğrencilere rehberlik etmelidir. Öğrencilerin sorunlarına çözüm yolları önermelidir.

Öğretmenler proje çalışmalarını öğrencilerin yüksek not almak için yapmalarını engellemelidirler. Bu süreci öğrenme sürecinin parçası olduğunu öğrencilerine kavratmalılardır.

Proje çalışmaları esnasında öğretmenler öğrencilerin ailesini sorumlulukları hakkında bilgilendirmelidir. Öğrencilerin ailelerinin bu sürece dâhil edilmesi öğrencilerin çalışma verimlerini artırır. Öğrencinin çalışmaları esnasında evde yalnız kalması engellenmiş olur. Aileler çocuklarının gelişimlerini takip etmiş olurlar.

Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermeli ve bu çalışmaları Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır. Öğrencilerin çalışmalarını sınıfta sunmalarına imkân vermek öğrencilerin kendine olan güvenlerini artırır ve kendini ifade becerisi kazandırır. Yapılan proje çalışmalarının ilgili konularda materyal olarak kullanılması hem okulun bütçesine yardım ederken hem de öğrencilerin derse olan ilgililerini artmasına yardımcı olur.

Okullarda öğrencilerin proje çalışmalarını muhafaza edebileceği bir yer oluşturulmalıdır. Öğrenciler proje çalışmalarını hem okulda hem de evde yapabilirler. Ancak öğrencilerin proje çalışmalarını okullarda muhafaza edecek bir yer bulamaması genelde çalışmaların evde yapılmasına neden olur. Bu durumda öğretmen öğrencinin yaptığı çalışmayı takip edemez ve onu yönlendiremez. Bu nedenle okullarda öğrencilerin çalışmalarını saklayabilecekleri bir yer mutlaka bulundurulmalıdır.

Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını değerlendirirken hem ürün hem de süreci temel almalıdır. Proje tabanlı öğrenme yönteminin amacı öğrenciyi öğrenme sürecinde aktif hale getirmek olduğundan öğrencinin bu süreçteki performansı ve süreç sonunda ortaya çıkan ürün birlikte değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akgün, Ş. (2000), Fen Bilgisi Öğretimi, 6. Baskı, PagemA Yayıncılık, Ankara.

Alacapınar, F. (2008), Effectiveness of Project-Based Learning, Eurasian Journal of Educational Research, 32, pp,. 17-34.

Aladağ, S. (2005), İlköğretim Matematik Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumuna Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.

Avcı, A. (2006), Elektronik Eğitim Seti Tasarımında Entegre Programlama Yazılımı ile Desteklenen Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Elektronik Devre Tasarımı Yapma ve Geliştirme Performanslarına ve Kalıcılığa Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Aykaç, N.(2005), Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Aktif Öğretim Yöntemleri, Naturel Yayınları, Ankara.

Başaran, İ. E. (1996), Türkiye Eğitim Sistemi, 3.Baskı, Yargıcı Matbaası, Ankara.

Başbay, M. (2007), Proje Tabanlı Öğrenme, Eğitimde Yeni Yönelimler, 3.Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Barth, J.L., Demirtaş, A. (1997), İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi- Kaynak Üniteler,YÖK Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları, Ankara.

Barr, R.D., Barth, L.ve Shermiss, S. (1977), Defining The Social Studies, Bulletin, 51.National Council For The Social Studies, Washington.

Bell, S.(2010), Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future, The Clearing House, 83: 39–43, France.

Binbaşıoğlu, C. (2005), Türk Eğitim Düşüncesi Tarihi ‘‘Araştırmalar’’ Eğitim Kavram ve Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi, Anı Yayıncılık, Ankara.

Brooks, J. G.ve Brooks M. G.(1993), In Search for Understanding The Case for Constructivist Classroom. Alexandria Virginia, ASCD.

Carr, T. ve Jitendra, A. K. (2000), Using Hypermedia and Multimedia to Promote Project-Based Learning of at-risk High School Students, Intervention in School & Clinic, 36,1.

Çakan, S. (2005), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulandığı 6.Sınıf Matematik Dersine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri (Bir Eylem Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Çepni, S. (2005), Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Genişletilmiş 2. Baskı, Trabzon.

Çıbık, A. (2006), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Mantıksal Düşünme Becerilerine ve Tutumlarına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Adana.

Çıbık, A.ve Nuri Emrahoğlu, (2008), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Mantıksal Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi, Ç.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, s.51-66, Adana.

Çınar, O., Teyfur, E., Teyfur, M. (2006), İlköğretim Okulu Öğretmen ve Yöneticilerinin Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımı ve Programı Hakkındaki Görüşleri, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:11, Malatya.

Çiftçi, S. (2004), Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:16 – 17 – 18, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya.

Çiftçi, S. (2006), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Risk Alma Düzeylerine, Problem Çözme Becerilerine, Erişilerine Kalıcılığa ve Tutumlarına Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çubukçu, Z. (2011), ‘‘Proje Tabanlı Öğrenme’’, Öğrenmede Yeni Yönelimler, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Demirel, Ö. (2003), Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Editör: Özcan Demirel, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Demirhan, C., Demirel, Ö.(2003), Program Geliştirmede Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 5, 48-61, Bolu.

Doğanay, A. (2003), ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretimi’’, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, 2. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Doğanay, A. (2007), ‘‘Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar’’, Öğretim İlke ve Yöntemleri, 2. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Dönmez, C. (2003), Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Gündüz Eğitim ve Yayınları, Ankara.

Erdem, M. (2002), Proje Tabanlı Öğrenme, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 22, 172-179, Ankara.

Erdem, M., Akkoyunlu, B. (2002), İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekiple Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma, İlköğretim-Online (1), http://www.ilkogretim-online.org.tr.

Ergün, M. (2007), "Bilimsel Araştırma Yöntemleri", www.egitim. aku.edu.tr/anket.ppt-.

Ersoy, A. (2007), "İlköğretim Beşinci Sınıfta Teknoloji Destekli Proje Tabanlı Öğrenme Uygulamaları", Yayınlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Yayınları; No:1718, Eğitim Fakültesi Yayınları; No.101, Ankara.

Fidan, N. ve Erden, M. (1994), Eğitime Giriş, 5.Baskı, Meteksan Matbaacılık, Ankara.

Glickman, C., Gordon, S. P., ve Ross-Gordon, J. M. (2004), Supervision, Pearson Allyn&Bacon.

Gökmen, C. (2003), Fen Lisesinde Yapılan Proje Çalışmalarının, Öğrenci Tutumlarının ve Öğretmen Görüşleri ile Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Gültekin, M., Karadağ, R.ve Yılmaz, F. (2007), Yapılandırmacılık ve Öğretim Uygulamalarına Yansımaları, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7- Sayı: 2 : 503-528, Eskişehir.

Gürdal, A., Şahin, F., Çağlar, A. (2001), Fen Eğitimi: İlkeler, Stratejiler ve Yöntemler, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Yayını, İstanbul.

Hamurcu, H. (2000), Okul Öncesi Eğitimde Fen Bilgisi Öğretimi Proje Yaklaşımı, IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi, Ankara.

Hesapçıoğlu, M. (2010), Öğretim İlke ve Yöntemleri,7.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Hernandez-Ramos, P. (2009), Learning History in Middle School by Designing Multimedia in a Project-Based Learning Experience

Journal of Research on Technology in Education, Volume 42, Number 2, Santa Clara, Brazil.

Holubova, R. (2008), Effective Teaching Methods-Project-Based Learning in Physics, Volume 5, No.12 (Serial No.49**),** US-China Education Review, ISSN1548-6613, USA.

Howard, J. (2002), Technology-Enhanced Project Based Learning in Teacher Education: Addressing The Goals of Transfer, Technology and Education, 10, (3).

Kalaycı, N. (2008), Yükseköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Bir Uygulama Projeyi Yöneten Öğrenciler Açısından Analiz, Eğitim ve Bilim, Cilt 33, Sayı 147, Ankara.

Kalyoncu, R., Tepecik, A. (2010), İlköğretim 8. Sınıflar Görsel Sanatlar Dersi Kentsel Proje Konulu Proje Tabanlı Öğrenme Uygulaması, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri.

Karakuş, M. (2004), İlköğretim Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Yaklaşımlı Öğretimin Öğrencilerin Sorun Çözme Becerilerine Tutumlarına ve Akademik Başarılarına Ve Kalıcılığa Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Karamustafaoğlu, O. (2006), "Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Öğretim Materyallerini Kullanma Düzeyleri: Amasya İli Örneği", Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi,90-101, Bayburt.

Karasar, N. (2005), Bilimsel Araştırma Yöntemleri*,* 14. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Katz, L. G. ve Chard, C. (2000), Engaging Children's Minds: The Project Approach,Second Edition, Connecticut: Ablex Publishing Corporation, Stamford.

Kaymakçı, S., Öztürk, T. (2011), Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Proje Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri, ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 3, Samsun.

Kemertaş, İ. (2001), Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri Öğretiminde Planlama ve Değerlendirme, Birsen Yayınevi, İstanbul.

Kılıç, A., Atilla, R. ve Baykan, Ö. (2002), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaşanan Güçlükler, Çağdaş Eğitim, 293, 27-36.

Kınık, A. (2005), Fen Bilgisi Dersinde Proje Çalışmalarının Öğrencilerin Bilim Anlayışına ve Bilimsel Süreçleri Algılamalarına Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, M.Ü., Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, İstanbul.

Koçak, K. (2002), 1998 İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Programı Genel Amaçlarının (gerçekleşebilirliği) Değerlendirilmesi (Alan Araştırması Kastamonu Örneği), Kastamonu Eğitim Dergisi, 10 (1), 133-162, Kastamonu.

Korkmaz, H., Kaptan, F. (2001), Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 20 : 193 – 200, Ankara.

Köstüklü, N. (2003), Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi, Günay Yayınları, Konya.

Kurak, D. (2009), İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaptığı Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre

Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Liu, C. Y., Chien, C.Y. (1998), Project Approach and Parent Involvement in Taiwan, Childhood Education, v74 n4 p 213(7), China.

MEB (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4.ve 5. Sınıflar), Devlet Kitaplığı Müdürlüğü, Ankara.

MEB (2006), İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi, Ankara.

Moffatt, M. (1957), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Maarif Basımevi, İstanbul

Naylor, D.ve Diem, R. (1989), Elementary and Middle School Social Studies, 1.Edition, Random House, Newyork, ABD.

Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M.ve Gürdal, A. (2010), Hizmet İçi Eğitimin Öğretmenlerin Proje ve Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Bilgilerine ve Proje Yapma Yeterliklerine Etkisi: Öpyep Örneği, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,Cilt: 11,Sayı: 1, Sayfa Sayısı:137-158, Kırşehir.

Özcan, R. (2007), Alg Biyoteknolojisinde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarı, Tutum ve Görüşlerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özden, Y. (2003), Öğrenme ve Öğretme, 5.Baskı, PegemA Yayıncılık, Geliştirilmiş, 65-66, Ankara.

Övez, M.G.(2007), Ortaöğretim 9. Sınıf Matematik Öğretiminde Proje Tabanlı Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2005), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller, 3. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Öztürk, C. (2006), Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler arası Bir Bakış, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Öztürk, C. (2006), Sosyal Bilgiler Öğretimi, 3. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Panasan, M., Nuangchalerm, P. (2010), Learning Outcomes of Project-Based and Inquiry-Based Learning Activities, Journal of Social Sciences 6 (2): 252-255, Thailand.

Papanikolaou, K.,Boubouka, M. (2010), Promoting Collaboration in a Project-Based E-Learning Context, , Journal of Research on Technology in Education, Vol. 43, No. 2, pp. 135–155, California, USA.

Perkins, D. (1999), The Many Faces of Constructivism, Educational Leadership, November, s.6– 1.

Portilla-Figueras, A.,Jimenez-Fernandez, S.ve Salcedo-Sanz, S. (2010), Plan a Project-Based Learningto teach Competitive Mobile Communication International Journal of Electirical Engineering Education, Madrid, Spain.

Roessingh, H., Chambers, W. (2011), Project-Based Learning and Pedagogy in Teacher Preparation: Staking Out the Theoretical Mid-Ground, Volume 23, Number 1, 60-71, ISSN1812-9129, International Journal of Teaching and Learning in Higher Education, UK.

Ruenglertpanyakul, W., Vicheanpant, T., Chanchaona, S., Nantawisarakul, T. (2012), The Project Based Learning for Develop Student's Literacy and Working Skill in Rural School European Journal of Social Sciences,ISSN 1450-2267 Vol.27 No.4 (2012), pp. 518-531.

Saban, A. (2002), Öğrenme Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar**,** Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Saçlı, O.A. (2004), Proje Çalışmalarının Eğitimdeki Önemi, İlk ve Orta Öğretimde Araştırma Teknikleri ve Proje, Maltepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Safran, M. (2008), Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış, Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Sağlamer, E. (1997), Sosyal Bilgiler Çağdaş Eğitim Dergisi, 22(232).

Saracaloğlu, A. S., Özyılmaz Akamca, G., Yeşildere, S. (2006), İlköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yeri.

Solomon, G. (2003), Project-based learning: A primer. Technology&Learning, 23 (6), 1-8, 2003 (EBSCO Research Database).

Sönmez, V. (1998), Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Anı Yayıncılık, Ankara.

Sönmez, V. (2005), Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Anı Yayıncılık, Ankara.

Sönmez, V. (2007), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Ankara.

Shu-jing, W., Li-hua,M. (2010), The integration of inter-culture education into intensive reading teaching for English majors through Project-based Learning , Volume 8, No.9 (Serial No.84), China.

Şan, Ş. (2010), ‘‘Öğretim Yöntem ve Teknikleri’’, Öğretim İlke ve Yöntemleri, 5. Baskı, Editör: Şeref Tan, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Şahin, M. (2007), İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersinde Proje Tabanlı Öğrenme Yönteminin Uygulanması İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim ABD., Samsun.

Şaşan, H.H. (2002), Yapılandırmacı Öğrenme, Yaşadıkça Eğitim, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 74-75, Ankara.

Şimşek, N., Aydınözü, D., İbret, B.Ü., 2009, Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Müfettiş Tutumları, Kastamonu Eğitim, 17(2), Kastamonu.

Talay, F. (2011), İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında İşlenen YeryüzündeYaşam Ünitesinde Geçen Coğrafya Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Taş, A. (2004), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37 (1), 28-54, Ankara.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2518.

Tekinarslan, E. (2004), Project-based Distrubuted Learning and Adult Learners, Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE, April. 02. 05. 2008., http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde14/pdf/tekinarslan.pdf. 74-80.

Thomas, J. W. (2000), A Review of Research on Project-Based Learning, Supported by The Autodesk Foundation 111 McInnis Parkway San Rafael, California, ABD.

Toprak, E. (2007), Proje Tabanlı Öğrenme Metodunun İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji dersindeki Akademik Başarısına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ün Açıkgöz, K. (2003), Etkili Öğretim ve Öğretme, 4. Baskı, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir.

Vaiz, O. (2003), Proje Tabanlı Öğrenmede Portfolyoların (Öğrenci Gelişim Dosyalarının) Kullanımı ve Öğrenme Sürecine Yansımaları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Yanpar, Yelken T. (2010), ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü Bugünü Yarını’’, Sosyal Bilgilerin Temelleri, Maya Akademi Yayınları, Ankara.

Yaşar, Ş. (1998), “Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt:8, sayı: 1–2, Eskişehir.

Yurdakul, B. (2007), ‘‘Yapılandırmacılık’’, Eğitimde Yeni Yönelimler, 2.Baskı, PegemA Yayıcılık, Ankara.

Zimmerman, D. C. (2010), Project Based Learning for Life Skill Building in 12th Grade Social Studies Classrooms: A Case Study, Master’s Thesis, School of Education and Counseling Psychology Dominican University of California San Rafael, CA.

Zorbaz, K. Z., Çeçen, M.A. (2009), Proje Tabanlı Öğretim ve Türkçe Öğretiminde Kullanımı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt:42, sayı 1, 87-104, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.meb.gov.tr/belirligunler/internet_haftası_2005/bt/proje_tabanlı_ogrenme.htlm "*Proje Tabanlı Öğrenme",* Milli Eğitim Bakanlığı

MEB, a: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html

EK 1

İZİN ONAYI

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.0.37.05.00.044- 5917

Konu:Anket

02 Nisan 2012

VALİLİK MAKAMINA
KASTAMONU

İlgi:a)Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 20/03/2012 tarih ve 4506 (Genelge No:2012/13)sayılı emirleri.
b)Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 06/03/2012 tarih ve 161 sayılı yazıları.

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi yazıları ile Enstitüleri İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Emine KARASU'nun **"İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kastamonu İli Örneği)"** konulu anketi ilimiz merkezindeki ilköğretim okulları Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ile 6. ve 7. sınıf öğrencilerine uygulamak istediği bildirilmektedir.

Söz konusu Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Emine KARASU'nun **Araştırma ve Değerlendirme Komisyonunca uygun görülen "İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan Proje Çalışmalarının öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kastamonu İli Örneği)"** konulu anketi (5 sayfa) 2011-2012 eğitim öğretim yılında ilimiz merkezinde bulunan ilköğretim okulları Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ile 6. ve 7. sınıf öğrencilerine gönüllülük esasına uygun olarak okul yönetimiyle işbirliği içinde sosyal Bilgiler öğretmenlirinin gözetiminde eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ali Yaşar TUTKUN
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
30./03/2012
Hasan ERKAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
37100/KASTAMONU
Tel: 0366 2141517-2141001-2146494
Faks: 0366 2146494
kastamonumem@meb.gov.tr
http://kastamonu.meb.gov.tr

DANIŞMA 444 0 632 EĞİTİME %100 DESTEK
EĞİTİMDE REFORM Daha aydınlık gelecek

EK 2

OKUL LİSTESİ

1. Abdülhakhamit İ.Ö.O.

2. Ali Fuat Darende İ.Ö.O.

3. Atabey İ.Ö.O.

4. Atatürk İ.Ö.O.

5. Behçet Necatigil İ.Ö.O.

6. Candaroğulları İ.Ö.O.

7. Ceritoğlu İ.Ö.O.

8. Cumhuriyet İ.Ö.O.

9. Darende İ.Ö.O.

10. Gazipaşa İ.Ö.O.

11. İhsan Ozanoğlu İ.Ö.O.

12. İsfendiyarbey İ.Ö.O.

13. Kuzeykent İ.Ö.O.

14. Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O.

15. Merkez İ.Ö.O.

16. Orhan Şaik Gökyay İ.Ö.O.

17. Reşit Çubukçuoğlu İ.Ö.O.

18. Şehit Şerife Bacı İ.Ö.O.

19. TOKİ İ.Ö.O.

20. Vali Aydın Arslan İ.Ö.O.

21. Yıldırım Beyazıt İ.Ö.O.

22. Yirmiüçağustos İ.Ö.O

EK 3

İLKÖĞRETİM 6. VE 7. SINIF PROJE ÇALIŞMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞ DEĞERLENDİRME ANKETİ

(Öğretmen Formu)

Değerli Öğretmenim,

Bu anket ilköğretim **6.ve 7.sınıf** öğrencilerinin yaptığı proje çalışmalarına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Formdaki maddelere vereceğiniz samimi cevaplar çalışmaya ve eğitimimize önemli katkılar sağlayacaktır. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırmanın amacına yönelik kullanılacaktır. Lütfen aşağıdaki proje çalışmalarına yönelik ifadeleri dikkatlice okuyarak size uygun olan seçeneği içtenlikle ve **eksiksiz bir biçimde** işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

I.BÖLÜM

1. Okulunuzun Adı:

2. Cinsiyetiniz: (…)Bay (…)Bayan

3. Mezun Olduğunuz Fakülte: ( )Eğitim Fakültesi

( )Dört Yıllık Eğitim Yüksekokulu

( )İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu

( )İki Yıllık Eğitim Enstitüsü

( )Fen Edebiyat Fakültesi

( )Diğer (Lütfen Belirtiniz)

4.Yüksek Öğretimden Mezuniyet Yılınız:

5. Eğitim Durumunuz: ( )Ön Lisans ( )Lisans

( )Yüksek Lisans ( )Doktora ( )Diğer

6. Meslekte Kıdeminiz: ( )1-5 ( )6-10

( )11-15 ( )16-20 ( )21 ve üstü

7. Bulunduğunuz Okulda Çalışma Süresi: ( )1-5 ( )6-10 ( )11 ve üstü

8. Katıldığınız Hizmet İçi Eğitim Seminerleri: 1.

2.

3.

9.Daha Önceki İş Deneyiminiz: ( )Dershane ( )Özel Okul

( )Ders Ücreti Karşılığı(MEB) ( )Yok ( )Diğer(Lütfen Belirtiniz)

SIRA NO	*İFADELER (Öğretmen Boyutu)*	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.					
2	Proje konuları öğrencilerle birlikte belirlenir.					
3	Öğrenciler proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahiptir.					
4	Öğrencilere günlük hayatta hazırlayabilecekleri proje çalışmaları verilmelidir.					
5	Proje çalışmaları öncesinde projelerin yapılış amaçları belirlenmelidir.					
6	Proje çalışmalarında öğrencilerin grup olarak çalışmaları tercih edilmelidir.					
7	Proje çalışmalarında gruplar öğretmenler tarafından oluşturulmalıdır.					
8	Öğrenciler proje çalışmalarına başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaların yapılması gerekir.					
9	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.					
10	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.					
11	Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfların kalabalık olması nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.					
12	Ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.					
13	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin görev yaptığım yerin şartlarına uyarlanması gerekir.					
14	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.					
15	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmamaktadır.					
16	Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.					
17	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcılığını ve motivasyonunu artırır.					
18	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin problem çözme becerisini geliştirir.					
19	Proje tabanlı öğrenme çalışmalarına öğrenciler etkin bir şekilde katılmalıdır.					
20	Öğretmenler proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğrencileri takip etmelidir.					
21	Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yapmaktadırlar.					
22	Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görmektedirler.					
23	Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek vermelidir.					
24	Proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında velilere sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.					
25	Öğrencilerin proje tabanlı öğrenme çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin verilmelidir.					
26	Öğretmenler öğrencilerin projelerini Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır.					
27	Öğrencilerin projelerini okulda saklayacak bir yer yoktur.					
28	Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirilmesi temel alınmalıdır.					
29	Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirilmesi temel alınmalıdır.					
30	Öğrencilerinin proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç birlikte değerlendirilmelidir.					

EK 4

İLKÖĞRETİM 6. VE 7. SINIF PROJE ÇALIŞMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞ DEĞERLENDİRME ANKETİ

(Öğrenci Formu)

Değerli Öğretmenim,

Bu anket ilköğretim **6.ve 7.sınıf** öğrencilerinin yaptığı proje çalışmalarına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Formdaki maddelere vereceğiniz samimi cevaplar çalışmaya ve eğitimimize önemli katkılar sağlayacaktır. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırmanın amacına yönelik kullanılacaktır. Lütfen aşağıdaki proje çalışmalarına yönelik ifadeleri dikkatlice okuyarak size uygun olan seçeneği içtenlikle ve **eksiksiz bir biçimde** işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

I.BÖLÜM

1. Okulunuzun Adı:

2.Cinsiyetiniz: ( )Bay ( )Bayan

3. Okuduğunuz Sınıf: (…)6.sınıf (...)7.sınıf

4. Yaşınız:

5. Anne-Babanızın Eğitim Durumu:( )İlköğretim

( )Lise

( )Üniversite

( )Diğer (Lütfen Belirtiniz)

…….

SIRA NO	*İFADELER (Öğrenci Boyutu)*	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Proje tabanlı öğrenme yöntemiyle ilgili bilgiye sahibim.					
2	Proje tabalı öğrenme konuları öğretmenle birlikte belirlenir.					
3	Proje hazırlamak için gerekli ön bilgi ve becerilere sahibim.					
4	Öğretmen günlük hayatta hazırlanabilecek proje çalışmaları vermelidir.					
5	Öğretmen proje çalışmaları öncesinde projenin yapılış amaçlarını belirlemelidir.					
6	Öğretmen proje çalışmalarının grup olarak yapılmasını tercih etmelidir.					
7	Proje çalışmalarında grupları öğretmen oluşturmalıdır.					
8	Öğretmenin proje çalışmaları başlamadan önce projenin maliyeti ile ilgili hesaplamaları yapması gerekir.					
9	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içeriğinin fazla olması nedeniyle etkin bir şekilde uygulanamamaktadır.					
10	Proje tabanlı öğrenme yöntemi Sosyal Bilgiler Programı içerisinde zaman darlığı nedeniyle etkin olarak uygulanamamaktadır.					
11	Proje tabanlı öğrenme yöntemi sınıfımızın kalabalık olması nedeniyle öğretmenler tarafından etkin olarak uygulanamamaktadır.					
12	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projelerin uygulanabilir olduğunu düşünürüm.					
13	Öğretmenin ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan okulumuzun şartlarına uyarlaması gerekir.					
14	Ders kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan projeler öğrenci seviyesine uygun değildir.					
15	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğretmenler tarafından etkili bir şekilde kullanılmaktadır.					
16	Proje tabanlı öğrenme yönteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için Sosyal Bilgiler dersinin saatleri artırılmalıdır.					
17	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin yaratıcığını ve motivasyonunu artırır.					
18	Proje tabanlı öğrenme yöntemi öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirir.					
19	Öğrenciler proje çalışmalarına etkin bir şekilde katılmalıdır.					
20	Öğretmenler proje tabanlı öğrenme çalışmaları sırasında öğrencileri takip etmelidir.					
21	Öğrenciler proje çalışmalarını yüksek not almak için yaparlar.					
22	Öğrenciler proje çalışmalarını gereksiz bir yük olarak görürler.					
23	Proje çalışmaları sırasında öğretmenler öğrencilere destek veremez.					
24	Proje çalışmaları sırasında öğretmen velilerine sorumlulukları hakkında bilgi verilmelidir.					
25	Öğretmenler öğrencilerin proje çalışmalarını sınıfta sunmalarına izin vermelidir.					
26	Öğretmenler hazırladığımız projeleri Sosyal Bilgiler derslerinde kullanmalıdır.					
27	Hazırladığımız projeleri okulda saklayacak bir yer yoktur.					
28	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün değerlendirmesini temel almalıdır.					
29	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde süreç değerlendirmesini temel almalıdır.					
30	Öğretmen proje çalışmalarının değerlendirilmesinde ürün ve süreç değerlendirmesi temel almalıdır.					

EK 5

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Kastamonu

Kastamonu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmenliğine göre hazırlamış olduğum "İlköğretim 6.ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Yapılan Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi beyan ederim.

21/09/2012
Öğrencinin Adı Soyadı
(imza)
Emine KARASU

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Emine KARASU

Doğum Yeri ve Tarihi: Kastamonu- 17.02.1988

Yabancı Dil: İngilizce

Medeni Durum: Bekâr

ÖĞRENİM DURUMU

Yüksek Lisans: Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD

(2010-2012)

Lisans: Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (2006-2010)

Lise: Abdurahmanpaşa Lisesi

(2002-2006)

İlköğretim: Ceritoğlu İlköğretim Okulu

(1999-2002)

İlkokul: Terzi Köyü İlkokulu

(1994-1999)

İŞ DENEYİMİ: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ABD Arş. Gör.

İLETİŞİM

e-mail: eminekarasuaaa@hotmail.com

cep: 05072164807